Alternatif cezaevi yönetmeliği

Ceyhan Özel Tip Cezaevi'nin Siyasi Tutuklu ve Hükümlüleri: "Cezaevindeki sorunlar kendine insanım diyen tüm kişi ve kuruluşların sorunlarıdır. Antidemokratik uygulamaların ancak tüm ilerici kesimlerin ortak mücadelesiyle boşa çıkarılacağına inanıyoruz." (Sayfa: 13)

SİYASİ HABER VE YORUM GAZETESİ

adımlar

26 ŞUBAT-11 MART 1989 5 1500 lira

26 Mart Yerel Seçimlerinde

ÜLKEDE VE YEREL YÖNETİMLERDE DEMOKRASİ

Merkezi kurumların yetkilerinin azaltılması, yerel yönetimlerin yetki ve olanaklarının artırılması, yerel yönetim fikrinin daha alt düzeylerde de gerçekleşmesi çeşitli halk girişimlerinin yerel yönetimlere katılımını sağlayacak araç ve mekanizmalar önerilmesi demokrasi mücadelesinin kitleselleşmesine de katkıda bulunacaktır.

Fotoğraf: Sinan Şanlıer

Yığılan yerel sorunlara karşı

Konut, arsa, çevre korunması, ulaşım, halk sağlığı gibi konularda gerçekçi çözümler geliştirilmelidir.

▶ İNTİHAR MI, CİNAYET Mİ?

Yozgat'da er olarak askerlik görevini yapan Hakan Yamanel'in cesedi, "intihar etti" diye ailesine verildi. (Sayfa: 5)

▶ SENDİKAL DEMOKRASİ VE SENDİKAL BİRLİK

Kuruluşunun 22. yıldönümünde, DİSK'in deneyimi ışığında, dokuz eski sendikacı, sendikal birlik ve sendikal demokrasiyi tartıştı. (Sayfa: 7)

▶ 10. YIL DÖNÜMÜNDE İRAN DEVRİMİ

TUDEH üyesi Muhammedi, İran devriminin 10.yılını değerlendirdi. "Şah rejiminin durduramadığı halkı, Humeyni rejimi de durduramayacaktır." (Sayfa: 14)

▶ 8 MART'TA KADINLARIN 1989 GÜNDEMİ

8 Mart Uluslararası Kadınlar Günü'nde, kadın dernekleri, çevreleri ve dergileri kadınların gündemindeki sorunları tartıştı. (Sayfa: 18)

Gazete ve Dergiler Üzerinde

Dava ve toplatma tehdidi

Gazetemiz Adımlar'ın üçüncü sayısının "bölücülük" propagandası yaptığı gerekçesiyle toplatılmasının ardından 13 Şubat tarihli bir kararla dördüncü sayısı da toplatıldı.

İstanbul DGM Savcılığı dördüncü sayıda yer alan Kürdistan Yurtsever Birliği Genel Sekreteri **Celal Talabani** ile yapılan röportajda "Anayasanın tanıdığı kamu haklarını ırk mülahazasıyla kısmen veya tamamen kaldırmayı hedef tutan veya milli duyguları yok etmek veya zayıflatmak için propaganda" yapıldığı gerekçesiyle gazetenin toplatılmasına karar verdi.

Bursa Temsilciliğimize Saldırı

Adımlar Gazetesi'nin Bursa temsilcilik binası 19 Şubat gecesi kimliği tespit edilemeyen kişilerin saldırısına uğradı. Binanın kapı, pencere ve camlarının kırıldığı saldırıdan sonra Bursa temsilcimiz **Üzeyir Atmaca**, Cumhuriyet Savcılığı'na başvurarak bu tür saldırıların önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını, saldırganların yakalanarak kamu davası açılmasını talep etti.

Özgür Gelecek

Ankara'da aylık olarak yayınlanan ve bugüne değin çıkan üç sayısı da toplatılan **Özgür Gelecek** dergisinin halen tutuklu bulunan sahibi ve genel yayın yönetmeni **Mehmet Bayrak**, Basın Konseyi'ne başvurarak, ilerici, demokrat basın üzerindeki baskıları protesto etti. Ankara Merkez Cezaevi'nde tutuklu bulunan Bayrak, Basın Konseyi Başkanı **Oktay Ekşi**'ye gönderdiği mektupta, dergisinin birinci ve ikinci sayılarının Ankara DGM kararıyla toplatıldığını, üçüncü sayıya ise basımevinde el konulduğuna dikkat çekerek, diğer dergi ve kitaplara da uygulanan bu yöntemin yaygınlaştırılarak "adeta bir gelenek haline getirildiğini" belirtti.

Yeni Açılım

Yeni Açılım dergisinin Aralık ve Ocak sayılarından sonra Şubat sayısı da DGM tarafından toplatıldı. Böylece on aydan bu yana yayınlanan derginin toplatılan sayısı dörde buldu. Dergide yayınlanan toplam altı yazıdan dördü için TCK'nın 142. maddesinin 3. ve 6. fıkralarını ihlal ederek komünizm ve bölücülük propagandası yaptığı gerekçesiyle dava açılmış bulunuyor.

Onuncu sayıda komünist partisinin yasallaşmasına ilişkin tartışma oturumunda Adımlar Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni **Umur Coşkun**'un kullandığı ifadelerde TCK'nın 142. maddesinin ihlal edildiği öne sürüldü. Son toplatma kararı ile birlikte yazıişleri müdürü **Şefik Çalık** hakkında istenen ağır hapis cezası toplam 110 yıla ulaştı. Dergi yazarları için de toplam 47.5 yıldan 95 yıla kadar uzanan hapis cezası talep ediliyor.

İnanış Gazetesi

Zonguldak'ta yayınlanan **İnanış** gazetesinin yazıişleri müdürü **Necmettin Kurucu**, gazetede yayınlanan bir karikatürle Başbakan'a hakaret ettiği gerekçesiyle tutuklandı. Kurucu'nun tutuklanması üzerine aralarında DYP, DSP, SP İl başkanları ile SHP merkez ilçe başkanı ve sendikacıların, gazetecilerin, demokratik kitle örgütü yöneticilerinin bulunduğu 142 kişi ortak bir açıklama yaparak olayı kınadılar.

Ajanlık Önerisi

Bursa'da **Yeni Çözüm** dergisi okurlarından bir kişiye polis tarafından ajanlık önerildiği öğrenildi. Yeni Çözüm dergisi tarafından basına yapılan açıklamada "Polis, okurumuza büromuza neden gelip gittiğini, büromuzda nelerin konuşulduğunu ve işlerin kimler tarafından çekip çevrildiğini sormuş, büromuzun gizli örgüt yeri olduğu ve ziyaretlerini sürdürmesi halinde başına dert açacağını söylemiştir. Bursa polisini hakkımızda çıkardığı söylentileri kanıtlamaya davet ediyoruz" dendi.□

▶ *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde yapılan, **NÜSHED Konferansı**.*

IPPNW Yöneticileri Türkiye'de

NÜSHED'le uluslararası dayanışma

NATO çevrelerinde "Türkiye'ye ek nükleer yükümlülük" konusunun yoğun biçimde tartışıldığı şu günlerde, nükleer savaş tehlikesine karşı kamuoyunu uyarmak ve ilgili kişilerle görüşme yapmak üzere ülkemize iki yabancı konuk geldi. Kısa adı **IPPNW** olan, Nobel Barış Ödülü sahibi, "**Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler Birliği** Başkan Yardımcısı İsveçli **Prof.Dr. Lars Engstedt** ile örgütün Amerikalı Genel Yönetmeni **William Monning** Türkiye'de bulundukları kısa süre içinde sağlık meslek kuruluşlarının yanı sıra siyasal partilerin üst düzey yöneticileriyle de görüşerek Türkiye'de çeşitli engellemelerle karşılaşan **Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği'ne (NÜSHED)** sahip çıkılmasını istediler. Konuklar NÜSHED'i IPPNW çatısı içinde görmek istediklerini de dile getirdiler.

İstanbul Tabip Odası'nda halka açık olarak düzenlenen konferansta IPPNW Başkan Yardımcısı Engstedt, dünyada 50 bin nükleer bomba bulunduğunu belirterek "Bir günde nükleer silahlara harcanan 3 milyar dolar, dünyayı cennete dönüştürebilir. Dünyamızda her gün 40 bin çocuk önlenebilir hastalıklar yüzünden ölmektedir" dedi.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde de "Nükleer Savaş ve Tıp Mensupları" konulu bir seminer veren Engstedt, nükleer bir savaşın sonuçlarını şöyle özetledi:

"Nükleer bir savaştan sonra, uygarlık ve insanlık gibi tıp da yok olacaktır. Böyle bir durumda tıp mensuplarından yardım beklemek boşunadır. Tüm elektrik santralleri, altyapı tesisleri bozulacak, tedavi merkezleri bombadan etkilenecek, nükleer savaştan hemen hiç kimse kurtulamayacaktır. Dünyanın ısısı 10 derece kadar soğuyacak, tarımsal ve ekolojik yıkım ortaya çıkacaktır. Kurtulabilenler ise saç dökülmeleri, yanıklar ve acılar içinde kıvranarak yaşamlarını sürdürmek zorunda kalacaklardır.

Beş yıl öncesine kadar bilinmeyen 'nükleer kış' Hollandalı bir meteorolog tarafından kuramsal olarak açıklanmıştır. Patlama sırasında havaya saçılan partiküller nükleer kışa yolaçacaktır."□

ATO, Altınsoy'u "HEKİM DÜŞMANI" ilan etti

■ Ankara/Adımlar

Belediye Hastanesi doktorlarından **Doğan İstanbulluoğlu**, **Orhan Aybers**, **İsmail Değerli**'nin, görev alanlarının dışındaki yerlere atanmasından sonra, aynı hastanenin Fizik Tedavi Uzmanı **Hülya Demirkan** da, "hekimleri boykota teşvik ettiği" gerekçesiyle görevinden alındı.

Belediye Başkanı **Mehmet Altınsoy**'un emriyle açığa alınan Dr. **Hülya Demirkan**, "Altınsoy'un doktor düşmanlığı ispatlanmıştır. İşine bağlı, hastalarına hizmet veren bir doktor olarak tahkikat bile yapılmadan işime son verilmesini garip karşılıyorum. Belediye Hastanesi Şube Müdürü **İsmail Koparan**, kendisini İdare Amiri ilan ediyor. Kanunen böyle bir görevi yapamaz; ama elinde, kendisinin, başhekimin bile üzerinde yetkileri olduğunu gösteren **Altınsoy** imzalı belge var; görevden aldıklarının yerine kadro kuruyor", dedi.

Olayı kınayan Ankara Tabip Odası Sekreteri Dr. **Ata Soyer**, "Hekim düşmanı" ilan ettiği Ankara Belediye Başkanı **Mehmet Altınsoy**'un, "Giderayak böyle bir psikoloji içinde olmasını normal karşılıyoruz" diye konuştu. **Soyer**, konuya ilişkin açıklamasında özetle şu görüşlere yer verdi:

"Arkadaşımız, yemek boykotunu idare etmekten açığa alındı. Daha önce açığa alınan arkadaşlarımız, İdare Mahkemesi'nde **'yürütmeyi durdurma'** kararı aldılar. Yapılanlar hukuka aykırı, antidemokratik bir işlemdir. **Altınsoy**, hekim düşmanıdır, hekimlerle uğraşmaktadır. Sonuçta da vatandaş mağdur olmaktadır."

Ankara Belediye Başkanı **Mehmet Altınsoy**, daha önce de Belediye Hastanesi'nde çalışan üç doktoru görevlerinden alarak, Fen İşleri Daire Başkanlığı'nda uzmanlıkları dışındaki yerlere sürmüştü.□

Avrupa ödülüne aday

İnsan Hakları Derneği Belçika'daki "Barış ve Kalkınmaya Yardım Örgütleri Eşgüdüm Komitesi"nden sonra, dördü İsveçli ve biri Danimarkalı beş İskandinav milletvekilince de 1989 "Avrupa İnsan Hakları Ödülü"ne aday gösterildi. Ayrıca "Danimarka Barış Vakfı" adlı kuruluş da İHD'ye 25 bin kronluk (yaklaşık 7.5 milyon lira) yardım kararı aldı. İHD'nin ölüm cezalarının kaldırılması, genel af çıkarılması ve işkencenin önlenmesi yolundaki kampanyaları nedeniyle bu ödüllere aday gösterildiği bildirildi.

Avrupa Konseyi tarafından konulmuş bulunan "Avrupa İnsan Hakları Ödülü", Örgütün Bakanlar Konseyi'nce belirleniyor. Üç yılda bir verilen bu ödül 1980'de Uluslararası Hukukçular Komisyonu'na, 1983'de Uluslararası Af Örgütü'nün Tıp Bölümü'ne ve 1986 da Arjantin Cumhurbaşkanı Raul Alfonsin ile Avusturya eski Adalet Bakanı Christian Broday'a ortaklaşa verilmişti.

İHD'yi Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komisyonu'na başvurarak ödüle aday gösteren 5 İskandinav parlamenter bir süre önce Türkiye'ye gelerek Güneydoğu'daki olayları yerinde incelemişti. Ortak başvuruda adları bulunan parlamenterler şunlar:

Hans Franck Göran (İsveç Sosyal Demokrat Partisi), Ingbritt Irhamar (İsveç Merkez Partisi), Berith Erikson (İsveç Komünist Partisi), Ranghild Pohanka (İsveç Çevre Partisi), Paul Qvist Jorgenson (Danimarka Sosyal Demokrat Partisi).□

10 yıllık bir aradan sonra

Demokratik öğretmen hareketinin ilk genel kurulu

Demokratik öğretmen hareketinin 10 yıllık bir aradan sonraki ilk genel kurulu, 4 Şubat günü Ankara'da Gölbaşı Sineması'nda yapıldı.

Genel Kurul açış konuşmasını yapan Genel Başkan **Ali Bozkurt**, TÖS, İLK-SEN ve TÖB-DER'i Türkiye öğretmenlerinin "anıtlaşmış simgeleri" olarak niteledi.

"Çağımızın mücadele aracı grevli-toplu sözleşmeli sendikadır. Derneklerle hak arama devri, Batı'da çok gerilerde kalmıştır", diyen Ali Bozkurt, konuşmasını şöyle sürdürdü: "Öğretmen örgütlerinin hiçbir zaman yasadışı tek çalışması olmamıştır. Öğretmenler ve örgütleri TÖB-DER anarşinin sorumluları değil, mağdurlarıdır."

▶ *SHP Genel Başkanı Erdal İnönü ile Milli Eğitim Bakanı Hasan Celal Güzel, Eğit-Der Genel Kurulu'nu yanyana izlediler.*

Eğit-Der Genel Kurulu'nun en ilgi çekici konuşmalarından birini yapan Milli Eğitim Bakanı **Hasan Celal Güzel**, 12 Eylül'ün "antidemokratik bir müdahale olduğu"nu söyledi. 1982 Anayasası'nın "demokratik hak ve özgürlüklere getirdiği sınırlamaların kaldırılması gerektiğini" belirten **Hasan Celal Güzel**, öğretmen örgütlenmesine "yumuşak ve olumlu baktığı"nı söyledi.

Hasan Celal Güzel'in Genel Kurul'da yaptığı bu konuşmaya, televizyonun haber bültenlerinde yer verilmemesi dikkat çekiyordu. Televizyonda, ana muhalefet partisi genel başkanının da konuşma yaptığı Eğit-Der Genel Kurulu'ndan hiç söz edilmezken, aynı gece öteki bakanların protokol haberleri yer alıyordu. TRT Haber Dairesi Müdürü **Ceyhan Baytur** ise, konuyla ilgili bilgisi olmadığını söylüyordu.

SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü** ise, Genel Kurul'da yaptığı konuşmada "laik eğitim" üzerinde durarak "iktidar çağdaş ilkelerinden ayrılıyor. Temel eğitim sisteminde değişiklik zorunlu olmuştur. Laik eğitimi korumak, Türkiye'nin geleceği için şarttır", dedi.

YEREL SEÇİMLER VE SOL

Yerel demokrasi anlayışının, halkın katılımı fikrinin bir çırpıda yaşama geçmeyeceği açıktır. Ama sol güçlerin bu seçimlerde bu konuların tartışılmasını sağlamaları, açıktır ki, bu süreci hızlandıracaktır.

Yerel seçimler yaklaşıyor. Demokrasi mücadelesi açısından bu seçimler ne getirebilir? Sol güçler bu seçimlerde neler yapabilir? Politik gelişmeleri nasıl etkileyebiliriz?

ANAP, yerel seçimlerde üçte birlik oy oranını korumayı amaçlıyor. Bu oy oranı ona antidemokratik seçim yasası sayesinde parlamentoda çoğunluğu sağlamıştı. Oy oranını koruduğu durumda hem 1992'ye kadar iktidarda kalma, hem de cumhurbaşkanını belirleme hakkını güvencelemiş olacağını düşünüyor. Hem hükümeti, hem de belediyelerin çoğunluğunu elde bulundurması, ANAP'a oldukça olanak sağlıyor.

SHP'nin amacı, yerel seçimlerden birinci parti olarak çıkmaktır. Bu durumda parlamento seçimlerinin yenilenmesi olasılığı ortaya çıkabilir, SHP'ye iktidar yolu açılabilir, diye düşünülüyor. Böyle bir sonuç, cumhurbaşkanı seçimini de doğrudan etkileyecektir.

SHP, böyle bir sonuca, olumlu, sorunları çözücü alternatif yaklaşımlar geliştirip halka sunmaktan çok, ANAP'ın başarısızlıklarına, yanlış ve eksiklerine dayanarak ulaşmak istiyor.

SHP'nin, demokratikleşmenin temel sorunlarına bugünden dört elle sarılmak, demokratik güçlerin aktif işbirliğini savunmak yerine, demokrasinin ancak kendisinin iktidara gelmesiyle gerçekleşeceğini öne süren, dolayısıyla pasif bir tutumu koşullandıran anlayışı eleştirilmelidir. Ama bu, demokrasiyi savunan adayların seçimlere katılan partiler arasında en çok iki sosyal demokrat partide yoğunlaştığını görmezlikten gelmeyi getirmemelidir.

Yerel seçimleri ANAP hükümetine karşı bir güven oylamasına dönüştürmek SHP gibi DYP'nin de amacıdır. DYP'de başarı yolu olarak daha çok ANAP'ı eleştirmeyi görüyor. Bu parti yerel seçimlerden sağın birinci partisi olarak çıkmayı umuyor.

12 Eylülcü, geleneksel devletçi-otoriter çevrelerin amacı ise, yerel seçimlerden, politik istikrar için kendilerine her zaman ihtiyaç olduğunu gösterecek bir sonuç çıkmasıdır. Ne Özal'a cumhurbaşkanlığının, ne de SHP'ye iktidarın yolunu açacak sonuçlar onların işine gelecektir. Bizce gerek Özal ve ekibi, gerekse SHP yönetimi, cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ve demokratikleşmenin temel sorunlarında bütün partilerin, bütün politik güçlerin mutabakatının sağlanması yolunda politikalar benimsemedikleri durumda, bundan yalnızca 12 Eylülcülük yararlanacaktır.

Her düzeyde demokrasi

Bizce yerel seçimler, demokrasi sorununu, yakıcı demokratik istemleri, demokrasi için diyalog ve işbirliği, mutabakat anlayışını gündeme getirmede bir işlev gördüğü ölçüde önemli olacaktır. Ona bu önemi kazandırmak da, sol güçlerin rolüne bağlıdır.

Mevcut antidemokratik uygulamaların, işkencenin, Kürt halkına uygulanan baskıların, politik tutuklama ve kovuşturmaların, cezaevlerindeki insanlık dışı uygulamaların protesto edilmesi, 141-142-163'ün kaldırılması, komünist partisinin kurulmasının serbest bırakılması, sendikal kısıtlamaların kaldırılması demokratik bir anayasa istemlerinin savunulması ağırlıklı olarak sol güçlerin etkinlikleriyle gerçekleşebilir. Bu sorunların yalnızca sol güçleri değil, bütün toplumu doğrudan ilgilendirdiği, bunların çözümünün toplumsal gelişmenin nesnel gereksinimi olduğu ölçüde ortaya konabildiği ölçüde, yerel seçimlerdeki politik tartışmanın olumlu bir içerik kazanması sağlanabilir.

Bunun için, ikinci olarak, yerel seçimlerle yerel demokrasi fikrinin birleştirilmesi dikkat merkezinde olmalıdır. Yerel demokrasi fikrinin geliştirilmesi, yaygınlaştırılması, bunun için alternatif önerilerin gündeme getirilmesi, bu süreçlere emekçilerin katılımının desteklenmesi sol güçlerin özel bir misyonu olarak kabul edilmelidir.

Merkezi kurumların yetkilerinin azaltılması, yerel yönetimlerin yetki ve olanaklarının artırılması, yerel yönetim fikrinin daha alt düzeylerde de gerçekleşmesi istemlerinin öne sürülmesi; gerek bireylerin, gerekse sendikal, ekolojik vb. hareketlerin ve çeşitli halk girişimlerinin yerel yönetimlere katılımını sağlayacak araç ve mekanizmalar önerilmesi; kanalizasyon, konut, arsa, ulaşım, halk sağlığı, çevre korunması gibi konularda gerçekçi çözümler geliştirilmesi demokrasi mücadelesinin kitleselleşmesine de katkıda bulunacaktır. Bu konulara nasıl yaklaşıldığı, olumlu bir programa sahip olup olmamak, adayların desteklenip desteklenmeyeceğinin ölçütü olabilir.

ANAP'lı belediyeler özellikle halkın katılımı sorununu dışladıkları için eleştirilmelidir. Fonların nasıl kullanıldığı konusunda halkın denetimi fikri gündeme getirilebilir. Gösterişli projelerle göz boyama taktiği, bu taktiğin etkili olmasına yol açan sosyal-psikolojik koşullar unutulmadan eleştirilmelidir.

Önerilen alternatif projelerin inandırıcı olabilmesi için, bunların finansman kaynakları da gösterilmelidir. Bu bağlamda, özellikle silahlanma harcamalarının azaltılması, savunma için yeterli bir düzeye indirilmesi, bununla birlikte dış borç ödemelerinin bir ölçüde azaltılması önerileri gündeme getirilmelidir.

Yerel demokrasi anlayışının, halkın katılımı fikrinin bir çırpıda yaşama geçmeyeceği açıktır. Ama sol güçlerin bu seçimlerde bu konuların tartışılmasını sağlamaları, açıktır ki, bu süreci hızlandıracaktır.

Özetle, önümüzdeki yerel seçimler, sol güçlerin gerek ülke çapında demokrasinin, gerekse yerel demokrasinin tutarlı savunucuları olarak öne çıkmaları, sorunlara yapıcı çözüm önerileri sunan bir politik kimliği ortaya koymaları için bir olanaktır.

Birlikte davranma

Bunu gerçekleştirmenin en iyi yolu sol güçlerin yerel seçimlerde birlikte davranmasıdır. Ülke çapında sol güçlerin merkezi düzeyde işbirliği kısa sürede sağlanabileceğe benzemiyor. Ama yerel düzeyde bu pekala olanaklıdır. Herkes merkezi düzeyde bu doğrultuda bir uyarıda bulunursa, bu çok yararlı olacaktır.

Yerel düzeyde olanaklı olduğu kadar geniş sol güçler biraraya gelerek, seçimlerde ne yapacaklarına birlikte karar verebilirler. Önemli olan birlikte karar verip uygulamaktır. Her somut durumda oradaki koşullara uygun bir politika saptanabilir. Bir yerde SHP'li, başka bir yerde DSP'li yada bağımsız aday, hatta DYP'li desteklenebilir. Sol olarak ortak adaylar çıkarılabilir. Bu ancak çevre belediyelerde, küçük birimlerde yararlı olacaktır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da kimi yerlerde bağımsız adayların gösterilip desteklenmesinin büyük politik önemi vardır. Kimi yerlerde DYP, SHP, DSP ya da bunlardan ikisi arasında mutabakat sağlanabilir.

Ama asıl önemli olan her durumda sol güçler arası bir işbirliğinin ortaya konması, bu yolla sol potansiyelin bir bütün olarak harekete geçirilebilmesidir.

Sosyal-demokrat ve Marksist sol güçlerin bu yerel seçimlerde birbirlerine karşı uygarca bir yaklaşım geliştirmesi sağlanabilirse, bu önemli bir kazanım olacaktır.

* * *

Sol güçler çok eşitsiz durumdalar. Komünist partisi yasak, Sosyalist Parti ve Yeşiller Partisi yerel seçimlere katılamıyor, çok sayıda devrimci, Marksist politikacı ya hükümlü, ya tutuklu ya da politik göçmen durumunda. Kürtler sözkonusu olduğunda bu eşitsizlik daha da artıyor. Sol dergiler artan bir baskı altında.

Ama gene de yerel demokrasi, yerel yönetimler üzerinde gerçekten kafa yoranlar sol çevreler. Sosyal Demokrat, Bilim ve Sanat ve öteki dergilerin, Cumhuriyet gazetesinin sayfaları bunun kanıtı. Umalım ki, yerel seçimler de bir başka kanıtı olsun. □

adımlar

TBKP - FKP GÖRÜŞMESİ

▶ *Mehmet Karaca Başkanlığındaki TBKP delegasyonu ile Maxime Gremetz başkanlığındaki FKP delegasyonu arasındaki görüşmelerde, Türkiye'nin demokratikleştirilmesi ve Türkiye-AT ilişkileri ele alındı.*

Fransız Komünist Partisi'nin daveti üzerine Genel Başkan Yardımcısı **Mehmet Karaca** başkanlığında Paris'e gelen bir Türkiye Birleşik Komünist Partisi delegasyonu, Politik Büro üyesi ve Merkez Komitesi Sekreteri **Maxime Gremetz** başkanlığındaki Fransız Komünist Partisi delegasyonu ile görüşmelerde bulundu.

9-10 Şubat günlerinde yapılan görüşmelerde **Sargın-Kutlu** ve tüm politik tutukluların serbest bırakılması ve Türkiye'nin demokratikleştirilmesi yönünde geliştirilecek uluslararası dayanışma üzerinde duruldu. Görüşmelerin diğer önemli bir konusu da Avrupa'nın bütünleşmesi süreci içinde Türkiye-AT ilişkileri oldu. Her iki delegasyon bu alandaki gelişmeler hakkında kendi görüş ve yaklaşımlarını açıkladı.

Türkiye'deki durumun gelişmeleri üzerinde bilgiler veren TBKP delegasyonu, Türkiye'nin demokratikleştirme ve yoğunlaştırma konusunda kararlı olduğunu vurgulayarak "çabalarımız Türkiye'deki yoldaşlarımız Sargın-Kutlu ve tüm politik tutuklular serbest bırakılıncaya, böylesi haksız davalara ve düşünce suçundan kovuşturmalara son verilinceye kadar, ülkenizde politik özgürlükler tam olarak yerleşinceye kadar gittikçe yükselerek devam edecektir" dedi.

FKP delegasyonu görüşmelerin bitiminde sempati ve selamlarının Sargın ve Kutlu'ya iletilmesi dileğinde bulundu.

TBKP delegasyonu daha sonra Paris yakınlarındaki **La Courneuve** Belediyesini ziyaret etti. Bu ziyaret Fransa'da mart ayında yapılacak olan belediye seçimlerinin öncesine denk düşmüştü. İlginç bir rastlantıyla hem Fransa'da hem de Türkileşmesi yönünde uluslararası dayanışmanın önemi üzerinde durdu. Fransız Komünist Partisi'nin bu konuda gösterdiği çabalara büyük değer verdiklerini belirtti. Maxime Gremetz, Fransız Komünist Partisi'nin dayanışma çalışmalarını Fransa'da ve Dünya'da daha geniş güçleri içine katacak biçimde geliştirme ye'de yerel seçimler birbirine çok yakın günlerde yapılacaktı ve her iki ülkede de bu seçimlerin kampanyaları yükselmeye başlamıştı.

La Courbeuve Belediyesi 1971'den beri Belediye Başkanı komünist olan ve komünistlerin ağırlıkta olduğu bir sol koalisyon tarafından yönetilmektedir. Belediye Başkanı **James Marson**, TBKP delegasyonuna önümüzdeki seçimlerde de çoğunlukla kazanacaklarından hiç kuşkusu olmadığını belirtti, yerel yönetim çalışmaları, yöntemleri hakkında açıklamalarda bulundu ve Fransa'da birçok belediyede yıllardan beri yönetimde bulunan komünistlerin bu alandaki deneyleri üzerine bilgiler verdi. TBKP delegasyonu daha sonra belediyenin sağlık merkezi, konservatuar, kitaplık vb. gibi çeşitli hizmet tesislerini gezdi. □

İşkenceye karşı uluslararası sözleşmenin gölgesi altında

GÖZALTI KARANLIĞI

Savunma hakkı herkese gereklidir. Özellikle, düşünce ve inançları nedeniyle özgürlüğünden koparılıp onca yoksunluğa katlanmak zorunda bırakılanlara... Bizim insanlarımız da örgürce düşünüp örgütlenebilmeli, çağdaş savunma güvencelerinden eksiksiz yararlandırılmalıdır.

■ Güney Dinç

Anımsanacağı gibi Nihat Sargın ve Haydar Kutlu, 16 Kasım 1988'de Türkiye'ye geldiler. Karşılayıcılarıyla ve avukatlarıyla konuşturulmadan, uçağın merdivenlerinden iner inmez gözleri bağlanarak, Ankara Siyasi Polis Bürosu'na götürüldüler. Yargıç kararına dayanmayan zorunlu yalnızlıkları tam on dokuz gün sürdü. Bu süre içinde gazete verilmedi, kitap okumadılar, radyo dinleyemediler. Gün ışığının girmediği beton ve demir yığınları arasında geçen on dokuz gün boyunca, yalnız sorgulandılar.

Türkiye'de bu işleyiş olağan sayılıyor. Soruşturma ve yargılama sürecinde görev alan tüm organlarca, hazırlık soruşturmasının gizli olduğu savlanıyor. Kovuşturulan kişi, daha işin başında, yaşamdan dışlanıyor. Başkaca hiçbir zorlayıcı etken olmasa bile, salt bu koşullar içine itilmek, başlı başına işkence. Avukatıyla konuşmadan, kişi kendisini nasıl savunacak? Haklarını, yasaları, kanıtları kimden öğrenecek? Bir yakınması olursa, kime, nasıl iletecek?

Bu sorular, çağdaş gelişmelere gözlerini kapayan kimi hukukçuları hiç ilgilendirmiyor. Onlar, işlemleri dedelerinden gördükleri gibi yürütüyorlar. Yasal dayanağı bulunmayan gizliliğin ardından denetimsizlik geliyor. Korku toplumunun temelleri böyle örülüyor.

Tutuklanıp cezaevine gönderilen her iki genel sekreter, Ankara Cumhuriyet Savcılığı'na ilettikleri dilekçelerinde, gözaltında geçen on dokuz gün boyunca, ne tür insanlık dışı yöntemlerle karşılaştıklarını açıkladılar. "Çırılçıplak soyulup, basınçlı soğuk su altında tutulduklarını, hayalarının sıkıldığını, pencereden atılma baskısı altında gerçek dışı anlatıma zorlandıklarını, gece gündüz uyutulmadan sandalye üzerinde gözleri bağlı olarak sorgulandıklarını, anlattıkları beğenilmeyince tekmelenip yumruklandıklarını, elleri arkadan bağlanıp çengele asıldıklarını, vücutlarına elektrik verildiğini" bildirdiler.

Sonuç ne oldu? İşkence sanıklarını dinleyen, Adli Tıp uzmanlarının raporlarıyla yetinen Yenimahalle Cumhuriyet Savcılığı, "Maddi ve tıbbi bulguların, ehil bilirkişi mütalaası ve bu hususta elde edilen bilgi ve belgelerin değerlendirilmesi sonucu, müştekilerin Emniyet Müdürlüğü'nde nezaret altında kaldıkları süre içinde, kendilerine, görevlilerce kötü muamele yapıldığına ilişkin bir delil ve emare bulunmadığından, olay hakkında kamu adına takibat icrasına mahal olmadığına" karar verdi. Ankara Altındağ 1. Asliye Ceza Mahkemesi'ne yapılan itiraz da, dosya üzerinde yürütülen inceleme sonucunda kesin olarak reddedilince, işkence soruşturmasını çözecek tüm iç hukuk yolları kapanmış oldu.

Konu, şu günlerde Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'nda incelenmektedir. Bireysel başvuru yöntemi içinde uluslararası organların çözümüne sunulan hukuksal tartışma, daha önce günlük basın yoluyla kamuoyuna duyurulmuştu. Ancak, "haber" düzeyinde kalan yayınlar, bu çok önemli konunun yeterince anlaşılmasına olanak vermedi. Savunmanlar grubunca hazırlanıp AİHK'ya gönderilen dilekçenin bir özetini yan sütunlarda sunuyoruz. Görüldüğü gibi, tartışma Sargın-Kutlu sorunu olmaktan çıkmış, Türkiye'nin hazırlık soruşturması yöntemlerinin uluslararası güvenceler karşısında sınanıp tartışılacağı geniş bir boyut kazanmıştır. Başvuru olumlu sonuca ulaşabilirse, Türkiye'nin sorgulama alışkanlıklarını değiştirmesi, yasalarını yenilemesi gerecektir.

Dilekçenin sonuç bölümünde belirtildiği gibi, bireysel başvurunun amacı şöyle saptanıyor:

"— Hukuka aykırı işlemler dizgeleri içinde insan hakları ihlallerinin saptanması,

— İşkenceye son verilmesi,

— İşkencecilerin bulunup yargılanması,

— Çağdaş ölçütlere uygun, işkenceye gedik vermeyen, insan hakları sözleşmelerine koşut düşen soruşturma ve savunma yöntemlerinin gerçekleşmesi."

Hiç kuşku yok ki, böyle bir sonuç, tüm yurttaşlar için önem taşımaktadır.

Savunma hakkı, herkese gereklidir. Özellikle, düşünce ve inançları nedeniyle özgürlüğünden koparılıp onca yoksunluğa katlanmak zorunda bırakılanlara.. Bizim insanlarımız da özgürce düşünüp örgütlenebilmeli, çağdaş savunma güvencelerinden eksiksiz yararlandırılmalıdır. □

▼ *Güney Dinç: "Türkiye'nin sorgulama alışkanlıklarını değiştirmesi, yasalarını yenilemesi gerekecektir."*

SÖZLEŞME İHLALİNİN TARTIŞILMASI

TBKP Başkanı **Nihat Sargın** ve Genel Sekreteri **Haydar Kutlu**'nun Savcılık'a yaptıkları başvuru ve Ağır Ceza Mahkemesi'ne yönelttikleri itirazlarının reddedilmesiyle, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3, 5/1-a, 5/1-c, 5/3, 5/4, 6/3-c, 6/3-d, 9/1, 10, 14. maddelerinin ayrı ayrı ve birlikte ihlal edildiği, hukukçular tarafından belirtildi. Sargın ve Kutlu'nun avukatları **Güney Dinç, Ersen Sansal, Sibel Uslu** ve **Necla Fertan** tarafından hazırlanıp Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na gönderilen dilekçenin **Sözleşme İhlalinin Tartışılması** başlıklı bölümünde, konuyla ilgili olarak, özetle şu görüşlere yer veriliyor:

"1- Müvekkillerimize Ankara Emniyet Müdürlüğü'nde sorgulandıkları on dokuz gün içinde işkence yapılmıştır. Bu konudaki şikayetlerinin her türlü hukuki, tıbbi ve teknik olanaklar kullanılıp gerçekler aydınlığa çıkarılmadan reddedilmesi ve soruşturmaya yer olmadığına karar verilmesi sonuçta işkenceyi ve işkencecileri özendiren bir karar olmaktadır. Böylesine güvencesiz bir işleyiş içinde işkencenin kurumlaşıp olağanlaşmasını önlemek imkansızdır. Bu anlamda yakınma konusu işlem ve karar AİHS'nin 3. maddesine aykırı düşmektedir.

2- AİHS'nin 5. maddesine göre yetkili yargıcın kararı olmadan, kimse özgürlüğünden yoksun bırakılamaz. Aynı maddenin 1/c bendine göre uçağı karşılayan güvenlik görevlilerinin yetkisi, müvekkillerimizi alıp yargıcın önüne çıkarmakla sınırlıdır.

TC Anayasası'nın 19. maddesine göre de bu durumda müvekkillerimizin derhal, en geç 48 saat içinde yargıç önüne çıkarılmaları gerekiyordu.

Toplu suçlarda bu süre 15 güne kadar uzanabilmekte, ancak iki kişiyle toplu suç da sözkonusu edilemeyeceğinden, müvekkillerimizin hukuk dışı, insan haklarına aykırı bir uygulama karşısında aldıkları açıktır.

a- AİHS'nin 5/1-a maddesi müvekkillerimizin 19 gün süreyle yargıç kararı olmaksızın hapsedilmesi, emniyette nezarette bulundurulmaları yoluyla ihlal edilmiştir.

b- Müvekkillerimiz hemen en geç ertesi gün yargıç önüne çıkarılmadıklarından, acil bir mudahale nedeniyle özgürlüklerinden yoksun bırakılmamışlar keyfi ceza uygulamasına maruz kalmışlardır. Böylece 5/1-c maddesi ihlal edilmiştir.

c- AİHS'nin 5. maddesinin ihlali işkence altında sorgulama amacına yönelik bulunduğundan sözleşme'nin 5/1-a ve 5/1-c maddeleri 3. madde ile birlikte ihlal edilmiştir.

3- Gözetim altına alınma yargıç kararına dayalı bir işlem olmadığından ulusal yasalara göre yargıcın inceleyebileceği bir itiraz yöntemi de bulunmamaktadır.

Kaldı ki mağdur bu süre içinde kimse ile konuşturulmadığından avukat edinemeyeceğinden, hatta dilekçe yazabilmek için kağıt ve kalem bile bulamadığından böylesine güvencesiz koşullarda itiraz edebilmesi kendisine işkence yapanlardan şikayetçi olması mümkün değildir. Bu nedenle AİHS'nin 5/4. maddesine aykırı düşen uygulamalar sözkonusudur. 5/4. madde ayrıca 3. madde ile birlikte ihlal edilmiştir.

4- TC Yasaları'nda gözetim altındaki sanıkların avukatlarıyla görüşmelerini yasaklayan bir kural bulunmamaktadır. Türkiye'nin Ceza Yargılama Yöntemleri Yasası'nın 136. maddesi sanığın "soruşturmanın her aşamasında" savunman edinebileceğini vurgulamaktadır.

Bu olayda soruşturmanın en güvensiz döneminde, müvekkillerimiz avukat edinme hakkından yoksun bırakıldıklarından AİHS'nin 6/3-c maddesi ihlal edilmiştir. Müvekkillerimizin avukatlarıyla ve başka bir yakınlarıyla konuşturulmamaları ise işkence kolaylığı sağlama ve işkenceye karşı kovuşturma açılmasını önleme amacına yöneliktir. Bu anlamda sözleşmenin 3. ve 6/3-c maddeleri birlikte ihlal edilmiştir.

5- İşkence görmeleri nedeniyle şikayetçi olan müvekkillerimizin başvurularıyla ilgili soruşturma onların ve avukatlarının bilgisi dışında yürütülüp olumsuz sonuca bağlanmıştır. Yenimahalle Cumhuriyet Savcılığı müvekkillerimizin ve avukatlarının hiçbir aşamasına katılmadıkları soruşturma sonucunda, işkence yapılmadığına karar vermiştir. Bu karar Altındağ 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nce dosya üzerinden incelenip kesin olarak onanınca, işkence soruşturması müvekkillerimizin yokluğunda sonuçlanmış olmaktadır.

Savcılık İşkence izleri bulunmadığına ilişkin devlet memuru durumundaki tabiplerin raporlarına itibar etmiş, onların tanıklığı ile karar vermiştir. Devlet memuru durumundaki tabiplerin işkence izi saptamadıklarını bildirmelerine karşın eğer müvekkillerimize ve avukatlarına olanak sağlansaydı bu işlerden anlayan yurt içinden ve yurt dışından çağrılacak bağımsız, tarafsız ve deneyimli uzmanlar yoluyla yapılacak fiziki, biyolojik ve psikolojik test araştırma ve incelemeler sonucunda işkence bulguları saptanabilirdi. Kaldı ki tanık olarak dinlenen Dr. Talat Yurtman'ın ifadesinden de müvekkillerimize işkence uygulandığı (ne kadar gizlenilmek istenirse istensin) açıkça anlaşılmaktadır.

Bu işleyiş sonucunda verilen yakınma konusu karar başvurumuzun temel nedenini oluşturmaktadır. Karar AİHS'nin 6/3-d maddesine bütünüyle aykırıdır. Eleştirdiğimiz soruşturma yöntemi, işkencenin ve işkencecilerin ortaya çıkarılmasını olanaksız kıldığından AİHS'nin 6/3-d ve 3. maddelerinin birlikte ihlali sonucunu vermiştir.

Nitekim kararın kesinleşmesinden sonra da avukatlar TC Adalet Bakanlığı'na 15.1.1988 günlü dilekçeleri ile başvurarak Genel Sekreterlerin Danimarka'dan gelen işkence kurbanlarının rehabilitasyon merkezi uzmanları Dr. Inge Lunde ve Dr. Jorgen Ortmann'a muayene ettirilmelerini istemişler; ancak bu başvuruları yanıtsız bırakılmış yeni incelemeye gerek görülmemiştir.

6- İşkence gören müvekkillerimizin bu konudaki şikayetleri Yenimahalle Cumhuriyet Savcılığı ve Altındağ 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nce duruşma açılmadan, şikayetçiler soruşturmada hazır bulunmadan, gizli yürütülen işlemler sonucunda kamu davası açılmaması karara bağlanmıştır. Bu durum AİHS'nin 6/1 maddesinin öngördüğü "aleniyet" ögesine ters düşmektedir.

7- Toplumu yönetenler müvekkillerimizin düşünce ve inançlarını benimsemedikleri için, yasalara ve bu konuda kurallar konduğu için düşünce ve inanç özgürlüğü kısıtlanmış, insanlar arasındaki eşitlik bozulmuştur. Sunduğumuz gerekçelerle müvekkillerimizin işkence görmesi ve işkence soruşturmasının olumsuz sonuçlanması AİHS'nin 9/1, 10 ve 14. maddelerine doğrudan aykırı olduğu gibi, Sözleşme'nin 3. maddesiyle birlikte ihlali anlamındadır." □

Şüpheli Ölüm

İNTİHAR MI, CİNAYET Mİ?

Adı: Jandarma Er Hakan Yamanel Ölüm Sebebi: İntihar

■ Ankara/Adımlar

Baba **Mustafa Yamanel**, oğlu Hakan'ın intihar edemeyeceğini söylüyor. Jandarma Bölük Komutanı ve Takım Komutanı astsubaylar ise Hakan'ın bunalıma girerek intihar ettiğini savunuyorlar. Üsküdar Cumhuriyet Savcılığı ise, Hakan'ın ölümüne neden olan kurşunun sırtından girdiği şüphesi üzerine, otopsi yapılmasını istiyor. Olay ile ilgili Yurt İçi Doğu Bölge Komutanlığı (Kayseri) Askeri Savcılığı da görevi ihmal suçundan, Hakan'ın ölümüyle ilgili komutanlar ve bazı erler hakkında dava açıyordu. Ne olmuştu? Hakan gerçekten intihar mı etmişti, yoksa vurularak mı öldürülmüştü?

Olayın gelişimi, ifadeler, raporlar

Yozgat'ın Çekerek İlçesi Jandarma Bölük Komutanlığı'nda vatani görevini yapan Jandarma er **Hakan Yamanel**'in cesedi, askerliğinin dokuzuncu ayında, "intihar etti" diye ailesine teslim edildi. Bu arada, önce olayın geçtiği Çekerek Cumhuriyet Savcılığı, ardından Yurtiçi Doğu Bölge Komutanlığı, olayla ilgili soruşturma açarken, baba Mustafa Yamanel siyasi partilerin de aralarında bulunduğu çeşitli makamlara verdiği dilekçelerde, "oğlu Hakan Yamanel'in intihar etmesi için herhangi bir nedenin bulunmadığını, kaza veya kasten öldürüldüğü inancında olduğunu", öne sürdü. Baba Yamanel, olay sonrasında oğlunun elbiselerinin yakılmış olmasının da, "delillerin ortadan kaldırılması" anlamını taşıdığını iddia etti. Üsküdar Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Alaattin Yaman tarafından düzenlenen "**ölü muayene zabıt varakası**"nda da, Hakan Yamanel'in ölümüne neden olan kurşunun, "sırt kısmının solundan girdiğinin" belirtilmesi, ölüm olayı ile ilgili kuşkuları artırdı. Bunun üzerine İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde ceset üzerinde otopsi yapıldı. "Protokol No: Morg: 0409/3668 871123/162" numaralı otopsi raporunda ise, başvurunun tersine, Yamanel'in ölümüne yol açan kurşunun "göğsünün sol memesi üzerinden girdiği" kaydedildi.

Kurşun çıkış deliği

Tıp Fakülteleri'nde okutulan Prof.Dr. Şemsi Gök'ün "Adli Tıp Kitabı"nda yer alan kurşun çıkış deliklerine ilişkin göstergelerle ilgili bilgiler ise aynen şöyle:

"Kurşun çıkış deliği: Mermi çekirdeğinin vücuttan çıktığı deliğe, çıkış deliği denir. Biçimi yuvarlak, oval, çizgi şeklinde, parçalı olabilir. Bu delik, umumiyetle kurşunun çapından ve giriş deliğinden daha büyük olur.

Hakan Yamanel'in Bölük Komutanı Astsubay **Orhan Diker** de, Hakan Yamanel'in sarılık hastalığına yakalanması nedeniyle bunalıma girdiğini ve bundan dolayı intihar etmiş olabileceğini savundu. Diker, kışlada iki ayda bir moral geceleri düzenlediklerini, askerlerin her gün çarşı iznine gönderildiğini, ancak buna karşın neden intihar ettiklerinin ise, anlaşılamadığını belirterek, şunları söyledi:

"Altı ay önce bir başka er intihar etmişti. O da sevgilisini kaybetmiş. Hakan, kendisini vurmuştur, bundan emin olabilirsiniz. Hakan daha önce de arkadaşlarına 'intihar edeceğim' demiş. Sarılık olduğunu, tedavi edilemeyecek duruma geldiğini doktorlar söylemiş. Hatta Hakan, kendisinin AİDS olduğundan bile şüphelenmiş ve intihar etmiş. İzne gitmişti, ondan önce iyiydi, sonra kötü oldu."

▶ *Hakan Yamanel'in cesedi üzerinde kurşunun çıkış deliği.*

Astsubay Orhan Diker, Hakan Yamanel'in elbiselerinin, hastalığın bulaşıcı olması ihtimali üzerine, doktorların isteği doğrultusunda yakıldığını da belirterek, intihar olayından sonra kışlanın 1 ay karantinada kaldığını kaydetti.

Hakan Yamanel'in asker arkadaşlarından ve olay anında yanında bulunduğu bildirilen Çavuş Mustafa Türken de, Hakan Yamanel'in intihar ettiğini savundu.

Türken, olayı üstlenmesi için kendisine Yozgat İl Jandarma Alay Komutanı tarafından baskı yapıldığını da ileri sürerek, şunları söyledi:

"Hakan, benim en samimi arkadaşımdır. Son zamanlarda sıkıntılıydı, kimseyle konuşmuyordu. Sordum, herhangi bir derdin, sorunun var mı, diye. Anlatmadı. Gece kalkmış, silahı elinde, beni uyandırdılar. Biraz konuştuk. Sabaha doğruydu, silah sesi duydum. Hakan diye bağırdım. Silah yere düştü. Hakan geri birkaç adım attı ve düştü. O ara silah sesi üzerine diğer asker arkadaşlarım geldi. Hakan ölmüştü. Hakan silahı kullandığında ben pencereden dışarı bakıyordum, ama merminin namluya sürülüşünde mekanizmanın sesini duymadım. Hakan bilerek kendini vurmuştur, mermiyi de namlunun ağzına önceden vermiş. Ancak öyle bir şey, yapacağını tahmin etmiyordum."

Kuyucak İlçesi Ortakçı köyünde oturan ve olay günü saat 4.00-6.00 çevre emniyet dış nöbetçisi jandarma eri Ünal Yılmaz da Hakan Yamanel'in intihar ettiğini ileri sürdü. Yılmaz, olaydan sonra Mustafa Türken'in baskı altında tutulduğunu, Türken'e zanlı gözüyle bakıldığını, hatta il jandarma alay komutanının olayı üstlenmesi için Mustafa Türken'e dayak attığını da iddia etti.

Ekspertiz raporu-savcılık soruşturması

Bu arada, Yozgat Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğü'nde görevli polis memuru Seyhan Coşkun tarafından Hakan Yamanel'in öldüğü belirtilen 14255 seri numaralı G-3 piyade tüfeğinin tetik tertibatında yapılan incelemede, "**tasnife elverişli**" herhangi bir parmak izine rastlanılmadığı belirtildi.

Olaydan sonra Çekerek Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Şevki Artar tarafından 1987/708 sayılı hazırlık soruşturmasıyla açılan davadan ise, Hakan Yamanel'in ölümü "şüpheli ölüm" olarak nitelendirildi. Savcılık, tüm incelemelerden sonra ölenin asker olması nedeniyle görevsizlik kararı vererek, soruşturma evrakını Kayseri Yurtiçi Doğu Bölge Komutanlığı Askeri Savcılığı'ne gönderdi.

Dava açılıyor

Yurtiçi Doğu Bölge Komutanlığı Askeri Savcılığı'nca 16.12.1987 tarihinde 1987/790 Esas No ile dava açıldı. Görevi ihmal suçundan, astsubaylar Orhan Diker, Halit Alıcı ile erbaşlar Mustafa Türken ve Şener Akarçay hakkında 6 ay ile 3 yıl arasında değişen hapis cezaları isteniyor.□

Keyfilik ve Zorbalık Kol Geziyor

SUÇLAMAK SERBEST, OKUMAK YASAK

Şubat ayı başında, İstanbul'da sırtını 141 ve 142'ye dayayan keyfilik ve zorbalık kol gezdi. Gazeteler, dergiler toplatıldı, gazete ve hukuk büroları basıldı.

Kürsüdeki ak saçlı adam, "özellikle gençlerden özür diliyorum" diye başladı konuşmasına.

"Sizlerden, siz gençlerden eski kuşaklar adına özür diliyorum. Çünkü, biz üzerimize düşeni gereğince yapamadık. Gereken mücadeleyi verip de sizlere düşüncenin özgür olduğu bir ülke bırakamadık. Şu anda 75 yaşında bir hukukçu olarak bunun ezikliğini duyarak konuşuyorum."

75 yaşındaki avukat Kamber Rişvanoğlu'nu bu yaştan sonra kürsüye çıkarıp da, gençlerden özür dilemeye iten ezikliğin nedeni, kendi deyimiyle "şu lanet olasıca 141 ve 142. maddeler" ve onlardan kurtulamamış olmanın ayıbı... Yılların hukukçusu yalnızca ezik değil aynı zamanda öfkeliydi. Yeğeni ve meslektaşı hukuk fakültesi öğrencisi Şiar Rişvanoğlu, üzerinde TBKP programı bulunduğu iddiasıyla gözaltına alınmış, tutuklanmadan önce ağır işkencelerden geçirilmişti. Şiar'ın ardından, sık sık gidip geldiği Aksaray'daki Öncü Hukuk Bürosu da basılmış, aralarında gazetemiz Adımlar'ın koordinatörlerinden Avukat Mehmet Uçum'un da bulunduğu, üçü avukat 9 kişi daha gözaltına alınmıştı. Yaşlı hukukçu 141-142. maddeleri lanetlemekte haklıydı. Çünkü bu maddelerin suç saydığı düşünceyi benimseyenler bir yana, merak edip öğrenmeye kalkışanları, yakınlarından çalıştıkları yerden gelip geçenler kadar gözaltına alıp tedirgin edenlerin cesareti de bu maddelerden ileri geliyordu.

Sırtını bu yasal dayanağa yaslayan keyfilik ve zorbalık şubat ayı başında İstanbul'da bir kez daha kol gezmiş ve arkasında 10 Şubat 1989 günü İstanbul Tabip Odası'nda düzenlenen basın toplantısında, gazetemiz Genel Yayın Yönetmeni Umur Coşkun tarafından madde madde sıralanan bir dizi demokrasi ve hukuk dışı olay ile bu olaylardan zarar gören onlarca insan bırakmıştı. Toplantıda "bir kişinin bile özgürlüğü kısıtlanıyorsa, orada hiç kimsenin özgürlüğü güvencede değildir" gerçeği bir kez daha doğrulanıyor, Türkiye'de düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün güvencede olmayışından zarar görenler birer birer kürsüye çıkıp kendilerinin ya da yakınlarının başına gelenleri anlatıyorlardı.

Örneğin; 6 Şubat 1989 günü basılan Aksaray'daki Öncü Hukuk Bürosu'ndan Avukat Gökçen Topçu, işkence görmüş ve üç günlük raporla işkenceyi belgelemişti. Örneğin; o gün büroya uğrayan müvekkiller de dahil herkes tutulup götürülmüş, yasalar ve ilgili genelgeler avukat bürolarının ancak bir savcı veya savcı yardımcısı ile aranabileceğini öngörürken arama izni bile gösterilmemişti. Örneğin, olayda ilk gözaltına alınan ve şu anda tek tutuklu sanık olan Şiar Rişvanoğlu, sınıf arkadaşlarını suçlayan ifadeler vermeye zorlanmış, reddettiği için perişan edilmişti.

Yine aynı günlerde, bu olayla doğrudan ilgili olmamakla birlikte Gazetemiz Adımlar'ın iki sayısının toplatılması ve Bakırköy temsilciliğimizin basılıp aranması olayları da bunlara eklendiğinde, toplantıda konuşan Avukat Kamber Rişvanoğlu'nun eziklik öfke ve utanç içinde haykırdığı şu sözlere katılmak için hukukçu olmak gerekmiyor.

"Yeter artık. Cumhurbaşkanı bile Komünist Partisi'nin kurulması gerektiğinden sözederken bütün bunların anlamı nedir? Kurulacaksa kurulsun. Kimse kendisini milli iradeden daha üstün tutmasın. Şu lanet olasıca 141-142 kalksın artık!"

Evet kalksın ve onların gölgesinde üreyen tüm baskı ve zorbalıklarla birlikte tarih olsun! Örneğin; bu maddelerin suç saydığı düşünceyi, suçlamanın serbest, okuyup öğrenmek istemenin yasak olması çelişkisi gibi... Örneğin insanları 'bu suçu işlemekte özgür olanlar' ve 'olmayanlar' diye ikiye ayıran çifte standart gibi... Söz konusu çifte standartı ise Şiar Rişvanoğlu'nun sınıf arkadaşı Yıldırım Sayıta şöyle dile getirdi:

"Ben Şiar'ın sınıf arkadaşıyım. Şiar ben ve Hukuk Fakültesinde okuyan arkadaşlarım yarın avukat, savcı ya da yargıç olacağız. Savcı olursak suçlayabilmek, avukat olursak savunabilmek ve eğer yargıç olursak da gereken kararı verebilmek için 141-142 ile yasaklanan düşünceyi dile getiren yazılı belgeleri edinip, okuyup, inceleme gereği duyacağız. Nitekim Şiar'ın işkence görüp tutuklanmasına yol açan TBKP programını, TBKP davasının savcısı Nusret Demiral da okuyup inceleme gereği duymuştur. Hazırladığı iddianameden bu anlaşılıyor. Çünkü bu iddianamede söz konusu programdan bölümler yer alıyor. Öyleyse bu program savcı Demiral'da da vardır. Ya evinde, ya bürosunda ve belki de şu anda çantasında. Öyleyse buradan suç duyurusunda bulunuyorum. Ya savcı Demiral'ı da gözaltına alıp, aynı muamelelerden geçirip tutuklasınlar, ya da arkadaşımızı serbest bıraksınlar."□

DİSK'in Deneyimi Işığında

SENDİKAL BİRLİK, SENDİKAL DEMOKRASİ

Sendikal birlikte amaç, işçilerin ortak çıkarları olmalıdır. Katılımcı bir anlayışla yola çıkılması, işyeri ve işkolu düzeyinde tartışmaların açılması birlik sürecine tabanın aktif katılımının sağlanması gerekiyor.

DİSK'e bağlı Aster-İş Sendikası Genel Başkanı Ayhan Dümen, Yeni Haber-İş Sendikası Genel Başkanı Eyüp Sıhhatli, aynı sendikanın yöneticilerinden Muharrem İkitemur, Bank-Sen Yöneticileri Dursun Yıldırım, Nedret Çark, T.Gıda İş Yöneticilerinden Vehbi Komaç, Tek Ges-İş Yöneticilerden Yusuf Bektaş, T.Maden-İş Yöneticilerinden Tahsin Çalışkan, Tekstil yöneticilerinden Mehmet Bulut ve Sosyal İş Yöneticilerinden Mehmet Atay Adımlar'ın daveti üzerine gazetemiz merkezinde bir araya gelerek 22. kuruluş yıldönümünde "DİSK'in Deneyimi Işığında Sendikal Birlik ve Sendikal Demokrasi" üzerine görüş ve deneyimlerini açıkladılar.

İlk sözü alan Aster-İş Sendikası Genel Başkanı Ayhan Dümen şu görüşleri dile getirdi:

"Şimdi, sendikal birlik konusunda DİSK'in açılması gündemin en önemli maddesi olmuştur. Çünkü, 12 Eylül'le birlikte DİSK'e yapılanın Türk-İş'e, Hak-İş'e ve bağımsız sendikalara yapılmayacağını kimse garanti edemez. Bu sendika ve konfederasyonların da DİSK'in açılması konusunda aktif tavır almaları ve bunu gündemlerinin en önemli maddesi haline getirmeleri gerekiyor. Bu bugüne kadar Türkiye'de hiç yaşanmadı.

"Diğer bir konu: Bugün ülkemizde sendikal hak ve özgürlükler alabildiğine budanmış durumdadır. Bir dizi engel var. İLO standartlarının çok gerisinde hakmış gibi gösterilen bir çok şey adında uygulama alanında yok. En azından toplu pazarlık özgürce yapılamıyor, sendika seçme konusunda bir sürü engeller var. Bunların aşılması için Türk-İş'in, Hak-İş'in ve bağımsız sendikaların birlikte mücadele vermeleri, ortak bir eylem platformu oluşturmaları, bunun ilke ve yöntemlerini saptamaları gerekiyor. Yani sendikal birliğe giden yolda önce eylemde birlik ve kararlı programlı bir çalışma gerekiyor.

"DİSK açılırsa, o zaman DİSK'in yetkili kurulları DİSK'in bundan sonraki görevlerinin ne olması, birlik konusunda nasıl bir tutum izlemesi konusunda tartışıp bir karar vermelidir diye düşünüyorum.

"12 Eylül'den sonra Türk-İş'te bir yığılma, yoğunlaşma oldu. DİSK'in kapatılmasından dolayı işçiler en azından ekonomik hakları için ağırlıkla Türk-İş'te ama bazı işkollarında da bağımsız sendikalarda örgütlendiler.

"Türkiye gerçeği ortada, ayrı ayrı örgütlenmelerde en azından sıradan ekonomik demokratik haklar dahi elde etmek mümkün değil. Çünkü işverenler kamu ve özel sektörde sendikalarıyla, koordinasyon kurullarıyla ciddi örgütlenmeler geliştirdiler. Böylesi birlik ve örgütlülük karşısında sendikaların ayrı ayrı örgütlenmelerden yola çıkarak bak elde etmeleri gerçekçi görünmüyor.

"Özetlersem, DİSK'in açılması tüm sendikaların gündeminde olmalıdır. Sendikal birlik eylem içerisinde gönüllü mücadelelerle gerçekleşecektir. Örneğin önümüzde 1 Mayıs var. Bu yıl Türk-İş, Hak-İş ve bağımsız sendikalar bir platformda buluşup 1 Mayıs'ı kutlasalar... ötekisi sorunlara ortak çözüm arasalar... daha bilinçli bir birliğin gerçekleşeceğine inanıyorum."

Ardından söz alan M. İkitimur "sendikaların politik dayatmalardan uzak tutulmasıyla sendikal birliğin önünün açılabileceğine" işaret ederek "sendikal demokrasiyi uygulamakla da sendikal birliğin önünün açılabileceğini" vurguladı. Sendikal birlikte "öne konulan amaç işçilerin ortak çıkarları olmalıdır" diyen M.İkitimur, "işçilerin ve genel olarak emekçilerin çıkarlarına denk düşen ortak sorunları yakalamak gerektiğini" belirtti.

"Sendikal birlik ilkeli olmalıdır" diye söze başlayan E.Sıhhatli "sendikal özgürlüklerin sağlanması, sendikal demokrasinin gerçekleştirilmesi bir ilke olarak kabul edilmelidir" dedi ve şöyle sürdürdü; "sendikalar ekonomik mücadele örgütleridir. Ama yaşam sendikaların tamamen politik mücadelenin dışında kalmalarına olanak tanımıyor. Ancak burada sendikaların tabanında her düşünceden insanların bulunduğunu da hatırlamak gerekiyor. Ortak çıkarlar önemlidir. Sendikal birlik bu ortak menfaat çevresinde sağlanabilir."

"Günümüz şartları bizlere birliği dayatıyor. Birlik dediğimizde bunu somut anlamda almalıyız. DİSK 12 Eylül öncesinde birliği somut olarak anlıyor ve destekliyordu. Tek bir konfederasyonu, ilkeli birliği savunuyordu" hatırlatmasını yapan T.Çalışkan sendikal birliğin kapsamlı bir sorun olduğunu "DİSK'in açılmasının" bu yolda atılacak önemli adımı oluşturacağını vurguladı.

V.Komaç da sendikal birliğin önündeki yasal engellere ve kimi önyargılara değinerek bunların aşılması, bu amaçla öncelikle eylemde birliğinin sağlanması gerektiğini belirterek "Eylemde birlik sağlandığında diğerleri bir ölçüde kendiliğinden gelişir" dedi.

D. Yıldırım konuya ilişkin görüşlerini şöyle açıkladı: "Sendikal birliğin sağlanması için DİSK yöneticilerine olduğu kadar Türk-İş, bağımsız sendikalar ve Hak-İş yönetimine, hatta bunlara daha önemli görevler düşüyor. Bu farklı örgütlenmeleri ve farklı anlayışları temsil edenlerin ortak bir platformda toplanması gerekir. Katılımcı bir anlayışla yola çıkılması gerekir. İşyeri ve işkolu düzeyinde tartışmaların açılması, yani birlik sürecine tabanın aktif katılımının sağlanması gerekiyor."

M.Bulut da 12 Eylül'den sonra işçilerin Türk-İş'e yöneldiğini DİSK'in son genel kurulunda aldığı birlik kararını, "Türk-İş'te birlik" düşüncesinin giderek yayıldığını, sendikal birliğin "Türk-İş'te gerçekleştirilmesi" gerektiğini belirtti.

"DİSK açıldığında ne yapacağız? DİSK açıldı, arkadaş buraya gelin mi diyeceğiz, yoksa DİSK açılmıştır, asolan birliktir mi diyeceğiz? Asolan birliktir. Oluşan durum bir fırsattır. Bu fırsatın nasıl değerlendirilebileceği açısından bakılmalı olaya" diyen M. Atay daha sonra şunları söyledi:

"Bu fiili duruma rağmen birlik sağlanabilir. Bağımsız sendikalar ve Hak-İş de birlik sorununda önemli, ama gövde Türk-İş'te.

"Yeni bir konfederasyon arayışlarından, çabalarından söz ediliyor. Eğer böyle bir şey varsa, gayet ihtiyatla söylemek istiyorum bunu, bu çok yanlış bir düşüncedir."

Daha sonra söz alan N. Çark, Y. Baştaş, K. Süleymanağaoğlu sendikal birliğin sağlanması için ortak platformun gerekrliliğine, ülkenin demokratikleştirilmesi sorunu ile sendikal birlik arasındaki bağa, karşılıklı etkileşime ve bu bağlamda günümüzün kimi karmaşık sorunlarına değindiler.

A. Dümen, "sendikal demokrasinin yerleşmesi ve yeni örgütlenmelerden kaçınılması" ilkeleri doğrultusunda sendikal birliğin işyerlerinden, işkollarına ve konfederasyonlara doğru örülebileceğini, bunun bir süreç işi olduğunu, süreçte Türk-İş'in önemli rolü bulunduğunu belirtti.

M. İkitimur DİSK'in açılmasının kimi yanlarına değinirken M. Bulut da Türk-İş'in demokratikleştirilmesine ilişkin görüşlerini anlattı.

Sendikal demokrasi konusundaki görüşlerini A. Dümen şöyle ifade etti: "Özellikle 'tabanın söz ve karar sahibi olması' ilkesinin yaşama geçirilmesi gerekir. Yani sendika yönetimlerinde katılımcılığı olabildiğine genişletmek, temsilciliğin yanı sıra basın-yayın, toplu sözleşme gibi çeşitli komiteler biçiminde örgütlenerek sendika yönetimlerine tabanın ağırlığını taşımak ve omuz vermek gerekir. Böylesi bir yapılanma sendika içi demokrasiyi geliştirecek, güçlendirecektir. Şuna da özen göstermek gerekiyor: Sendikalar kitle örgütleridir. Tabanın özgür iradesiyle yönetime gelen her görüşten insanla birlikte çalışma anlayışı geliştirilmeli. Şöyle düşünüyorum. Bir sendika yönetimi beş kişiyse, beş ayrı görüşten insan birlikte çalışabilmeli."

E. Sıhhatli sendikal demokrasinin gerçekleşmesinin önündeki antidemokratik yasal engellere dikkat çekerken, M. İkitimur da "Demokratik işleyişin tabandan tavana, tavandan tabana sağlanması" gerektiğini vurguladı. Soruna ilişkin yasalardan doğan hakları hatırlatan M. Atay "temsilcilerin seçimle işbaşına gelmelerinin sağlanmasını demokratik talep olarak öne almak" gerektiğini belirtti. M. Atay'ın yanı sıra N. Çark, M. Bulut soruna ilişkin bilgi eksikliğinin altını çizerek bu açığın kapatılması için önerilerde bulundular.

"Sendikal hareket içinde çok seslilik olgusunu saptamak gerekiyor" diyen D. Yıldırım "hareket alanının daraltılmaması gerektiğine" işaret ederek "Yönetimi değiştirmek değil, demokratikleştirmek hedef olmalıdır. Sendikal demokrasi seçimlere indirgenemez. Sendikal demokrasi, en geniş işçi kitlesini sendikal etkinliklere katmak temelinde gelişecektir" dedi. D. Yıldırım'ı tamamlayan V. Komaç "çok sesliliğin mekanizmalarının yaratılması" için çabaların yoğunlaştırılması gerektiğini vurguladı. Ayrıca M.Atay ve D. Yıldırım henüz etkileri çok yaygın ve açık olarak görülmüyor olsa da son yıllarda bilimsel teknolojik devrimin kimi sonuçlarının Türkiye'de de uygulama alanlarına girdiğini, bunun ve genel olarak gelişmenin etkisiyle belli bir değişimin kendisini hissettirdiğini, gelişmekte olan bu sürecin gözardı edilemeyeceğini, bu bağlamda 80 öncesi anlayışları günümüzün süzgecinden geçirmenin kaçınılmaz olduğunu, tüm bunları da dikkat merkezinde bulundurmak gerektiğini belirttiler. □

DİSK 22 YAŞINDA

Fotoğraf: Tufan Sirel

Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun (DİSK) 22. kuruluş yıldönümü, 13 Şubat tarihinde Bahçelievler Zafer sinemasında düzenlenen bir geceyle kutlandı.

Dinleyicilerden pekçoğunun ayakta kaldığı toplantıda ilk konuşmayı yapan Fehmi Işıklar, DİSK'in bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesindeki işlevini anlatarak sözlerini "DİSK yaşıyor" diyerek bitirdi.

Daha sonra kürsüye çıkan Abdullah Baştürk, "Kayyımların ellerindeki mallarımız haramzadaların, hayali ihracatçıların değil, nasırlı ellerindir. Göz dikenlerin midesine oturur" dedi. □

Sendikaların Şube Genel Kurulları Toplanıyor...

AYAK OYUNLARINA DİKKAT!

1989 yılı, sendikaların genel kurullarının yapılacağı yıl. Şube genel kurulları, sendika genel kurulları ve ardından da Türk-İş Genel Kurulu toplanacak...

İşçinin söz ve karar sahibi olabilmesinin, sendikal demokrasinin işlemesinin temel işleyiş birimlerinden ilki, şube genel kurulları ile başlıyor. 500'ü aşan üyeye sahip şubelerin genel kurulları ise yasa gereği, işyerlerinden seçilen delegeler ile oluşuyor. Bu bakımdan, büyük önem kazanıyor. İşçilerin iradelerini doğrudan ortaya koydukları alan oluyor delege seçimleri.

Kimi sendika yönetimleri, delege seçimlerinde, kendilerini seçecek delegelerin seçilmesi için yasadışı yöntemlerle, işverenle birlikte çeşitli oyunlara başvuruyorlar.

Bunun somut örneği, Türk-İş'e bağlı **Belediye-İş Sendikası** Ankara 2 No'lu Şube'de yaşanıyor. Önce **Çankaya Belediyesi**'ndeki delege seçimlerinde (Bu konuyla ilgili haber bir önceki sayımızda **"Delege seçimlerinde bir bıçağın başardıkları"** başlığıyla yer almıştı) olmadık oyunlarla muhalefeti engelleyen yönetim, aynı oyunları **Yenimahalle Belediyesi**'nde de tekrarladı. **Yenimahalle**'deki seçimde, muhalefetin sandıkta görev alma isteği reddedilerek, bütün görevler yönetim listesinden olanlara verildi. Ayrıca seçim sandıkları, seçim günü muhalefetten kimseye gösterilmeden kilitlenerek masaya kondu. Akşama kadar çeşitli ayakoyunlarıyla geçen seçimi yönetim taraftarlarının alması üzerine, muhalefetin seçimi iptal istemi de Şube yönetimince ciddiye alınmadı.

Yenimahalle'den sonra **Altındağ Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü**'nde, baskılar daha da artarak başka bir boyut kazandı.

13 Şubat günü **Altındağ Belediyesi Fen İşleri**'nde yapılan 14 kişilik delege seçimini, oynanan tüm oyunlara karşın, 6 oy farkla muhalefet listesi kazandı. Muhalefet grubunun 294, yönetim grubunun 288 oy topladığı seçimlerde 5 oy da geçersiz sayıldı.

Şube yönetimi, muhalefetin kazandığı delege seçimini iptal etti...

Seçimi kaybeden yönetim yanlısı grup listedeki imzaların 587 değil, 583 olduğu ve dolayısıyla sandıktan 5 oy fazla çıktığı iddiası ile şube yönetimine başvurdular. Başvuruyu haklı gören şube yönetimi, seçimin iptaline ve iptal edilen seçimin 18 Şubat'ta yenilenmesine karar verdi. Muhalefet, gelişmeleri içeren tutanakla itirazda bulundu, ancak itiraz sonuç vermedi. Şube yönetimi ve yandaşları, karşılarında, alışkın olmadıkları ve kendilerini zorlayan muhalefet görünce, çeşitli yöntemlere başvurdular.

Muhalefet listesinde yer alan bir işçi, Fen İşleri Müdür Yardımcısı **Ali Osman Demirel** tarafından makamına çağrılıyor. Orada kendisine "Gazete ve dergilere demeçler vermenin, işyerlerinde birtakım görüşlerin avukatlığını yapmanın, işçiler için kötü şeyler getireceğini unutmamaları" hatırlatılıyor. Bunun yanında şube yönetimi de, başka yerlerde çalışıyorlar gerekçesi ile 22 kişiyi liste dışı bırakıyor. Liste dışı kalan 22 kişi, iptal edilen seçimde oy kullanan ve muhalefeti destekleyen kişiler. Seçim günü Fen İşleri Müdürü **Mustafa Güven** muhalefet taraftarlarını cumartesi olmasına rağmen göreve gönderiyor. Ve istem üzerine çok sayıda çevik kuvvetle birlikte bir panzer seçim yerinde hazır bulunuyor. Daha birçok benzer oyunlarla, yönetim ekibi seçimi 14 oy farkla aldı.

Ankara Belediye-İş 2 No'lu Şube'nin öteki delege seçimi ise 14 Şubat günü **Altındağ Belediyesi Temizlik İşleri**'nde yapıldı. Yönetim taraftarlarının bu seçimde de olmadık oyunlara başvurmasına karşın, muhalefeti oluşturan "genç sendikacılar grubu", yüzü aşkın ezici bir çoğunluk sağlayarak 14 delege kazandı.

Şube yönetimini destekleyen bir işçi; "Üç yıldır Belediye-İş bünyesinde demokratik bir seçim yapılmadı, ancak bugün (14 Şubat) burada demokratik bir seçim yapıldı ve müdürümüz de tarafsız davrandı. Bunu özellikle belirtmek istiyorum. Diğer şubelerde bunun da yapılmadığını hatırlatmak isterim. Buradaki tek kusur, ne dünkü Fen İşleri seçiminin iptal edilmiş olması, ne de çevrede dolaşan dedikodulardır. Bizim kusur olarak gördüğümüz tek şey; oy kullanacakların tüzüğe göre 15 gün önceden askıya çıkarılmayıp, listenin 48 saat önce askıya çıkarılmış olmasıdır" dedi.

Muhalefeti oluşturan **"Genç Sendikacılar Grubu"** taraftarları ise; dönen dolaplardan, oynanan ayak oyunlarından ve "kara liste"ye alınmaktan bıktıklarını belirterek, **"Çankaya'dan sonra Yenimahalle'de ve şimdi de burada oynanan oyunların tekrarlanması, bizden sonra seçim yapacak olan Keçiören'deki arkadaşlarımızı öylesine yıldırdı ki, neredeyse liste çıkaramaz duruma geldiler"** dediler.

İşçiler, yaşanan somut olayları ise şöyle dile getirdiler:

— Bugün delege seçimleri olduğu halde bizim listede yer alan arkadaşlara özellikle görev verilerek, oy kullanmaları engelleniyor. Oysa yönetim taraftarlarının hiçbirine, 'bugün seçim var' diye görev verilmedi.

— Oy kullanan arkadaşlarımızdan, oyunu kullandıktan sonra, dışarıda yönetimce kullanmadığı liste geri isteniyor. Böylelikle, bunu gören ve 'kara liste'ye girmek istemeyen arkadaşlar, oy kullanıp dışarı çıktıklarında zorunlu olarak bizim listeyi vermek, yani korkudan yönetimin istediği doğrultuda oy kullanmak zorunda bırakılıyorlar.

— Ayrıca gece bekçisi bir arkadaşımızı, muhalefet listesinde yer alan bir arkadaşla görüldüğü için, bu görevinden alarak kanal işine sürdüler.

— Oynanan açık oyunlarla, uygulanan manevi baskılar sonucunda, bizleri aynı işyerinde çalıştığımız arkadaşlarımızla konuşamaz, görüşemez hale getirmiştir.

Tüm bunlara rağmen, demokratik yasal hakkımızı kullanarak, sendikamız yönetimini işçilerin istencine göre belirlemeye kararlıyız."□

□ **M.Güzel/Ankara**

ALBOY İŞÇİSİ KARARLI

Beymen'e ayakkabı ağırlıklı deri mamuller üreten ALBOY'da 8 Şubat günü başlayan grev devam ediyor. TÜSİAD Başkanı Cem Boyner'e ait bu işyerinde 35'i kadın olmak üzere 200 işçi çalışıyor.

Sekiz yıllık işçi olduğunu ve 110 bin lira maaş aldığını belirten grev gözcüsü Hanım Cantürk "Bizim ürettiğimiz ayakkabı 250 bin liraya satılıyor. Bu durumda ben ancak ayakkabının bir tekini alabilirim" diyor. Hanım Cantürk tüm işçilerin kararlı ve coşkulu bir şekilde greve çıktıklarını ve haklarını alana kadar mücadeleyi sürdüreceklerini de sözlerine ekliyor. Bir diğer grev sözcüsü Remziye Sev ise işçileri yokluk içindeyken Cem Boyner'in nasıl rahat ve huzur içinde yiyip içebildiğini soruyor.□

Cam işçilerinden

BİR YILLIK SÖZLEŞME İÇİN

Kristal-İş sendikasının üyesi bulunan 13 bin cam işçisi 14 Şubat günü örgütlü bulundukları tüm işyerlerinde protesto eylemleri düzenledi.

Sendikaları ile Cam İşverenleri sendikası arasında yürütülen TİS görüşmelerinde uyuşmazlık tutulması üzerine Topkapı, Çayırova, Lüleburgaz, Mersin, Şinop ve Bursa'da toplam 14 fabrikada protesto yürüyüşleri yapıldı. İşçiler, üzerinde "bir yıllık sözleşme istiyoruz" yazan Kristal-İş şapkalarıyla yürüdüler. Fabrikalarına 500-1000 metre kala servislerden inerek yürüyüş kolu halinde fabrikalarının önüne gelen işçilere, baş temsilciler veya şube yöneticileri birer konuşma yaparak taleplerini tekrarladılar.

Kristal-İş Sendikası ve üyeleri yüzde 21'den, yüzde 16'ya gerileyen paylarını geri istiyorlar. Bunun bir şartı olarak ta bir yıllık sözleşme taleplerini öne çıkarıyorlar. Bilindiği gibi 1 yıllık sözleşme talebi Türk-İş Başkanlar Kurulu kararıdır. Türk-İş'in ilke kararlarından bir tanesidir. Bu kararı hayata geçirmeye çalışan Kristal-İş sendikasına diğer sendikaların vereceği destek, kazanıma giden yolun önünü açacaktır.□

Banka ve Sigorta İşkolunda

DOSTLUĞA ÇAĞRI

Türk-İş üyesi Bassile bağımsız Banks Sendikası Ankara'da 18.12.1989 günü Şato Yazar Salonunda birlikte "Dostluk Çağrı Şöleni" düzenlediler. Amacının "Üyeleri kaynaştırmak" ve Yapı Kredi Bankası'nda çalışan 9000, Vakıflar Bankası'nda çalışan 6000 olmak üzere toplam 15.000 işçinin toplu sözleşme mücadelesinde işbirliğini gerçekleştirmek olduğu belirtilen şölen, coşkulu bir biçimde gerçekleşti.

Sosyalist Parti Genel Sekreteri Yalçın Büyükdağlı ile SHP Ankara Milletvekili ve DİSK/Genel-İş Genel Yönetim Kurulu üyesi Ömer Çiftçi'nin de izlediği şölende: Türküleri ile Musa Eroğlu, Talip Şahin, Özgür Ozan yer alırken, Bass Klasik Türk Müziği Korosu, Banks tiyatro grubu ve halk oyunları ekibi gösteriler sundu.

Şölende konuşan Banks Genel Başkanı M.Ali Evcit, "Ortak sorunlara ortak çözümler için, ortak tavır, ortak eylem geliştirilmelidir. Bu birlikteliğimiz herkese örnek olsun" derken, Bass Genel Başkanı Tamer Sonalp'te "Yıllardır sabrettik. Yıllardır birlikteliği özledik. 12 Eylül sonrasında işçi sınıfı sendikal hareketinde örnek olsun diye toplandık. Beraberiz. Hep beraber olacağız, olmazsak namerdiz" dedi.□

"Tensikat"mı, Sendikasızlaştırma mı?

ERİCSSON'DA İŞTEN ÇIKARMALAR

Yol-İş Sendikası'nın yetki almasından sonra, Ericsson Şebeke İnşaat Anonim Şirketi'nde işten çıkarılan işçi sayısı 91'e yükseldi. Son olarak, 8 Şubat 1989 tarihinde; "işten atmaların durdurulması", "atılanların geri alınması" ve "ücretlerin düzenlenmesi" için bir günlük iş bırakma eylemine katılan 80 işçiden 10'nu daha atıldı. İşveren John Eric Vesternong; kendisiyle görüşen işçi temsilcilerine, "işten çıkarmaların 'tensikat' nedeniyle olduğunu ve süreceğini" söyledi. Genel Müdür Yardımcısı Ersin Pamuksuzlar ise daha açık konuştu. "Hepinizi atar, yerinize taşaronları yerleştiririm" diyen Pamuksuzlar, "ya ben ya sendika" diyerek sendikalı işçileri tehdit etti.

Son olaylar üzerine gazetemizi ziyaret eden Ericsson işçileri; 1988 yılının Kasım ayında başlayan yoğun işten çıkarmalarla, Yol-İş Sendikasının işlerinde yetki almasının aynı döneme rastladığına işaret ettiler ve "atılmaların nedeni tensikat değil, kısa sürede yayılan sendikal örgütlenmenin önünü almaktır" dediler. İşten atılanların çoğunun usta işçilerden oluştuğuna dikkat çeken Ericsson işçileri, amacın zaten saklanmadığını, işverenin mühendisler aracılığıyla istifa formları dolaştırıp, işçileri sendikadan istifaya zorladığını anlattılar.□

Türkiye'deki Iraklı Kürt Sığınmacılardan Kürdistan Yurtsever Birliği Bodinan Bölge Komutanı:

"BİZİM İÇİN HİÇBİR YARDIM GELMEDİ"

"Kimyasal silahlar 86'dan bu yana Kürt ulusuna karşı sürekli kullanılıyor. Özellikle Soran, Sergelo ve Bergelo bölgelerinde."

***A**rkadaşımız Mehmet Karabulut, Iraklı Kürtlerin yaşadığı kamplarda, Yekitî Niştiman Kürdistan'ın (Kürdistan Yurtsever Birliği) Bodinan Bölge Komutanıyla Irak rejiminin saldırıları ve şu andaki yaşamları üzerine bir söyleşi yaptı.*

***Adımlar:** Bilindiği gibi İRAN-IRAK savaşı barbarca yöntemlerle 8 yıl sürdü. 8 yılın sonunda bu savaş ateşkesle sonuçlandı. Bu, Kürt, Fars ve Arap halklarına ne getirdi?*

— Öncelikle yayınınızın bize bu fırsatı sunmasından ötürü size ve Türkiye'deki kardeşlerimize çokça teşekkür ederiz.

Irak-İran savaşı, ne Irak'a ne İran'a hiçbir fayda sağlamamıştır. Kürt ulusuna, Faris ulusuna, Arap ulusuna da, hiçbir fayda sağlamamıştır. Hatta, diyebiliriz ki, bu savaş, daha çok Kürt halkına darbe vurmuştur. Çünkü Irak hükümeti saldırgan bir hükümetti. Kürdistan bölgelerine saldırı gerekçesini, İran güçlerini kendi sınırlarının dışına atma istemiyle bağlıyordu. Irak hükümeti, Irak Kürdistanındaki Kürt adına bir ulusun, Kürt peşmergelerinin verdiği mücadeleyi hep gizledi. Bu Irak halkına böyle gösterildi. Dünya halklarına da böyle gösterildi. Demiyorlardı ki, Irak'ta iki savaş var. Piri Irak-İran savaşı, diğeri Irak ve Kürdistan savaşıdır. Bu gerçeği halka göstermiyorlar.

Bizim mücadelemiz (Irak Kürdistanı Mücadelesi) İran-Irak savaşıyla bağlı değildi. Mücadelemiz tamamen bağımsızdı. Davamız diğer insanlar gibi, bağımsız uluslar gibi Irak Kürdistanında özgürce yaşayabilmekti. Silahlı mücadelemiz 76 yılında başladı. Size açıklıkla söyleyebilirim ki, Irak-İran savaşının ateşkesle sonuçlanmasından sonra, silahlı mücadelemiz daha da artarak süregenleşmiştir. Irak Kürdistanındaki silahlı çabalarımız, partizanca mücadelemiz ardıcıl gelişmiş ve gelişmektedir.

***Adımlar:** Saddam Rejimi yıllardır Kürt halkının üzerine, her türlü silahla saldırdı. Bu saldırılardaki kayıplarınız hakkında bilgi verir misiniz?*

— Kesin sayı vermek zor. İran-Irak savaşı sırasında gerçekte Irak Hükümeti, bir çok Kürt bölgesine, kimyasal silahlarla saldırdı. Siz hepiniz biliyorsunuz, dünya da biliyor. Halepçe ilcesi, Yekitî Niştiman Kürdistan'ın peşmergeleri tarafından 1988 yılında 3. ayın 13'nde ele geçirildi. Aldıktan sonra, elde ettikleriyle birlikte ilçeden ayrıldılar. Irak hükümeti kalkıp kimyasal bombalarla burayı bombardıman etti. Beşbinden fazla insanı şehit ettiler. Belki yedibinden fazla da yaraladılar.

Şehit edilen peşmergelerin sayısı... Yekitî Niştiman Kürdistan'ın bir üyesi olarak, ben şu kadarını biliyorum ki, 76'dan 88'e kadar dört bin küsur şehit verdik.

Kimyasal silahlar 86'dan bu yana Kürdistan'ın tüm bölgelerinde kullanıldı. Özellikle de Soran, Sergelo ve Bengelo bölgelerinde (ki Yekitî Niştiman Kürdistan'ın komitesi oradaydı) defalarca kullanıldı. Tanık ve kanıtlarımız da vardır. Onlarca, yüzlerce yaralı ve şehit. Yaralılarımızı, dışarılara götürdük, muayene ettirdik. Dünya da bunu biliyor. Ancak kimse bize yanıt vermedi.

***Adımlar:** Sınırı geçtiğiniz halde üç-dört gün bekletildiniz. Sizce, Türkiye Hükümeti acaba neden sizi hemen içeri almadı?*

— Bizi sınırda tuttuklarında bildiğimiz kadarıyla bu Türkiye'nin güvenliğiyle bağlıydı. Türkiye'nin güvenliği içindi. Türkiye güvenliğini iyi korumak arzusunda. Varsa yoksa bu şeyden ötürü, Türkiye hükümetin hemen bizi topraklarına kabul etmemiştir. Bugünkü günde onlara çok çok teşekkür ederiz ki, bizi topraklarına aldılar.

***Adımlar:** Kimyasal saldırıdan sonra kaç kişiyle geçtiniz bu bölgeye, şimdi kaç kişi varsınız?*

— Sekizinci ayın yirmisekizinde Türkiye sınırını geçtiğimizde sayımız yaklaşık altmış bin kişiydi. Bunların bir kısmı gitti.

Yaklaşık onbeş yirmi bin dolayında İran'a gitmiş olabilir. Kırk küsur bin Türkiye'de kalmış olabilir.

***Adımlar:** Biz öğrendik ki, çok sayıda peşmerge aileleriyle birlikte yeniden Irak'a ve İran'a gittiler. Bu kişiler kendi gönül rızalarıyla mı gittiler, yoksa zorla mı gönderildiler?*

— Değerli kardeşim eğer bu şeyi doğru olarak söylersek Irak'a giden kişilerin çoğu bizim yanımızda esirdiler. Onlar Irak hükümeti yanlısı, kendini satmış caş (hain) kişilerdi. Bizim esirlerimizdi. Sekizinci ayın yirmisekizinde Türkiye topraklarına geçince bu esirleri de beraberimizde getirdik. Türkiye'de bu esirler üzerinde egemenliğimiz kalmadı. Biz ve esirler aynı konumlara düştük. Bu kez, bu esirlerin birçoğu, hayır bir çoğu değil, tümü tekrar Irak'a gitmek için kendilerini yazdırdılar. Saddam rejimine gitmek için... Bazıları da anneleri-babaları, kardeşleri, bacıları, eşleri Irak hükümetinin eline geçmiş, burada yaşama yeri bulamamış kişilerdi ki, bunlar zorunlu olarak Irak'a gittiler. Irak'a bunları kimse zorla çıkartmadı. Bunlar kendi istekleriyle gittiler...

İran'a giden kişiler, bu insanlar, varlıklarını vererek İran'a gittiler. Yani İran'da çalışmanın daha iyi bir yolu vardır. Kürt ulusu için bir yol verip, Irak Kürdistanında bir şeyler yapabilsinler diyedir. Bu insanlar da kendi istekleriyle gittiler.

***Adımlar:** Dünyada bugün içinde bulunduğumuz durumla "politik mülteci" olarak adlandırılıyorsunuz. Türkiye'de size bu gözle bakılıyor mu?*

— Siz biliyorsunuz. Türk savı şimdiye kadar "varolan bu insanları politik mülteci olarak kabul ettik" demiyor. Şimdiye kadar dedikleri "Bu insanlar konukturlar"'dır. Ve Iraklı Kürtler dahi dememişlerdir. "Irak yurttaşları" demişlerdir. "Bazı Irak Yurttaşları gelip bizim yanımızda konuk olmuşlar" diyorlar. Şimdiye kadar dememişlerdir. "Bunlar politik sığınmacıdırlar ve onları içimize kabul etmişiz" ki biz de diyebilelim. Evet vallahi bizi politik sığınmacı olarak kabul ettiler. Hayır efendim. Şu ana kadar bizi böyle kabul etmiş değillerdir.

Türkiye'de üç kamp var. Biri Diyarbakır'da, biri Mardin'de biri Yüksekova'dadır. Diyarbakır'dakinde ortalama günde belki üç-dört ölü oluyor. Hergün üçü-dördü ölüyor. Bunların bir çoğu kimyasal silahların etkisiyle, birçoğu soğukların sertliğiyle ve birçoğu da doktorsuzluk ve ilaçsızlıktan öldüler.

***Adımlar:** İçinde olduğumuz günler kış günleri size yiyecek, içecek, yakacak, doktor ve ilaç gerekli. Bu sorunlarınız ne durumdadır?*

— Sizin bize söylediğiniz bu şeyler bizim zaten söylediğimiz şeylerdir. Türkiye hükumetinin temsilcisi buradadır. Ki bize şimdi verilen yaşam bu yaşam bizim için yeterli değildir. Belki onlarca kişi şimdiye kadar açıkladı ki cebinde bir tek dinarı kalmamıştır. Ki halkımızın içinde bulunduğu yaşam, insani bir yaşam değildir. Şimdi somuna kadar... Somunlarımızı dahi değiştirdiler, askeri somun yapmışlar. Çocuklar, dedeler, nineler yiyemediklerini söylüyorlar. Çünkü biz hepimiz erkek ve asker değiliz. İçimizde küçük çocuklar, büyükler, dedeler, nineler var. Biz hepimiz erkek ve peşmerge değiliz ki her şeyi yapabilelim. Her şeye tahammül edebilelim...

***Adımlar:** Bugün herşeye rağmen ülke içinde ve dışında sizin için bir yardım hareketi örülüyor. Bu yardımlar size ulaşıyor mu?*

— Biz her radyo dinlediğimizde duyuyoruz. Diyorlar sizin için dışardan yardım geliyor. Türk gazetecileri söylüyor, dış radyolar söylüyor. Hayır efendim. Hiç bir yardım bize gelmiş, elimize ulaşmış değil. Küçük bir yardım, Diyarbakır halkı bize birazcık yardım yapmıştır. Bu yardım küçük bir şeydir. Ulusumuzun bu küçücük yardımla yaşatılmasının olanakları yoktur. Çünkü ön kısımlarda size söylediğim gibi, halkımızdan onlarcası öyle bir duruma düşmüşler ki, bir tek dinarı dahi kalmamıştır. İçimizde dükkan kurmuşlar. Yüz liralık olan bir şeyi bize beşyüz liraya satıyorlar. Bu açık olan bir şeydir. Şimdi dükkanları oradadır. Pazarda bize yüz liraya satılan herhangi bir şeyi onlar bize beşyüz liraya satıyorlar. Bu kez, siz yardımdan söz ediyorsunuz... Hayır efendim, bizim için hiçbir yardım gelmiş değil. Yardım gelmişse de, elimize ulaşmış değil. Biz görmedik. Gelen yardımlar biraz battaniye, biraz isfenci döşek -siz sünger diyorsunuz- biraz işe yaramaz yardım. Bu yeterli değil ve bu yardım değil. Biz bunu yardım olarak değerlendirmiyoruz. Biz insan gibi yaşamak istiyoruz. Dünya ülkeleri, ülke halkları gibi yaşamak. Özgür bir yaşam, alnı açık bir yaşam, insanca bir yaşam...

***Adımlar:** Peki çok teşekkür ederiz.*

— Ben size çok teşekkür ederim. □

Fotoğraf: Adımlar/DİYARBAKIR

► ***"Halkımızın içinde bulunduğu yaşam, insani bir yaşam değildir. Şimdi sonuna kadar... Somunlarımızı dahi değiştirdiler."***

► ***"Sekizinci ayın yirmisinde Türkiye sınırını geçtiğimizde sayımız yaklaşık altmış bin kişiydi."***

İSVEÇLİ VE DANİMARKALI PARLAMENTERLERİN ZİYARETİ

4 Şubat 1989 günü, Türkiye'de insan hakları ve özellikle "Yeşilyurt olayları" hakkında incelemeler yapmak üzere, İsveçli ve Danimarkalı parlamenter ve gazetecilerden oluşan bir grup, ülkemizi ziyaret etti. Ankara, İstanbul, Diyarbakır ve Urfa'da incelemeler yapan heyette, 5 İsveçli, 1 Danimarkalı parlamenter bulunuyordu. Kuzey Iraklı Kürt sığınmacıların Güneydoğu Anadolu'da barındırıldıkları kampları da gezen grup, incelemelerini tamamlayarak ülkemizden ayrıldı. Heyetin Türkiye'de izlenimlerine ilişkin açıklamaları, Dışişleri Bakanlığı sözcüsü **İnal Batu**'nun tepkisine yol açtı.

İsveçli Sosyal Demokrat Milletvekili **Hans Göran Franck** başkanlığında, gene İsveçli parlamenterler **Berith Erikson, Ingbritt Irhammar, Ranghild Pohanka, Maria Leicner** ile Danimarkalı Milletvekili **Paul Qvist Jorgenson**'den oluşan grup, Ankara'da Kapalı Cezaevi'nde bulunan TBKP yöneticileri **Nihat Sargın** ile Haydar Kutlu'yu da ziyaret etmek istediler.

İsveçli parlamenterlerin soru önergesi

İsveçli parlamenterler, ülkelerine döndükten sonra Türkiye gözlemlerini basına ve kamuoyuna açıkladılar. Bu arada, İsveç Sosyal Demokrat Milletvekili **Hans Göran Franck**, İsveç Dışişleri Bakanı **Sten Andersson**'un yanıtlamasıistemiyle, parlamentoya bir soru önergesi sundu. **Franck**'ın önergesinde, İsveç Hükümeti'nin, **Türkiye'de insan hakları ve Kürt sığınmacıların durumu**" konularında ne gibi önlemler almayı düşündüğü soruldu. □

Kutlu-Sargın davası yeni yaralar aldı

DGM'DE POLİS COPU

Kutlu-Sargın davasını izlemek için Ankara DGM önüne gelen yurttaşların polis tarafından tartaklanması sonucu, çeşitli yerlerinden yaralanan 10 kişi Ankara Tabip Odası'na başvurdu.

TBKP Başkanı **Nihat Sargın** ve Genel Sekreteri **Haydar Kutlu**'nun Ankara DGM'de 22 Şubat günü yapılan duruşmaları öncesinde, Ankara Emniyet Müdürlüğü siyasi şube ve çevik kuvvet ekipleri, duruşmayı izlemek için gelenleri copladı, tartakladı, yerlerde sürükledi. Duruşmayı izlemek üzere mahkeme önüne gelen 300 kişi, DGM savcısı **Nusret Demiral**'ın "emriyle" polis tarafından tartaklanarak uzaklaştırıldı.

Bu arada, bir önceki duruşma kararı gereğince yazılan yazılara gönderilen yanıtlar konusunda Haydar Kutlu, Nihat Sargın ve avukatlar görüşlerini bildirdiler. Ayrıca bir önceki duruşmada reddedilen "görevsizlik" ve "birleştirme" kararlarının yeniden gözden geçirilmesi istendi. Bu isteklerle birlikte, avukatların Nihat Sargın ve Haydar Kutlu'nun serbest bırakılması istekleri de reddedilerek, duruşma 24 Mart 1989 tarihine ertelendi.

Saldırı olayı nasıl oldu?

Duruşmayı izlemek üzere sabah saat 8.3"da mahkeme önüne gelen ve polis tarafından tartaklanarak, Ankara Tabip Odası'na başvuran **Kemal Işıktaş**, olayı şöyle anlatıyordu:

"Siyasi polis ve çevik kuvvet, DGM yakınındaki Köşk Pastanesi'nin önünde kordon oluşturdu. Önce, 'aranızda basın mensubu ve avukat var mı?' diye sordular. Olmadığını anlayınca, 'sizi aşağı kavşağa indireceğiz' dediler. Biz duruşmaların aleniyetini göstererek, izlemek istediğimizi belirttik. Telsizden duyulan bir emirle DGM Savcısı Nusret Demiral'ın, 'dağıtın, uzaklaştırın' emrini verdiğini duyduk. Bunun üzerine polis rastgele vurmaya başladı. Ön sırada bayanlar vardı. Yere düşenlere bile sadistçe vurdular. İlk başta 40 kadar çevik kuvvet görevlisi vardı. Çevik kuvvet amiri olan kişi olayların çıkmasını önlemek istedi ama, sivil polis amiri olduğu anlaşılan bir başkası ona dönerek, 'sen sus, burada yetki bende' dedi ve 'dağıtın' emrini verdi. 118926 yaka numaralı bir polisin ise bu işi çok sadistçe yaptığını gözledik. Kendisini şu anda görsek teşhis edebiliriz."

Olaya tanık olanların anlatıklarına göre, duruşmaya girmek üzere gelen avukatlardan **Rasim Öz, Bahri Belen, Ezgin Cinmen** ve **İnci İşbulur**'un müdahalesi üzerine, polis tartaklamayı kesiyordu.

Çıkan olaylar üzerine basın mensuplarına açıklama yapan Kemal Işıktaş, daha sonra gözaltına alınıyordu. Gazetemiz basıma hazırlandığı sırada, polis Işıktaş'ın gözaltına alınması konusunda henüz bir açıklama yapmamıştı.

Polisin saldırısı sırasında yaralanan üç kişi, durumlarının ağır olması dolayısıyla, ATO İnsan Hakları Bürosu yöneticisi doktorlar gözetiminde Ankara Hastanesi'ne götürüldüler. Yaralı 12 kişi içinse, avukatlar kanalıyla Cumhuriyet Savcılığı'na başvuruldu. Cumhuriyet Savcılığı'nca Adli Tıp'a sevkedilen bu kişiler hakkında, yara-bere izlerine ilişkin çeşitli raporlar düzenlendi.

▶ *Çevik kuvvet amiri sertlikten kaçınırken, siyasi şube görevlileri kendilerine bağlı olmayan çevik kuvvet polislerini izleyicilerin üzerine sürüyordu. DGM önünde, aydınlanması gereken bir çelişki!*

IRAKLI KÜRTLER VE MÜLTECİLİK STATÜSÜ

▶ *İHD İstanbul Şubesi'nin "Iraklı Mülteci Kürtler ve Mültecilik Statüsü" konulu paneli. "Her şey hükümetin tasarrufuna bağlı değildir."*

İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi, 18 Şubat Cumartesi günü Ortaköy Kültür Merkezi'nde "Iraklı mülteci Kürtler ve mültecilik statüsü" konulu bir panel düzenledi.

Paneli İHD avukatlarından **Kamber Soypak** yönetti. Gazeteci **Murat Öztemir, Faik Bulut** Kürt kamplarındaki gözlemlerini anlatırlarken, meslekdaşları **Fuat Kozluklu** çektiği dialar eşliğinde, sınırdan ilk giriş konusunda bilgiler verdi. Gazetecilerin üzerinde durdukları en önemli konu, kimyasal silahların Kürtler üzerindeki etkileriydi. Gerek ülkemiz yetkililerince, gerekse B.M.lerce yalanlanan bu durum onların objektiflerinden ve araştırmacı gözlerinden kaçmamıştı. Fuat Kozluklu, "çocuk ihtiyar ayrımı yapmaksızın bir çoğunun hala gözleri yaşarmaktaydı, bir kısmı da gözlerini henüz açamıyordu" derken gerçekleri bir kez daha dile getiriyordu. Iraklı mülteci Kürtlerin kamplardaki sağlık koşullarını anlatmak için kamplara giden Fuat Kozluklu'nun tifoya yakalanarak hastaneye kaldırılmasını belirtmek sanırız yeterlidir.

Panelin son konuşmacısı olan Avukat **Mehmet Ali Aslan**, sorunun hukuki çerçevesi üzerinde durdu. M.A.Aslan ne uluslararası hukukta ne de, iç hukukumuzda "konukluk" diye bir statü bulunmadığını, bu konuda hükümetin şimdilik yatıştırıcı bir politika izlediğini anlattı. Aslan, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin altına imza atan Türkiye'nin, her insanın baskı gördüğü ülkeden ayrılarak bir başka ülkeye geçme hakkını tanıdığını ifade ederek, "Bu TBMM'de de onaylanarak, artık bir iç hukuk maddesi konumuna yükselmiştir. Hatta iç hukuk kurallarının da üstündedir. Bir iç hukuk kuralını Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle değiştirebilirsiniz. Oysa Anayasa'nızı imza attığınız uluslararası sözleşmelere göre düzenleme yükümlülüğünüz vardır" dedi. Mültecilik hakkını garantiye alan Avrupa sözleşmesi imzalanırken Türk hükümetinin doğudan gelen göçmen ve mültecilere karşı "isterse alma" kaydının konduğu maddeyi imzaladığını belirten Aslan, "Ancak bu biraz önce sözü geçen anlaşmayla çelişmektedir" dedi. Tüm bunların gözönünde olması halinde bile Türkiye'nin Kürtleri bir kez topraklarına kabul ettiğini belirten Aslan, "Bir kez topraklarınıza kabul ettikten sonra, artık onlara uluslararası sözleşmelerle kazandıkları hakları vermek yükümlülüğünü taşırsınız" dedi. Bu durumda Türk hükümetinin önünde, vatandaşlığa alma, göçmen hakkı tanıma veya mülteci olarak tanıma seçeneklerinin bulunduğunu açıklayan Aslan, "Hükümet 'baharı bekleyelim' havası içindedir. Bu süre zarfında istekleri dışında Iraklı Kürtleri, Irak ya da İran'a gönderebileceğinin hesaplarını yapmaktadır. Başbakan'ın açıklamalarından da anlaşılabileceği gibi, bu gün 60 bin kadar olan nüfusu, beş bine kadar eritmek ve bu beş bin kişiyi de vatandaşlığa geçirmek niyetini taşıyorlar" dedi.

Iraklı Kürtlere dış yardımın vaad edilen oranlarda gelmemesinden yakınan hükümet çevresinin görüşlerine cevap olarak da "Türkiye bu insanları mültecilik statüsünü tanımıyor. Oysa bu insanlara diğer ülkeler yardımlarını ancak BM'e bağlı Mülteciler Yüksek Komiserliği aracılığıyla yapabilirler. Bu kurum, mültecilere direkt olarak yardım yapar. Eğer gerekli görürse hükümetle işbirliği yapar, gelen yardımı asla nakit olarak hükümete vermez. Bunun nedeni, yardımın gerçek ihtiyaç sahiplerine ulaşmasını garanti altına almaktır. Türkiye'deki Varto depremine gelen yardım malzemelerinin olay sonrasında marketlerde satıldığı henüz akıllardan çıkmamıştır" diyen Aslan, "Hükümet mültecilik statüsü vermiyor. Bunun nedeni, eğer bu statüyü tanırsa, onlara kendi dillerinde eğitim imkanı, dolaşım hakkı gibi olanaklar da sağlamak yükümlülüğünde kalacağıdır. Hükümet, ülkemizde Kürtçe eğitim yapılmasını kabullenemediği gibi bölgedeki Kürt nüfusun artmasından da kaygılanmaktadır. Ancak her şeyin hükümetin tasarrufuna bağlı olarak gelişmesi de sözkonusu değildir. Uluslararası antlaşmalar vardır. Kamuoyu vardır" dedi. □

Diyarbakır Bağımsız Belediye Başkan Adayı Refik Karakoç'un:

DEMOKRATİK BELEDİYECELİK PROGRAMI

TEMEL İLKE: 1- Belediye olanaklarının çalışanlar yararına çoğulcu, demokratik, halka açık ve katılımcı bir tarzda kullanılmasıdır.

TEMEL İLKE: 2- Belediye olanakları heba edilmeyecek, halkın temel gereksinimlerini karşılamak için, yerinde, zamanında ve doğru olarak seferber edilecektir.

HEDEFLER

Yapılacak işler Belediye çalışanlarının, Demokratik Kitle Örgütlerinin, Mesleki Dernekler, Meslek Odaları, Kooperatifler ve Sendikaların görüş ve önerileri de alınarak Demokratik Katılımcı bir Belediyecilik anlayışı ile uygulamaya konulacaktır.

Belediyenin tüm çalışmaları halka açık olacaktır. Aylık çıkarılacak bir **Belediye Gazetesi** ile çalışmalar duyurulacak, toplumdan gelecek eleştiri ve öneriler bu Gazetede değerlendirilecektir.

Yapılacak işlerde Belediye olanakları sonuna kadar zorlanacak, işlerin İhale usülü ile yaptırılmasından mümkün olduğunca kaçınılacaktır.

Halkın eğitim, sanat, folklor, sağlık, konut, ulaşım ve benzeri sorunlarına sahip çıkan çok yönlü ve etkin bir belediyecilik anlayışı egemen kılınacaktır.

Belediye Meclisi toplantıları halka açık olacaktır.

Mahalle muhtarları ile aylık toplantılar yapılarak şehrin sorunları ile ilgili görüş ve önerileri tartışılacaktır. Belediye Başkanının halkla doğrudan ilişkisini sağlayacak periyodik toplantılar düzenlenecektir.

Bölgemiz il, ilçe ve kasaba belediyeleri ile işbirliğini, deneyim alışverişini, yardımlaşma ve dayanışmayı öngören bir belediyecilik anlayışı güdülerek DOĞU BELEDİYELER BİRLİĞİ'nin örgütlenmesine öncülük edilecektir.

Şehrimizin Türkiye'de ve Dünyada tanıtımını sağlamak amacıyla KARDEŞ BELEDİYELER ağı oluşturulacaktır.

Belediyeye eleman alınırken KAYIRMA YERİNE, İHTİYAÇLAR VE YETERLİLİK gözetilecektir.

Diyarbakır şehrinin tüm sorunlarına bilim adamları, uzmanlar, üniversiteler ve ilgili meslek kuruluşları ile birlikte BİLİMSEL ÇÖZÜMLER üretilecektir.

Şehrimizin altyapı sorunlarının çözümünde ÇEVREDEN MERKEZE DOĞRU bir çalışma yöntemi izlenecektir.

Şehrin içme suyu, yol ve kanalizasyon gibi altyapı sorunlarının çözümünde, ilgili kamu kuruluşları ile koordinasyon sağlanacaktır.

Tarımsal ve endüstriyel yerel üretimin korunması ve geliştirilmesi amacıyla gerekli çalışmalar yapılacak, Belediye bünyesinde oluşturulacak bir UZMANLAR KURULU ile üreticilere önderlik ve danışmanlık hizmeti sağlanacaktır.

Planlı kentleşmeyi hedefleyen bir Belediyecilik anlayışı egemen kılınacak, altyapı sorunları çözülmüş alanlarda TOPLU KONUT PROJELERİ desteklenecek ve örgütlenecektir.

Arsa vurgunculuğu önlenecek, toplu konut inşaatları için gerekli arsalar, uygun bedel ve ödeme koşulları ile temin edilecektir.

Şehrimizin plansız gelişen ve bir konut mezarlığına dönüşmüş kesimlerinin adım adım ıslahına yönelik programlar oluşturulacak ve gerektiği yerlerde, gerçek bedelleri peşin ödenerek toplum yararına kamulaştırmalar yapılacaktır.

Şehrimizdeki kiralık konut yetersizliği sorununun çözümüne yardımcı olmak üzere, konut sahipleri ile kiracıların, Belediye bünyesinde karşılaşmalarını sağlayacak bir KİRALIK KONUT OFİSİ oluşturulacaktır.

Yeni **Hicret Apartmanları** facialarına engel olmak amacıyla, Mühendis ve Mimar Odaları ile işbirliği yapılacak, denetimler proje ve inşaat aşamalarında birlikte sürdürülecektir.

Belediyemiz makina parkının revizyonu ve yeni makinalarla güçlendirilmesini hedefleyen çalışmalar örgütlenecek, Mardinkapı'daki Asfalt Plenti ve Konkasör Şantiyesi Çevre Kirliliğini önlemek amacıyla şehir dışında uygun bir yere taşınacak, inşaatlara hazır beton sağlayan bir Beton Santralı ve Prefabrik Yapı Elemanları Tesisi kurulacaktır.

Şehrimizin ulaşım sorunlarının çözümünde TOPLU TAŞIMACILIK geliştirilecek, taşıt yoğunluğuna göre oluşturulmuş bir trafik akışı programlanacak, gerekli alt ve üst geçitler kısa ve uzun vadeli bir plan dahilinde inşa edilecek, yaya geçitlerindeki elektrikli sinyalizasyon sisteminin işlerliği sağlanacak ve otopark sorunlarına bilimsel çözümler getirilecektir. (Yeraltı ve katlı otoparklar gibi)

Şehrimizin Otobüs Terminali restore edilecek, uzun vadede şehrimize MODERN BİR OTOBÜS TERMİNALİ sağlanması hedeflenecektir.

Şehrimizin genel temizlik ve diğer çevre sorunlarına BİLİMSEL ÇÖZÜMLER bulmak için araştırmalar yapılarak sonuçları uygulamaya konulacak, yeşil alanlar, park ve çocuk bahçeleri çoğaltılacaktır.

DİCLE NEHRİ'nin ıslahı ve nehire karışan atık suların arıtılması gibi büyük çevre düzenlemelerinin gerçekleştirilmesi amacıyla, Belediye öncülüğünde kamuoyu oluşturulacak ve köklü çözümler için gerekli maddi kaynaklar ve girişimlerin sağlanmasına çalışılacaktır.

Şehrimizin tehlikeli boyutlara ulaşan hava kirliliğini önlemek için gerekli BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR yapılarak, Belediyenin denetiminde halka tenzilatlı, kaliteli kömür sağlanacaktır.

Gerekli yerlerde UMUMİ TUVALETLER inşa edilecektir.

Halkımızın sağlık sorunlarına sahip çıkılarak, hastaların düşük ücretle tedavi edileceği bir BELEDİYE HASTANESİ kurulmasına çalışılacak ve Tabip Odaları Birliği ile işbirliği yapılarak KORUYUCU HEKİMLER KURUMU oluşturulacaktır.

Şehrimizde özellikle yaz aylarında sıkça görülen ve ağırlıklı olarak Hevsel Bahçeleri'nde kullanılan atık sulardan kaynaklanan bulaşıcı bağırsak hastalıklarının ortaya çıkmasını önlemek için gerekli önlemler alınacaktır.

Şehrimizin çöplerinin toplanması ve değerlendirilmesinde, çağdaş çözümler uygulanacak, şehir çöplerinin depolanmasında çevre kirliliğini önleyen BİLİMSEL ÇÖZÜMLER getirilecektir.

Spor, yığınları uyutma aracı olmaktan çıkarılarak, gençliğin beden ve ruh sağlığı ile yeteneklerini geliştirici niteliğe kavuşturulacak ve bu amaçla gerekli olan tesisler oluşturulacak, Belediyenin mevcut yüzme havuzuna işlerlik kazandırılacaktır. Amatör sporumuzun gelişmesi ve kitleselleşmesi teşvik edilecektir.

Kâr amacı gütmeyen BELEDİYE KREŞLERİ kurularak çalışan kadınların çocuklarının bakımı sağlanacaktır.

Yoksul ve başarılı öğrencilere YURT VE BURS, kimsesiz çocuklara ÇOCUK YUVASI, eski hükümlü ve sakatlara, olanaklar ölçüsünde İŞ ve yoksullara AŞEVİ gibi sosyal programların gerçekleştirilmesine çalışılacaktır.

Şehrin nüfus artışına paralel olarak giderek önem kazanan MEZARLIK ALANLARIMIZ genişletilecek ve korunacak, yoksul insanlarımızın cenazelerine Belediye olarak sahip çıkılacaktır.

Halka açık bir BELEDİYE KÜTÜPHANESİ oluşturulacak, her türlü bilimsel yayın okuyucu ve araştırmacıların hizmetine sunulacaktır.

Üniversite öğrencileri için şehir merkezinde bir LOKAL temin edilecek, ulaşım aracı gereksinmeleri uygun düzeye çıkarılacaktır.

Halkımızın dinlenme ihtiyacını karşılamak üzere, şehir çevresinde MESİRE YERLERİ düzenlenecektir.

Hizmet halkın ayağına götürülecek, Belediye TANZİM SATIŞ MAĞAZALARI, Yerleşik Semt Pazarları, Seyyar Satıcı Yerleri, üreticilerle tüketicilerin aracısız karşılaştıkları ÜRETİCİ PAZARLARI, temiz cadde ve sokakları ve düzenli çarşılarıyla pırıl pırıl bir Diyarbakır yaratmak parolamız olacaktır.

Şehrimize bir KÜLTÜR VE EĞİTİM SARAYI kazandırmak amacıyla gerekli projeler hazırlanıp uygulanacak. Şehir Tiyatrosu, Belediye Sineması, Güzel Sanatlar Galerisi gibi kültürel ihtiyaçların çözümü yönünde adımlar atılacak, Belediyenin mevcut Düğün Salonunun genişletilmesi ve işlerliği sağlanacak, ARAŞTIRMACI VE SANATÇILARI TEŞVİK FONU oluşturulacak, puşuculuk, altın, gümüş ve bakır işlemeciliği, Karacadağ Kilimciliği ve keçecilik gibi yokolmaya yüz tutmuş HALK EL ZANATLARI VE ZANAATKARLARI korunacaktır.

Her yıl düzenlenecek KÜLTÜR FESTİVALLERİ ile kültürel etkinliklerin zenginleştirilmesi hedeflenecektir.

Halkımızın yüzyıllardır yarattığı tüm tarihsel zenginliklere sahip çıkılacak ve olanaklar ölçüsünde koruma altına alınacaktır.

Dünyanın en büyük yer müzelerinden biri olarak kabul edilen Suriçi Yerleşimin TARİHİ EVLERİ, ikna yöntemi esas alınarak ve gerçek bedelleri peşin ödenerek korumaya alınacak, betonlaşmaları önlenecektir.

Turizmi özendirme programları hazırlanacak ve şehrimize gelen turistlerin ağırlanması amacıyla Belediye bünyesinde TURİZM DANIŞMA VE REHBERLİK BÜROLARI kurulacaktır.

Yıllardır yoksul halkın oturduğu mahalleye reva görülen Genelev, KESİNLİKLE ŞEHİR DIŞINA çıkarılacaktır.

IRAKLI KÜRTLERİN şehrimizde sürekli iskanı halinde Belediye olarak tüm sorunlarına sahip çıkılacaktır.

Şehrimizin bulvar, cadde ve sokak isimleri, tarihi ve kültürel zenginliklerimiz dikkate alınarak yeniden gözden geçirilecektir.

Belediyede 1980 yılından bu yana yapılmış yolsuzluk, usulsüzlük ve toplum yararına olmayan tüm uygulamalar üzerine kararlılıkla gidilecek, sorumlular hakkında yasal yollara başvurulacak ve kamuoyu bu konudaki tüm gelişmelerden bilgilendirilecektir.

Belediye Başkanı ile bugünkü ve eski vali hakkında suç duyurusu

SUÇ DUYURUSU

Sanık: 1- Ekrem BARIŞIK, Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı.
2- Erdoğan ŞAHİNOĞLU, Bursa Valisi
3- Zekai GÜMÜŞDİŞ, Bursa eski Valisi.

Suç Tarihi: Ocak 1989 ve öncesi
Suç: GÖREVİ İHMAL

Bursa Barosu'na bağlı 8 avukat, geçtiğimiz ay şehirde yaşamı tehdit edecek boyutlara ulaşan ve 6 kişinin ölümüne yol açan hava kirlenmesi konusunda, Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı, Bursa'nın bugünkü ve eski valisi hakkında, "görevi ihmal" gerekçesiyle suç duyurusunda bulunup, yargılanmalarını istediler.

Oğuz Tunçyürek, Birant Esinoğlu, Ekrem Demiröz, M.Ali Turanlı, Sarper Sarp, Ramazan Hoça, Rıdvan Türkçü ve Yüksel Oytum adlı avukatların imzasıyla 27 Ocak 1989 tarihinde Bursa Cumhuriyet Savcılığı'na verilen dilekçede, adı geçen sanıkların, "yasal zorunluluklara ve çeşitli uzman kişi ve kuruluşların uyarılarına karşın, sorunun çözümüne yönelik ciddi ve somut önlemleri almadıkları, geçtiğimiz ay yaşanan trajik olaylar karşısında da aynı kayıtsız tavrı sürdürdükleri", belirtiliyor.

Bilindiği gibi, Ocak ayı içinde, Bursa'da 6 kişinin ölümüne yol açan ve şehirde korkulu günler yaşanmasına neden olan yoğun hava kirliliği sırasında, Vali Erdoğan Şahinoğlu "İşimiz Allah'a kaldı" derken, Belediye Başkanı Ekrem Barışık ise; basının konuyu abarttığını ileri sürüp "hava kirliliğinden kimse ölmez" gibi açıklamalarla halkı yatıştırmaya çalışmış, bu arada kirlenmenin en yoğun olduğu günlerde kenti terketmeyi de ihmal etmemişti. □

ÇAĞ ATLAYAN MAHALLE ORHANTEPE

Cevizli'ye bağlı Orhantepe mahallesi sakinleri, sorunlarının çözümü için başvurdukları ANAP'lı Belediye Başkanı **Ali Duranoğlu**'ndan yanıt bekliyorlar. Orhantepeliler 349 imzalı dilekçelerine altı ayı aşkın bir süre geçmesine rağmen yanıt alamadıklarını, belediye başkanının değil sorunlarına çözüm getirmek, kendilerine yanıt verme gereğini bile duymadığını belirtiyorlar.

Orhantepe mahallesi Kurbağalıdere ve Savaklar deresinin ortasında kalıyor; bir yanıyla da Dragos'a komşu. Dere kenarında bulunan üç ilaç fabrikası ile diğer fabrikaların ve mermer atölyelerinin pislikleri bu dereye akıyor. Çocukların oyun alanı bu dere kenarları mahalle halkının sağlığını tehdit ediyor. Yazın bataklık ve sivrisinek yuvası haline dönüşen bu derelerin kapatılmasını istiyorlar.

Dalan Dolan İşler ve Yerel Yönetimin Özgün Örnekleri

İSTANBUL "DALAN" EDİLDİ...

1980 sonrasında, belediye bütçelerinin genişletilmesiyle, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin ilçeleriyle birlikte 12.5 milyar lira olan bütçesi bugün -İETT ve İSKİ ile birlikte- 2 trilyon 425 bin liradır. Buna rağmen belediyeler "gelir sağlamak" amacıyla, arsaların satmak durumuna gelmişlerdir.

Yerel seçimlerin yaklaşmasıyla birlikte, gözler büyük şehirlerimizdeki belediyelere ve onların geçen dönem içindeki uygulamalarına çevrildi. Muhtarlık ve il genel meclisi seçimleri kamuoyunun bu ölçüde ilgisini toplayamadı.

Parlemontadaki muhalefet partileri, alternatif yerel yönetim programları öneremezken, iktidar partisi, siyasi karalama ve tehdit yöntemiyle oy kazanmaya çalışıyor.

On milyonluk nüfus potansiyeli ile ülkemizin en büyük şehri olan İstanbul'da, iktidar partisinin başkan adaylarının, **Bedrettin Dalan**'ın onayıyla belirlendiği gütnlük gazetelerde yer aldı. Dalan belediyeciliğin genel karakterini yansıtabilmek amacıyla geçmiş uygulamalara göz atmak istedik.

1980 sonrasında, belediye bütçelerinin genişletilmesiyle, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin ilçeleriyle birlikte **12.5** milyar olan bütçesi, bugün **-İETT ve İSKİ** ile birlikte- 2 trilyon **425** bin liradır. Buna rağmen belediyeler "gelir sağlamak" amacıyla arsalarını satmak durumuna gelmişlerdir.

Küçük Çekmece barajından vazgeçilip, su toplama alanı içinde kalan **475 hektar** arazi toplu konut alanı ilan edilince, Dalan'ın da ortadığı bulunduğu **Sezer** şirketi, 1983 yılında m²'si 3022 liradan aldığı, sözügeçen 475 hektarlık arazinin 75 hektarını, **Emlak Bankası**'na 28 milyar liraya devretme yanına erişti. Geriye kalan arazisi için de trilyonluk bir ranta sahip oldu.

İSKİ'nin **belediyeye devredilen Çırpıcı'daki arsaları, belediye tarafından** da Fransız ortaklı bir şirkete devredildi. 80 bin m² arsa yüzde 10 hisse karşılığında el değiştirdi.

Beşiktaş Belediyesi'nin Şeker Sigorta'ya ait bir arsayı yeşil alan ilan etmesi, Anakent Belediye Başkanı Bedrettin Dalan tarafından "tadilen" onaylandı. "Tadil" sonucu söz konusu alan 'yeşil saha' dışında kaldı. Daha sonra aynı yer, **Semra Özal**'ın önünde diz çökmesiyle tanınan işadamı **Ural Hakverdi**'ye satıldı. Sözü geçen işadamı rastlantı bu ya, hızlı tramvay işletmesi işini de alan işadamıdır.

Dalanist belediyeciliğin 'dalan dolan' işlerinden birisi de, İstanbul anakent ve çevre belediyelerin araç ve yedek parça ihtiyacını karşılamak üzere kurulan **İSBAK Sanayi ve Ticaret A.Ş.**'dir. Bu şirketin yüzde 59 hissesi anakent belediyesinin, geri kalan hisseleri ise yüzde % 3'lük paylar halinde, 15 ilçe belediyesinindir. Belediyeler gereksinimlerini İSBAK aracılığı ile karşılamak zorundadır. Böylece "ucuz ve kaliteli" alışveriş imkanı yaratılacaktır. Ancak Beşiktaş belediyesinin istediği 6 aracın da, hem parçalarının eksik, hem de fiyatının piyasanın üstünde olduğunun anlaşılması üzerine, şirketin gerçek aktivitesi ortaya çıktı.

Bir deniz otobüsüne harcanan gerçek aktivitesi ortaya çıktı.

Bir deniz otobüsüne harcanan parayla, her biri 2000 yolcu taşan 4 yolcu gemisini tersanelerimizde yapmak olanağı varken, bu projeye yaklaşık 100 milyar lira yatırıldı. Beş yıl ekonomik ömrü olan bu projenin ödeme süresi ise on yıldır.

Fatih belediyesi Aksaray'ın göbeğinde, düzenlenmiş bir parkı 1 milyar 260 milyon liraya **Asal İnşaat** firmasına sattı. Aynı belediye, aynı firmaya, bir yıl önce, Çiğiltepe Parkı'nın düzenleme çalışmaları için 1 milyar 136 milyar lira ödemiştl.

Kadıköy Belediyesi, hazineden devraldığı imar planı yapılmış arsaları m²'si 35 bin liradan bir şirkete satarken, hemen yanındaki, imar planı yapılmamış arsalar, **Doğuş Grubu** tarafından m²'si 401 bin 147 liradan satılıyordu.

Tarlabaşı planları 1. İdare Mahkemesi kararıyla iptal edilmesine rağmen, Dalan, evleri sahiplerinden satın alarak yıktı. Yıkılan bu binalardan 300 tanesi tescilli tarihi eser kapsamında. Yasalar, yıkılan her bir ev için suçlunun 2 ile 5 yıl arası hapis yatmasını öngörüyor.

Yüz milyon liralık bir borç yükü altındaki İETT'nin 1989 yılı bütçesi 220 milyar lira olarak saptanmıştır. Bütçenin gelirler toplamı 131 milyar, giderler toplamı ise 220 milyar liradır. Dalan 89 milyar liralık açığın 46 milyarlık bölümünü tarife ayarlaması bilet zammı) ile karşılamayı düşünmektedir. Bunun anlamı yüzde 50 zam demektir. Otobüs bileti fiyatlarının 525 lira olması demektir. Dalan, 43 milyar liralık açığına devlet sübvansiyanu ile karşılanmasını öngörmektedir. 'Dalanist' belediyeciliğin, İstanbul'da yaşayan herkesi ilgilendiren bir yönü de sağlık sorunumuz. Dalan, ana karnındaki çocuktan, kedi, köpek ve kuşlara kadar herkesi zehirledi ve bundan sonra da zehirleyeceğini açıkça ilan etti. Yaz aylarında, tepemizden uçaklarla dökülen ya da sokak aralarında kamyonetlerden üzerimize verilen "böcek öldürücü" o **beyaz** toz bulutu **Actelic** adı verilen bir zehir içeriyor. Bu zehirin yalnız böceklere değil, kuşlara karşı da etkili olduğu bilinen bir gerçek. Denizdeki balıkları bile etkileyen bu zehir hububatlara bulaştığında insan sağlığını da tehdit ettiği için ABD'de kullanılması yasaklanmış. ABD'de, çevreye zarar vermeden eldeki stokların nasıl imha edileceği düşünülüyor. Dalan yeniden seçilirse, stokları bizim tepemizden aşağı dökerek yok edecek...□

Tufan Şişli

YEREL YÖNETİMLER VE DEMOKRASİ

—İstanbul Deneyi—

"Yerel Yönetimler ve Demokrasi/İstanbul Deneyi" panel ve forumlarında, 3030 Sayılı yasanın, Büyükşehir Belediye Başkanlarında "Monarşik" yetkiler vermesi nedeniyle değiştirilmesi istendi.

17-18-19 Şubat 1989 tarihinde Gazeteciler Cemiyeti Salonlarında toplanan panel ve forumlarda yerel yönetimleri ve İstanbul deneyini ele alan bildiriler sunuldu.

Üç günde altı oturumun yapıldığı forumlarda, bildirilerde vurgulanan konular, sendikalar, meslek kuruluşları, kooperatif birlikleri, sanat ve kültür kuruluşları ile demokratik kitle örgütlerinin delegeleri ile siyasi parti temsilcilerinin oylarına sunulacak forum kararları oluşturuldu.

Birinci günkü sabah oturumunda, panel ve forumları düzenleyen TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu adına, kurul sekreteri Hasan Akalın açış konuşmasını yaptı.

Akalın konuşmasında, günümüzde yerel yönetimlere gösterilen ilginin, özellikle büyük şehirlerde spekülatif rantların meydana gelmesi, bu rantlardan pay alma istekleri ile enflasyon, işsizlik, uluslararası ilişkiler gibi siyasi çözümlerin tıkanmaya başlamasından ve toplumsal dinamiklerin demokrasi sorumluluğu duyarak yerel yönetimlerin demokratikleştirilmesini, dolayısıyla da toplumun demokratikleştirilmesini sağlama eğilimlerine yalınlıklarından kaynaklandığını belirtti.

Konuk konuşmacıların yer aldığı birinci günkü sabah oturumunda, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan adaylarından SHP adayı Nurettin Sözen, DYP adayı Vural Arıkan, RP adayı Bahri Zengin, Birleşik Sosyalist Kampanya adayı Yılmaz Ekşi ve RP'den Hasan Aksoy, Yeşiller Partisinden Celal Ertuğ ile Beyoğlu Bağımsız Belediye Başkan adaylarından Niyazi Duranay ve Hasan Doruk söz aldılar.

Konuk konuşmacılar içinde en ilginç değerlendirmeleri yapan ise Vural Arıkan oldu. Arıkan, uygulanmakta olan vahşi kapitalist politikalar karşısında tüm muhalefetin birleşmesi gerektiğini vurguladı.

"Yerel Yönetimler ve Demokrasi/İstanbul Deneyi" Panel ve Forumları'nın oturum başlıkları şöyle:

▶ **Geçmişten geleceğe kent yönetimi ve demokrasi.**
▶ **Büyükşehir belediyelerinin yönetimi (Mali-İdari-Hukuki).**
▶ **Demokratik kent modeli arayışı.**
▶ **İstanbul deneyinin eleştirisi.**
▶ **Nasıl bir yerel yönetim.**

Delegelerin oylarıyla belirlenen forum kararlarında, demokrasinin geleceğinin ve kalkınmanın ana eksenlerinden biri olan kültürel kalkınmanın bir yaşama biçimi olarak kentlerde biçimleneceği belirtilerek; çağdaş ve demokratik kentin ancak şu unsurlarla gerçekleşeceği belirlendi:

▶ Sosyal kesimler düzeyinde; işçi ve memur sendikaları, esnaf ve sanatkar örgütleri, meslek örgütleri vb.
▶ Kent sorunları düzeyinde; tüketici koruma örgütleri ve birlikleri, kooperatif örgütleri ve birlikleri, çevre kültür örgütleri ve birlikleri, halk ve çevre sağlığı örgütleri vb.
▶ Mekanlar düzeyinde; mahalle yardımlaşma, dayanışma ve çevre düzenleme örgütleri.

Forum ayrıca, organize olmaları ile mümkün olduğunu ve yerel yönetimlerin, bu örgütlenmelerin oluşmasında sorumlu olduğunu belirterek, bu örgütlerin bir an önce oluşmasını sağlama doğrultusunda aydınları, mesleki örgütleri, mensuplarını sendikalı çalışanları, ayrım yapmaksızın siyasi partilerin üyelerini ve teşkilatlarını sorumlu saydığını açıkladı. Bu arada örgütlü ve organize bir toplum yapısının oluşturulmasında, güdümlü olmayan bağımsız bir iletişim ağının vazgeçilmez ön koşul olduğu da şu saptamalarla birlikte belirtiliyordu:

▶ Örgütlü halk kesimlerinin, sendikaların ve meslek örgütlerinin temsilciliklerinin oluşturacağı günlük, haftalık gazetelerin çıkarılması girişimlerinin başlatılmasını,
▶ Yine aynı kesimlerin özerk kent televizyonunu hayata geçirmek için, başta yasal olmak üzere her türlü girişimde bulunmaları gerektiğini ivedi görev olarak belirler.

"Geçmişten Geleceğe Kent Yönetimi ve Demokrasi" konulu Forum'da alınan bu kararlara ek olarak diğer forumlarda alınan karar başlıkları ise şöyleydi:

- "Monarşik" yetkiler getiren 3030 sayılı yasa değiştirilmelidir.
- Kentsel rantlar kamuya aktarılmalıdır.
- Dışa bağımlılığı ve borçlanmayı arttıran uygulamalar terkedilmelidir.
- Hukuka aykırı tutumların "işbitiricilik" olarak adlandırılıp yasa dışılığın meşrulaştırılması.
- Kaynakları tüketen değil, üreten ve tüketen kent modeliyle demokratikleşme.
- "Kent Kültürü" demokratik kent oluşumunun vazgeçilmez öğesidir. Güçlendirilmelidir.□

Gifford'ın Ankara'daki basın toplantısında üç dilde açıkladığı rapor, bütün dünyaya yayıldı

141-142'YE GÖRE TUTUKLANMIŞ KUTLU-SARGIN VE ÖTEKİ SANIKLAR SALIVERİLMELİDİR

Adalet Bakanı Mehmet Topaç, Büyük Britanya Parlamentosu İnsan Hakları Grubu Üyesi Lord Gifford'la Görüşmekten Kaçındı

■ Atilla Aşut/Ankara

Büyük Britanya Parlamentosu İnsan Hakları Grubu üyesi ve "Uluslararası Demokratik Hukukçular Birliği"nin önde gelen kişilerinden **Lord Anthony Gifford,** geride bıraktığımız günlerde ülkemize geldi. Kendisinin de hazırlayıcıları arasında bulunduğu Uluslararası Demokratik Hukukçular Birliği'nin **"Kutlu-Sargın Davası"** hakkındaki raporunu açıklamak ve bu konuda yetkililerle temaslarda bulunmak üzere Türkiye'ye gelen **Lord Gifford,** basın mensuplarına izlenimlerini aktarırken, Türkiye'de düşünce üstündeki baskının sürdüğünü söyledi. Bu arada, **Lord Gifford'**un Adalet Bakanı Mehmet Topaç ile görüşme isteği ise, **"Halen yargı önünde bulunan dava nedeniyle görüşmenin uygun olmayacağı"** gerekçesiyle kabul edilmedi.

Gifford'un basın toplantısı

9 Şubat günü Ankara Melodi Otel'de bir basın toplantısı düzenleyen **Lord Anthony Gifford,** Uluslararası Demokratik Hukukçular Birliği'nin, Türkiye'de 141 ve 142. maddelerden yargılanan kişilerle ilgili raporunu açıkladı. **"Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde Görülmekte Olan Haydar Kutlu, Nihat Sargın ve Öteki Sanıklara Yönelik Dava Hakkındaki Mutalâa"** adıyla ve Türkçe, İngilizce, Fransızca olarak açıklanan 18 sayfalık raporda, Türk Ceza Yasası'nın özellikle 141 ve 142. maddeleri gerek iç hukuk, gerek uluslararası sözleşmeler açısından eleştirilerek, bu tür suçlamalarla yargılanan kişilerin hemen salıverilmeleri istendi. **Lord Anthony Gifford'**un yanı sıra, "Uluslararası Demokratik Hukukçular Birliği"nin söz konusu raporunda imzası bulunan öteki tanınmış hukukçular da şunlar:

Alman Demokratik Cumhuriyeti Humboldt Üniversitesi Ceza Hukuku Profesörü Dr. **Erich Buchholz,** Federal Almanya Anayasa Mahkemesi eski yargıçlarından Prof. **Martin Hirsch,** Paris II Üniversitesi'nden Prof. **Georges Levasseur,** Brüksel Bürosu avukatlarından **Mireille Salmon.**

"İşkenceye son verilsin"

Türk Ceza Yasası'nın, düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü yok eden ünlü maddelerinin "evrensel insan hakları güvenceleri ve Türkiye'nin de taraf olduğu uluslararası sözleşmeler karşısındaki durumunun değerlendirildiği" raporda, "Türk devleti ve onun adli ve politik mercileri, mutlaka ve bir an önce işkence uygulamalarına son vermelidir. Böylesi uygulamalara pasif kalarak bile müsamaha gösterilmesi asla kabul edilemez" denildi. 141 ve 142. maddelerle **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'**nin bir arada olamayacağını vurgulayan **Lord Gifford,** daha sonra DGM'ler konusundaki görüşlerini açıklayarak özetle şöyle dedi:

"Ankara'daki gibi Devlet Güvenlik Mahkemeleri, hem Avrupa Topluluğu'nun demokratik devletlerinin gereklerine ve yapılarına, hem İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin gereklerine ve yapılarına uygun değildir. Bunların bir an önce ortadan kaldırılması gerekmektedir. Kutlu-Sargın ve diğerlerinin davası konusunda Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin anayasal bağımsızlığından ciddi kuşkular duymaktayız. Bu bağlamda kendimize, Türkiye'deki DGM gibi olağanüstü mahkemelere, askersel bir olağanüstü durum dışında, Avrupa Topluluğu demokrasilerinde izin verilmeyeceğine vurgu yapma hakkını tanıyoruz."

"141-142 Sanıkları Salıverilmeli"

Merkezi Paris'te bulunan "Uluslararası Demokratik Hukukçular Birliği" raporunun son bölümünde de şu görüşlere yer verildi:

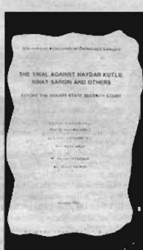
"1- Türkiye'nin adli ve politik mercileri, **İnsan Haklarını ve Temel Özgürlükleri Koruma Üstüne Avrupa Sözleşmesi'**nin lafzını ve ruhunu bozmadan, Kutlu ve Sargın'ı mahkûm etmek için Türkiye Anayasası'nın 13 ve 14. maddelerini kullanamazlar.

2- Türk Ceza Yasası'nın düşünce özgürlüğünü yasaklayan maddeleri, **Avrupa Sözleşmesi'**nin 9, 10, ve 11. maddelerine uyumlu kılınmak üzere değiştirilmeli ya da kaldırılmalıdır.

▶ *Lord Anthony Gifford:* ***"DGM'ler hem AT'nin demokratik devletlerinin gereklerine ve yapılarına, hem İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin gereklerine ve yapılarına uygun değildir."***

THE TRIAL AGAINST HAYDAR KUTLU
NIHAT SARGIN AND OTHERS

BEFORE THE ANKARA STATE SECURITY COURT

3- Kutlu, Sargın ve öteki sanıklara yönelik iddianame, **Avrupa Sözleşmesi'**ni ve Avrupa Topluluğu'nun demokratik devletlerinin temel ilkelerini ihlal etmektedir.

4- Kutlu ve Sargın'ın yaşadığı keyfi gözaltı, Türkiye Anayasası'nın 19. maddesine ve Avrupa Sözleşmesi'nin 5. maddesine aykırıdır.

5- Kutlu, Sargın ve öteki kişilerin davalarına bakan mahkemenin bileşimi, her sanığın tarafsız hâkimlerce adil bir biçimde yargılanma hakkı ilkesini tehlikeye sokuyor.

6- Türk devletinin, barışçı faaliyetleriyle tanınmış siyasal militanlar için idam cezası istemeye devam etmesi, büsbütün anlaşılmaz ve kabul edilemez bir unsurdur."

"Türkiye'de henüz demokrasi yok"

Halen Londra'da avukatlık mesleğini de sürdürmekte olan **Lord Anthony Gifford,** TBKP Davası'nın 8 Haziran 1988 günü başlayan ilk duruşması için de ülkemize gelerek bir dizi temaslarda bulunmuştu. İlk ziyareti ile ilgili gözlemlerini **"Not Yet A Democracy"** (Henüz Demokrasi Yok) başlığı altında 20 sayfalık bir raporla İngiltere Parlamentosu İnsan Hakları Grubu'na sunan **Lord Gifford,** bu gelişinde farklı izlenimleri olup olmadığı sorusuna, "141 ve 142. maddelerin kaldırılacağına ilişkin açıklamalar samimi ise, Sargın ve Kutlu serbest bırakılmalıdır" biçiminde yanıt verdi. **Gifford,** Adalet Bakanlığı'nın "ceza sürelerinin yarı yarıya indirileceğine" ilişkin açıklamasını da "garip bulduğunu" vurgulayarak, "Düşünceler üstündeki baskılar sürüyor" dedi.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ'NÜN KAMPANYASI

Merkezi İngiltere'de bulunan **"Amnesty International"** (Uluslararası Af Örgütü), bütün dünyada hükümetlerin, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ne saygı göstermelerini sağlamak amacıyla uluslararası çapta bir "imza kampanyası" açtı. Uluslararası Af Örgütü'nün bütün dünyada imzaya açılan bildirisinde, "Tüm insanların onurları ve haklarıyla eşit doğdukları"nı 40 yıl önce güvence altına alan "Evrensel Bildirge"nin birçok ülkede çiğnendiği, binlerce kişinin hapse atıldığı ya da işkence gördüğü anımsatılarak, "Bu tür kötüye kullanmalar durdurulmalıdır. Bütün hükümetleri, insan hakları anlaşmalarını imzalamaya, kendi yasa ve uygulamalarını, dünya çapında insan haklarını korumak için harekete geçirmeye çağırıyoruz" denildi.

Uluslararası Af Örgütü'nün açıklamasında, kampanya sonunda toplanacak imzaların, Birleşmiş Milletler'e ve hükümet temsilcilerine sunulacağı belirtildi. İmza kampanyasına katılmak ve uluslararası Af Örgütü'nün etkinlikleri konusunda bilgi edinmek isteyenlerin, şu adrese yazmaları isteniyor:

Amnesty International, International Secretariat,
1 Easton Street, London WC1X 8 DJ UNITED KINGDOM

Ceyhan Özel Tip Cezaevi siyasi tutuklu ve hükümlüleri'nden

ALTERNATİF CEZAEVİ YÖNETMELİĞİ

Ceyhan Özel Tip Cezaevi'nin "tüm siyasal tutuklu ve hükümlüleri" hazırladıkları "alternatif cezaevi yönetmeliği"'ni, dergimize de gönderdiler. 1 Ağustos Genelgesi'nin getirdiği kısıtlamaların siyasi kimliklerini ve onurlarını koruyan tutuklu ve hükümlülerin kararlılıklarıyla geri çekildiği belirtilen mektupla, bu sonuca ulaşılmasında demokratik kuruluşların ve kamuoyunun katkısının önemi üzerinde duruluyor. Ceyhan Cezaevi tutuklu ve hükümlüleri, cezaevi koşullarının iyileştirilmesini amaçlayan bir dizi istemin yeni tüzükte yasalaşmasını istiyorlar. Konunun sürekli güncel olması, bu konuda kalıcı adımlar atılabilmesi ve cezaevleri gerçeğinin sürekli kanayan bir yara olmaktan çıkarılması için, hazırlanan öneriyi yayımlıyoruz. Ceyhan Özel Tip Cezaevi tutuklu ve hükümlülerinin önerisinin tartışılarak yaygınlaşabileceğini de belirtmek istiyoruz. ■

Bildiğiniz gibi, 12 Eylül askeri yönetimiyle birlikte, şimdiye değin görülmedik ölçüde insan haklarının çiğnendiği, yüzbinlerce devrimci demokrat, ilerici, yurtsever insanın gözaltına alındığı, gaspedildiği, üniversitelerin susturulduğu, yargının burjuva anlamda da olsa bağımsızlığının kaldırıldığı, üreticilerin ürünlerine yok pahasına el konulduğu ve daha bir sürü olumsuz uygulamaların sergilendiği, acı deney ve mücadele dolu bir dönemi yaşadık.

İnsanlık Onuru İşkenceyi Yenecektir

12 Eylül faşizminin yukarıda saydığımız baskılarından, cezaevlerinde yatan biz siyasi tutuklular da fazlasıyla nasibimizi aldık. Bizi, siyasal kimliğimizden arındırma, teslim alma, pişmanlık gösterme ve hatta insan olarak kişiliksizleştirme politikalarına karşı yıllardır ölümler pahasına direndik. Siyasi kimliğimizi ve insanlık onurumuzu koruduk. Bu sonuca ulaşmamızda, sizin gibi demokratik kuruluşların ve kamuoyunun katkısı yadsınamaz. Şimdi elde ettiğimiz kazanımların kalıcı olarak yasallaşması ve yeni hazırlanacak olan tüzüğe geçirilmesi aşamasındayız. Bunu önümüze görev olarak koyuyor ve bir kampanya başlatıyoruz. Bizler sizleri her zaman direnişlerimizin yanında gördük. Ancak şimdi cezaevinde yaşamımızın biçimlenişini belirleyecek olan yeni tüzüğün hazırlanması aşamasında da katkı ve çabalarınızı görmek istiyoruz. Eğer bir öncekine benzer bir tüzük ortaya çıkıpta yeniden açlık grevleri, ölümler, sakatlanmalar, fiziksel kayıpları yaşamak istemiyorsak; şimdiden yeni tüzüğün oluşturulmasında, lehimize kararların tüzüğe geçirilmesi için çaba sarfetmeli ve bu konuda duyarlı olmalıyız. Sizi de aşağıda maddeler halinde sıraladığımız istem ve kazanımlarımızın yeni tüzükte yasallaşması kampanyamızda görmek istiyoruz.

Şurası bir gerçektir ki, cezaevinde sorunlar salt cezaevlerindeki tutsakların ya da İHD ve TAYAD gibi demokratik kuruluşların sorunu değil, kendine insanım diyen tüm kişi ve kuruluşların sorunudur. Tüm anti-demokratik yasa ve uygulamaların ancak tüm devrimci, demokrat ve ilerici kesimlerin ortak mücadele platformlarıyla boşa çıkarılacağına ve yeni demokratik mevziler kazanılacağına inanıyoruz.

1- Siyasi düşüncelerini yayma ve bu doğrultuda örgütlenme faaliyetlerinin sonucu olarak cezaevlerinde bulunan siyasi tutuklu ve hükümlüleri "adli" suçlu veya "anarşi ve terör" suçlusu olarak gören mantık, burjuva hukuk sistemiyle de çelişmekte. Bu çelişkinin ortadan kaldırılması, siyasi tutuklu ve hükümlülüğe yasal bir statü kazandırılması.

2- Cezaevlerine yollanan tüzük ve genelgelerin anti-demokratik içeriğinden kaynaklanan sorunların çözümü doğrultusunda yapılan girişimlerin sonuçsuz kalmasıyla, açlık grevleri veya ölüm oruçlarıyla hak arama yollarına başvurmak zorunda kalan siyasi tutuklu ve hükümlülere bu eylemlerinden dolayı, yasal hükümlülük süresi sona eren hükümlülere "deneme süresi" adı altında 6 aydan 1 yıla varan cezalar verilmekte. Bu ceza anlayışı, devrimci tutuklu ve hükümlüleri daha fazla içerde tutmanın ve öç alma anlayışının bir ürünü olması nedeniyle, bu tür keyfi cezalar verilmemeli; açlık grevleri, ölüm oruçları vb. eylemler bir tür hak arama eylemi olarak kabul edilmeli.

3- İnsanın sosyal-psikolojik sağlığı bir yana, bedensel sağlığını da bozacak 6 aya varan geceli gündüzlü hücre cezası verilmemeli; bugüne kadar verilmiş olan tüm disiplin cezaları sonuçlarıyla ortadan kaldırılmalı. Ceza infaz sistemi, demokratik ilkeler çerçevesinde yeniden düzenlenmeli.

İnfaz Kanunu'ndan Doğan Haklar Uygulanmalı

4- İnfaz kanununda belirtilen, istisnasız herkese uygulanması gereken açık, yarı-açık ve ilçe cezaevlerine gönderilme hükmü, adli mahkumlara uygulanırken, keyfi bir şekilde biz siyasilere uygulanmamakta. Bu maddenin biz siyasilere de uygulanmasının sağlanması.

5- Cezaevlerinde yatan tutuklu ve hükümlülerin görüşçüleriyle anlaşabileceği dille (ana diliyle) konuşmasının sağlanması ve buna yasal bir statü kazandırılması.

6- İnfaz kanununda, cezanın 1/4'ünü iyi halle geçiren her hükümlünün belli sürelerle yol hariç, 72 saat izine gönderilmesine dair hüküm, yasal bir gerekçe gösterilmeden biz siyasi mahkumlara uygulanmakta. Bu hakkın bizlere de uygulanması için gerekli düzenlemelerin yapılması.

7- İnfaz kanununda, kesintisiz 6 ay yatan her hükümlünün tahliye olmadan 15 gün önce iş iznine sahip olduğu belirtilmesine karşın bu haktan biz siyasiler yararlanamamaktayız... Yararlandırılmamız.

8- Tutuklu ve hükümlülerin gazete, dergi, çeşitli demokratik kuruluşlara yazı ve makale gönderebilme olanağı sağlanmalı ve yazının içeriğinden dolayı keyfi engellemelere gidilmemeli. Ancak sakıncalı görüldüğü hallerde, buna mahkemenin karar vermesi ve yazı-makalenin sahibine, sakıncadan doğan gerekçelerin tebliğ edilmesi.

Dışarıyla İletişim Hakları Verilmeli

9- T.C Anayasası'nda bile, "Haberleşme Özgürlüğü"nden söz edilirken, tüzük ve genelgelerle bu hakkın kısıtlanarak mektup adedine ve sayfa adedine sınırlamalar getirilmesi ve cezaevleriyle yazışma yasağı gibi uygulamalar, Anayasa'daki "haberleşme özgürlüğü" ile de çelişmekte. Bu anti-demokratik uygulamanın kaldırılması için, mektup ve sayfa adetin 2 konan sınır kaldırılmalı, cezaevleriyle yazışma serbest olmalı.

10- Mahkemeye, hastahaneye gidiş-gelişlerde ve sevklerde sevk zinciri takılmamalı ve eller arkadan kelepçelenmemeli.

11- Sürgün veya keyfi sevkler yapılmamalı. Sevkler ise önceden bildirilerek, mahkumun tercihi sorulmalı ve tercihli sevk olmalı.

12- Avukat görüşü açık yapılmalı, görüşme anında bulunması gereken görevli ise avukatla müvekkilinin konuşmasını duyamayacağı mesafede beklemeli.

13- Kapalı görüş haftada bir yapılmalı ve en az 1 saat görüşme imkanı sağlanmalı. Açık görüşmeler, görüş süresince günboyu olmalı, kapalı ve açık görüşlere akraba sınırı getirilmemeli.

14- Siyasi tutukluların savunmalarını hazırlayabilmeleri için, yargılandığı örgüt veya partinin yayın organları mahkemece temin edilerek, tutukluya verilmeli.

15- Tutuklu ve hükümlünün kültürel faaliyetlerde bulunabilmesi ve kültürel seviyesini geliştirebilmesi için dışarıda satılan her türlü kitap ve derginin içeriye alınması, resim, tablo vb. elişleri malzemesinin dışarıdan getirilebilmesi ve bunun yanısıra radyo, teyp, daktilo, fotoğraf makinesi ve müzik aletlerinin serbest olması.

16- Siyasi tutuklu ve hükümlüleri robotlaştırmak, yıldırmak ve kişiliksizleştirmek için cezaevlerinde işkence, baskı ve keyfi uygulamalarla birlikte tektip elbise giyme zorunluluğu gündeme gelmiş, tüm bu faşist uygulamalara karşı direnen onlarca devrimci, demokrat ve yurtsever can vermiş ve yüzlercesi de sakat kalmıştır. Bu direnişler sonucu tektip elbise uygulaması da diğer faşist uygulamalar gibi işlemez kılınmıştır. Bundan sonra da tektip elbise uygulaması tüzük ve genelgelerde yer almamalı, tutuklu ve hükümlüler kendi elbiselerini giymeli.

17- Tutuklu ve hükümlülerin akraba ve yakınlarıyla telefon görüşmesi yapabilmesi için, cezaevinde uygun bir yere telefon konulmalı ve isteyen bu telefonla konuşabilmeli.

18- Türkiye standartlarının çok çok altında belirlenen iaşe bedeliyle, bırakalım bir insanın sağlıklı beslenmesini, karnını bile doyurabilmesi mümkün değil. Bu da cezaevlerindeki insanları açlığa ve ölüme terketme anlamına gelir. Bu nedenle ailelerimizin dışarıdan getireceği her türlü yiyeceğin yanı sıra, çay ve şekerin içeriye alınması. İaşe bedelinin de günün koşullarına uygun hale getirilmesi ve yemeklerin kalitelendirilmesi.

19- İhtiyacımızı karşılayabilmek için, ısıtıcı (su ısıtıcısı) ve ocak verilmeli.

20- Kantinde tutuklu ve hükümlülerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek çeşit ve miktarda yiyecek maddesi vb. bulundurulmalı ve fahiş fiyatla satılmamalı.

Sağlık Koşulları Gerçekleştirilmeli

21- Sağlık nedeniyle cezaevinde bir doktor ve diş doktoru bulunmalı. Cezaevi doktorunun hastaneye sevkedilmesini istediği tutuklu ve hükümlü geciktirilmeden hastaneye gönderilmeli, hastanede mahkuma insanca davranılmalı ve hastanede sağlık koşullarına uygun bir hasta koğuşu oluşturulmalı. Hasta koğuşunda yatan mahkumun el ve ayaklarına zincir veya kelepçe türü şeyler takılmamalı.

22- Kapalı görüş kabinlerinde bulunan telefon ile tutuklu veya hükümlü ancak bir kişi ile konuşabilmekte ve diğer görüşçüleriyle görüşmek için ya zaman kalmamakta ya da aynı şeyleri diğer görüşçülere de anlatmak durumunda kalmakta. Bu nedenle görüş kabinlerindeki telefonlar kaldırılmalı ve gelen görüşçülerle daha rahat konuşabilmemiz için, camlarda küçük delikler açılmalı.

23- Cezaevindeki yaşamın düzenlenmesi, ihtiyaç duyulan ortamın sağlanması, varolan eksiklik ve pürüzlerin giderilebilmesi ve aynı zamanda çıkabilecek sorunların daha pratik çözülebilmesi için, siyasi temsilciliğin tanınması.

24- Saç-sakal ve bıyığı hiçbir tutarlı gerekçe olmaksızın yasaklamak keyfi şekilde cezalandırmaktan başka bir şey değil. Kişilerin kendine olan saygısını da ifade eden saç, sakal ve bıyık yasaklanmamalı. BM sözleşmesinde de bu konuda getirilen "yasak" kabul edilmemekte, tam tersine iyi bir görünüm sağlamak için tutuklulara, saç ve sakal bakımı için gerekli imkan sağlanmasından sözedilmektedir.

25- Cezaevlerinde sık sık gündeme gelen anti-demokratik uygulamalar karşısında, tutuklu ve hükümlüler sorunlarının normal yöntemlerle çözümlenemediği durumlarda, sorunun çözümü için açlık grevi ya da ölüm orucu gibi, insanın sağlığını ve yaşamını etkileyici eylemlere başvurmak zorunda kalmakta. Doğal bir eylem biçimi olan açlık grevlerinde şekerli su ve tuz, açlık grevleri sırasında grevcilere verilmeli.

26- E Tipi ve Özel Tip cezaevlerinde her koğuşun diğer koğuşlardan bağımsız olarak yemekhane ve havalandırma bahçesi bulunmakta. Bilindiği gibi, koğuş, yemekhane ve havalandırma bahçesinin ayrı kullanım durumu var. Koğuşun yatmak, dinlenmek ve okumak için kullanıldığını düşünürsek, TV'nin koğuşta bulunması yatma, dinlenme ve okumamızı engelleyecektir. Bu nedenle TV yemekhanede olmalı, TV izlemek isteyen TV izlemeli, uyumak, dinlenmek ve okumak isteyenin de bunları koğuşta yapabilmesi için koğuş ve yemekhane sürekli açık tutulmalı, havalandırma ise günboyu olmalı.

27- Aynı cezaevinde bulunan tutuklu ve hükümlülerin birçoğu akraba, tanıdık veya aynı davadan yargılanan insanlardır. Bu insanların birbirlerinin koğuşuna gitmesi ve birbirlerini ziyaret etmesi kadar doğal ne olabilir? Bu olanağın sağlanabilmesi için, koridor ve şebeke kapılarının sabah sayımından akşama kadar açık tutulması ve ziyaret olanağının sağlanması.

28- İnsanım diyen herkese ihtiyaç duyabileceği kolonyanın yasaklanması, çağdışı bir zihniyetin ürünüdür. Yasaklamanın hiçbir haklı gerekçesi de olamaz. Bu nedenle kolonyanın içeri alınması serbest olmalı.

29- Tutuklu ve hükümlü sayımı günde iki kez değil bir kez yapılmalı.

30- Tutuklu ve hükümlülerin haftada bir çektiği 25.000 TL. sınırı kaldırılmalı, tutuklu ve hükümlüye gelen para topluca verilmeli. □

Ortadoğunun En Güçlü Ordusuna Sahip Olan Şah Rejiminin Durduramadığı Halkı, Humeyni Rejimi de Durduramayacaktır!

İRAN'DA SON SÖZ SÖYLENMEDİ

Devrim olağan seyrini izleyebilir, derinleşmesini sürdürebilirdi. Bunun temel koşulu, birleşik ulusal cephenin kurulmasıydı. Ancak dini liderlerin egemenliği tekellerinde tutma isteği; ilerici çevrelerin dağınıklığı ve sekterliği sonucu böyle bir cephe örülemedi.

■ **Ali Muhammedi (İran Tudeh Partisi Üyesi)**

İçinde bulunduğumuz bu yıl ve ayda İran Devrimi 10. yaşını doldurmuş oluyor. Bu vesileyle, İran Şubat Devrimi'nin öncesindeki ve sonrasındaki süreçlere kısa da olsa değinmek istiyoruz.

Anımsanacağı gibi, İran'da Şah yönetimi komprador kapitalizmi geliştirmek amacıyla 1960'lı yılların başında bir takım reformları yürürlüğe koymuştu. Bu reformlarla birlikte yerli sermayenin uluslararası tekellerle birleşme süreci hızlandı; sınıfsal ayrışma belirginleşti; sonuçta İran'da yeni sosyal politik bir dönem başladı.

İran'da kapitalizmin gelişmesi, İran işçi sınıfının da nitel ve nicel olarak gelişmesini getirdi. Kapitalist ilişkilerin yaygınlaşmasıyla köylülük de çözüldü; çok sayıda topraksız ve az topraklı köylü işçi sınıfının saflarına katıldı. Geleneksel küçük burjuvazinin durumu sarsıldı; yeni küçük burjuva katmanlar ortaya çıktı. Küçük esnaf da yeni şekillenmelere yöneldi. Uluslararası tekellerin İran ekonomisine girmesi ulusal burjuvazinin de hem ekonomik, hem de politik açıdan zayıflamasına yol açtı. Komprador burjuvazinin gelişmesi, Şah rejiminin tüm öteki sınıf ve katmanlarla arasındaki uçurumun boyutlarıyla özdeşleşti. Bu arada ABD emperyalizminin artan ekonomik, politik ve askeri ağırlığı ülkede bunalımı derinleştirdi. Şah rejimi ile halk arasındaki uzlaşmaz çelişki keskinleşti.

▶ *İran halkı savaşa çocuklarını bile gönderirken, devrimin demokratik kazanımlarından oldu...*

Devrimin yükselişi

Devrim dalgaları işte bu koşullarda yükselip zafere ulaştı.

Şubat 1979 Devrimi, milyonların katılımı ile gerçekleşti. İran işçi sınıfı genel grevlerle devrimde aktif rol oynadı. Ancak hegemonyayı elde edecek hazırlıklardan yoksundu. Az topraklı ve topraksız köylülüğün, küçük burjuvazinin, kent yoksullarının, orta burjuvazinin ve ulusal burjuvazinin kimi kanatlarının devrime aktif katkıları oldu.

Devrimde rolü bulunan politik hareketler ise, İran Tudeh Partisi (İTP) Halkın Fedaileri (HF); Halkın Mücahitleri (HM); Ulusal Cephe (UC); Nizete Azadi (NA) ve Ayetullahlar, yani dini liderlerdi.

Devrimin liderliğini Humeyni ve yandaşları doldurdular. Bunu anlamak için İran'ın özel koşullarını anımsamak gerekiyor. Şah rejiminin 25 yılı boyunca, ilerici örgütler rejimin azgın terörünün boy hedefi oldular. Dini liderler ise camiler ve dini bağlantılar aracılığıyla fikirlerini yayma olanağı buldular. Öte yandan küçük ve orta burjuvazi, konumları sarsılan toprak sahipleri ve ulusal burjuvazinin bir bölümü Ayetullahları destekliyordu.

Devrimin yükselmesine paralel olarak, Humeyni ve yandaşları, Şah Hükümetinin devrilmesi, yani devrimin ana isteği doğrultusunda hareket ettiler; demokrasi ve sosyal adaletten yana gözüktüler. Bu tutumları, onların sosyal tabanlarını genişletti, milyonlarca emekçinin desteğini kazanmalarını sağladı; onları devrimin rakipsiz liderliğine yükseltti.

Şubat 79 Devrimi, emperyalizme, Şah diktatörlüğüne-saltanatına karşı ulusal demokratik bir devrimdi. Devrimin başka bir özelliği de islami bir şekle sahip olmasıdır.

Devrim sonrası ilk hükümet

Devrimin zaferinden sonra kurulan hükümet, küçük burjuvaziden liberal burjuvaziye ve mollara dek uzanan geniş bir yelpazeden oluşuyordu. İşçi sınıfı ve ilerici örgütler hükümete ortak değildi.

Yeni hükümet, öncelikle devrimin derinleştirilmesi yönünde adımlar attı. Bunlardan bazıları, 52 bin ABD'li "uzman"ın ülkeden kovulması; ABD üslerinin kapatılması; CENTO'dan çıkılması; İsrail ve Güney Afrika ile diplomatik ilişkilerin kesilmesi; emperyalist tekellerin İran petrolü üzerindeki egemenliklerinin kırılması; sanayinin yüzde 70'inin, banka ve sigorta şirketlerinin, dış ticaretin devletleştirilmesi; asgari ücretin 2.5 kat yükseltilmesi; az topraklı ve topraksız köylülerin yararına toprak reformunun hazırlanması... vb. olarak sıralanabilir.

Devrim olağan seyrini izleyebilir, derinleşmesini sürdürebilirdi. Bunun temel koşulu, birleşik ulusal cephenin kurulmasıydı. Ancak dini liderlerin egemenliği tekellerinde tutma isteği; ilerici çevrelerin dağınıklığı ve sekterliği sonucu böyle bir cephe örülemedi.

ABD'nin Tahran Büyükelçiliği'nin Humeyni yanlısı öğrenciler tarafından işgal edilmesinden sonra, liberal burjuvazinin temsilcilerinden Devlet Başkanı Mehdi Bazergan düştü. ABD, bütün umudunu liberal burjuvaziye bağlamıştı; bu olaydan sonra İran'daki durumu kendi lehine çevirmek için her yola başvurdu. Başlayan İran-Irak savaşı ABD'ye aradığı olanakları da yarattı.

İran-Irak savaşı, İran devrimi için de bir dönüm noktası oldu. Savaşla birlikte burjuvazi ekonomik ve politik olarak güçlenirken, hükümette sağ kanat ağırlık kazanmaya başladı. Toprak reformu durduruldu. Emekçilerin demokratik istemleri bastırıldı. Demokrasi çiğnendi.

İlerici parti ve örgütler o dönemde olanları kavramakta geciktiler; demokrasiye gereken önemi vermemek gibi bir eksiklik, bir hatlı tutum gösterdiler. O nedenle aynı dönemde İTP ile HF arasında ortak program hazırlamaya dek gelişen ilişkiler ve bu örgütlerin sol içinde ağırlık kazanması gereken etkiyi yaratamadı.

Burjuvazi, devrime ihanet etmek, savaşı sürdürmek istiyor, fakat halkın muhalefetinin yükselmesinden de korkuyordu. Bu korku burjuvaziyi ilerici güçlere saldırıya yöneltti. 1983'ün başında ilerici güçlere karşı geniş bir saldırı başlatıldı. 10 bin kişi tutuklandı. Binlerce kişi işkenceye alındı. Yüzlerce kişi işkenceyle ya da kurşuna dizilerek öldürüldü.

Haziran 1982'de barış için elverişli koşullar oluşmuş olmasına rağmen, İran Hükümeti gerçekleşeceğini bildiği istekler ileri sürerek savaşı sürdürmeye çalıştı. ABD emperyalizmi, hükümetin bu tutumundan yararlanarak Basra Körfezi'nde konum kazandı ve saldırılarla konumunu sağlamlaştırdı.

Hükümet içindeki ayrılıklar, ordu ile devrim muhafızları arasındaki anlaşmazlıklar ve İran halkının savaşa karşı büyüyen nefreti savaşta dengelerin değişmesine neden oldu. Rejim, cephelerdeki kan banyolarından sonra BM Güvenlik kurulunun 598 sayılı ateşkes çağrısını koşulsuz kabul ettiğini açıkladı.

Yığınsal katliamlar sürüyor

Savaşın bitmesi İran Hükümetinin önüne çözmesi gereken yeni sorunlar koydu. Hükümet önceki dönemde olduğu gibi bugün de halkın isteklerine kalıcı çözümler göstermiyor, gösteremez. Çünkü, İran İslam Cumhuriyeti'nin ortadan kaldırılması, halkın temel isteğidir. Oysa İran İslam Cumhuriyeti bir yandan reformlarla, politik manevralarla halkı sakinleştirmeye çalışıyor, bir yandan da cezaevlerindeki yüzlerce devrimciyi kurşuna diziyor. Savaştaki yenilginin intikamını halktan alıyor. Cezaevlerinde yapılan işkencelere tanık olan devrimcileri öldürerek cinayetlerinin izlerini kanla silmeye çabalıyor. Öte yandan Humeyni yanlısı Devrim Muhafızlarını güçlendirerek bir halk ayaklanmasına karşı hazırlık yapıyor.

İran Devriminde son söz henüz söylenmemiştir! İran'ın son yüz yıllık tarihi gösteriyor ki, İran halkı harekete geçtiğinde hiçbir güç onu durduramaz! Ortadoğunun en güçlü ordusuna sahip olan Şah Rejimi'nin durduramadığı halkı, Humeyni Rejimi de durduramayacaktır! □

ABD Kamuoyu:

İNSAN HAKLARI İHLALLERİNE DUYARLI

Amerika Birleşik Devletleri'nde İnsan Hakları Savunucuları Türkiye'deki uygulamalara karşı kampanya yürütüyorlar.

Los Angeles İnsan Hakları Birliği Örgütü Başkanı avukat **Michael Flack**, Türkiye'deki insan hakları ihlallerini yakından izlediklerini belirterek, TBKP liderleri **Haydar Kutlu** ve **Nihat Sargın**'a karşı açılan davayı ABD Kongresi İnsan Hakları Komisyonu'nun gündemine aldırmaya çalıştıklarını söyledi. Örgüt ayrıca UAÖ ile yakın ilişki içinde tüm politik tutukluların serbest bırakılması ve özgürlüklerin tanınmasına yönelik bir kampanya da yürütüyor. Bu amaçla cumhurbaşkanı, başbakan, meclis başkanı ve bakanlara kart ve mektup gönderiliyor.

Öte yandan ABD Komünist Partisi'nin yanı sıra, Devrimci Komünist Partisi'nin lideri **Nazar Bakocyan**'ında Haydar Kutlu ve Nihat Sargın'ın serbest bırakılmalarını isteyen bir mesajı Başbakan Özal'a gönderdiği öğrenildi.

California Bağımsız Sanatçılar Derneği de sanatçılar üzerindeki sansür ve baskıları kınayan protesto kartlarını Türkiye'ye postalıyor. □

Paraguay Komünist Partisi

STROESSNER ANAYASASI DEĞİŞMELİ

Paraguay Komünist Partisi, ülkede tüm politik tutukluların serbest bırakılmasını ve Stroessner Anayasası'nın değiştirilmesini istedi. PKP Merkez Komitesi Üyesi **Ananias Maydana**, başkent Montevidoo'da yaptığı açıklamada Mayıs'ta yapılacak seçimlerin muhalefete yeterince hazırlanma olanağı vermediği için ertelenmesini istedi. Maydana, bu seçimden ancak diktatörlüğün partisi olan **Colorado Partisi**'nin kazançlı çıkacağını belirterek, Komünist Partisi ile diğer sol güçlerin serbest bırakılmamasını eleştirdi. Maydana, bununla birlikte komünistlerin sendikalarda ve diğer kitle örgütlerinde çalışma olanaklarından yararlanarak tüm ilerici güçlerin birliğini pekiştirmek için çaba göstereceklerini kaydetti.

Öte yandan başkentte 30 yıldır ilk kez izinli olarak yapılan gösteriye 50 bin kişi katıldı. Gösteride seçim yasasının değiştirilmesi ve politik baskı yasalarının kaldırılması istendi. □

"İktidar İle Halklar Arasında, Devletsel Olanlar Bireysel Olan Arasında Yeni Bir Denge" Arayışında

İTALYAN KOMÜNİST PARTİSİNİN 18. KONGRESİ TOPLANIYOR

İKP'ye göre, Avrupa'da ilerlemekte olan nesnel bütünleşme süreçlerinde emekçilere zarar veren ve verecek olan uygulamaların önlenebilmesi, komünistlerden yeşillere, sosyal demokratlara ve partisiz demokratlara dek uzanan çok geniş sol güçlerin ortak mücadelesiyle olanaklı olabilir.

■ Akgün Şenler

"Yenilenme kongresi", "parti politikasını yenileme kongresi". İKP yönetimi, 18-22 Mart 1989 tarihleri arasında Roma'da toplanacak olan 18. parti kongresini böyle adlandırıyor. Kongrenin, İtalyan komünistlerinin uzun süreden beri içinde bulunduğu zor dönemin geride bırakılması için cesaretli kararlar alması, İKP'nin tarihsel gelişiminde önemli bir aşamaya dönüştürülmesi amaçlanıyor. Kongrenin önemi, yalnızca İtalya'nın ulusal sınırları içinde kalmıyor, uluslararası boyutlar taşıyor.

İKP, dünyanın sosyalist olmayan bölümündeki en büyük komünist parti durumunda. 1.5 milyona yakın üyesi var. Bu sayı, kapitalist ülkelerdeki komünistlerin üçte biri dolayında. Ama İKP'nin önemi, yalnızca onun sayısal gücüyle ölçülemez. 68 yıllık mücadele tarihinde, Gramsci gibi, Togliatti gibi, Berlinguer gibi önderler yetiştirmiş olan İKP defalarca yeni teorik arayışlar içine girmesi, kendine özgü yaklaşımlar geliştirmesiyle saygı duyulmaya hak kazanmış bir parti.

İKP İtalya'nın ikinci büyük partisi. (Hatta bir dönem, 1984 Avrupa Parlamentosu seçimlerinde, oyların yüzde 33.3'ünü alarak birinci parti durumuna yükselmişti.) Bununla birlikte, 1977'den bu yana, başta gençlik olmak üzere yığınlar üzerindeki politik etkinliğinde ve üyelerinin sayısında bir azalma görülüyor. 1976 parlamento seçimlerinde oyların üçte birinden fazlasını almayı başaran İKP, 1987'deki seçimlerde seçmen kitlesinin oylarının dörtte birinden biraz fazlasını alabildi. Yaklaşık aynı dönem içinde 300 bini aşkın üye kaybetti.

1985-1986 yıllarında, parti politikasının tüm yönlerini ele alan yoğun tartışmalar yapıldı. Bu tartışmalar içinde, sosyalizm hedefini kuşkuya düşüren çeşitli yaklaşımlar da ileri sürüldüyse de, 1986 Nisan'ındaki 17. kongre, sosyalizme varma yolunda "demokratik alternatif" çizgisini benimseyerek, partiyi içinde bulunduğu durumdan çıkarma yolunda bir adım attı. Ancak bu çizginin yeterince güçlendirilememesi, parti içindeki anlaşmazlıkların büyümesi ve nihayet, geçen yıl yapılan kısmi yerel seçimlerde oyların dörtte birine bile ulaşılamaması (bazı kentlerde İKP'nin oyları yüzde 10'a kadar düştü), parti yönetiminin değişmesine yol açtı. 1988 Haziran'ında istifa eden Aleksandro Natta'nın yerine Akille Okketto Genel Sekreterliğe seçildi.

İKP'nin güçlendirilmesi sorunu 18. kongrenin gündeminde temel yeri tutuyor. Yeni parti liderinin konuşmaları ve İKP Merkez Komitesi'nin ve Merkez Kontrol Komisyonu'nun geçtiğimiz Kasım ayı sonunda yapılan plenumda ortaya koydukları kongre-öncesi belgeler parti politikasının gelişme doğrultusunu gösteriyor.

İKP, ülke ekonomisinin geliştiğini saptıyor. Emekçiler için gerçek ücret artışları ve önemli sosyal haklar sağlandığını belirtiyor. Ama ekonomik gelişmenin sonuçlarının tüm topluma pay edilmesinde eşitsizliklerin varolduğunu ve bu eşitsizliklerin giderek arttığını da vurguluyor. İşsizliğin artması, ülkenin güneyindeki az gelişmişliğin sürmesi, eğitim ve sağlık alanındaki eksiklikler, konut sorunu, emeklilerin durumu, kadınların ve gençlerin karşı karşıya kaldıkları olgular, kongre belgelerinde ayrıntılı bir biçimde ele alınmakta.

A.Okketto, "güçlü reformizm" konseptini oluşturduklarını söylüyor. Bunun klasik reformizmden farklı olarak, varolan sistemin küçük reformlarla geliştirilmesiyle yetinmek demek olmadığını, "sosyal adalet, demokrasi ve ulusal güvenlik koşullarında kalkınmayı garanti altına alacak dönüşümler" doğrultusunda mücadele etmek anlamına geldiğini vurguluyor. Ülkedeki politik sistemin demokratikleştirilmesini, devletin yönetim işlevi azaltılırken sosyal hakları güvence altına alacak işleyişinin etkinleştirilmesini, "iktidar ile haklar arasında, devletsel olanla bireysel olan arasında yeni bir denge" yaratılmasını savunuyor.

İKP, ulusal ve uluslararası platformlarda yeni bağlaşıklar kazanmaya ağırlık veriyor. Özellikle İtalya Sosyalist Partisi ile belli konularda işbirliğine yönelirken, değişik konularda bu parti ile tartışıyor. Federal Alman Sosyal Demokrat Partisi ile, Fransız Sosyalist Partisi ile ilişkilerini geliştirirken, Avrupa solu fikrine ağırlık veriyor. İKP'ye göre, Avrupa'da ilerlemekte olan nesnel bütünleşme süreçlerinde emekçilere zarar veren ve verecek olan uygulamaların önlenebilmesi, komünistlerden, yeşillere, sosyal demokratlara ve partisiz demokratlara dek uzanan çok geniş sol güçlerin ortak mücadelesiyle olanaklı olabilir.

Dış politika konusunda diyalog, silahsızlanma, yumuşama fikirleri uğruna mücadeleyi öngören kongre belgeleri, uluslararası platformlarda İtalya'nın sesini daha gür duyurmayı hedefliyor.

Gerek ülke içinden, gerekse ülke dışından ileri sürülen "İKP'nin Marksizmi terkettiği" biçimindeki eleştirilere karşı, Marksist teorinin günümüz gerçeklerine uygun olarak geliştirilmesi gerektiğini belirten İKP yönetimi, sosyalizme yönelik mücadelelerinin ana halkasını şöyle ifade ediyor: "Demokrasi, sosyalizme götüren bir yol değildir; demokrasi, sosyalizm yolunun kendisidir. Demokrasi olmadan, demokratik yönetim ve demokratik ilkeler olmadan, demokratik kurumlar bulunmadan ve toplumsal yaşamın bütün alanlarında demokrasi geliştirilmeden, hiçbir sosyalist kazanıma ulaşılması ve hiçbir sosyalist kazanımın pekiştirilmesi mümkün olamaz. Demokratik ilkelerden bağımsız olarak ele alınabilecek hiçbir iktidar alanı yoktur. Demokratik normların dışında kullanılabilecek hiçbir hak yoktur." İtalyan komünistleri, bu bağlamda şunu da belirtiyorlar:

"Demokrasinin ve demokratik ilkelerin tamlığı, sosyalizmin fikirlerinin katılımı olmadan sağlanamaz."

İKP 18. kongresinin tartışacağı sorunlar içinde, zamanın koşullarına uygun daha esnek bir sosyalizm anlayışının ortaya konması da bulunuyor. İKP sosyalizmin donmuş kalıplar içinde, değişmez bir sistem olarak anlaşılmasına karşı çıkıyor. Onun, hiçbir dogmayla bağlı olmayan ve durmadan yenilenen gerçekliğin analizi temelinde ilerleyen, hareket halinde bir süreç olarak değerlendirilmesi gerektiğini savunuyor.

Sosyalist ülkelerdeki yenilenmeyi esinlendirici bir güç kaynağı olarak nitelendiren İtalyan komünistleri, "yeni Gorbaçov politikası" diye adlandırdıkları Sovyetler Birliği'ndeki reformların, aynı zamanda uluslararası ilişkilerin olumlu gelişmesinin belirleyici bileşeni olabileceğine işaret ediyorlar.

İKP'nin 18. kongresini, bütün dünya komünistleri açısından dikkatle incelenmesi gereken ilginç sonuçlar verebilecek nitelikte, önemli bir politik ve ideolojik forum olarak değerlendirmek, herhalde yanlış olmayacaktır.□

NOAM Barış Örgütü Üyesi Rahip Kees Koning:

KILIÇLARI ERİTİP KARASABAN YAPIN

İncil'den alınmış bu cümle iki Hollandalı barışçının son eylemlerinin belgisi. Barışçıların özlemlerinin ve haklılığının ifadesi.

■ Semra Ulusoy/Hollanda

Hollandalı iki barışçı, Ko Van Melle ve Kees Koning. Son eylemleri ile hem gazetelerin hem de radyo ve televizyonun birinci haberlerinde yer aldılar.

Ko van Melle bir doktor, toksikolog. Kees Koning ise eskiden Hollanda ordusunda rahip olarak görev yapmış. Her ikisi de NAOM (De North Atlantic DE-FENCE Movement) adlı barış örgütünün üyesi.

Ko ve Kees 1 Ocak 1989 günü, pek çok kişinin yılbaşı gecesinin yorgunluğuyla yeni yatağa girdiği saatlerde, Hollanda'nın Woensdrecht askeri üssüne girerek, buradaki iki jet uçağını baltalarla işlemez duruma getirdiler. Uçakların üstünü boyadılar, yazılar yazdılar ve tekerlek lastiklerini patlattılar. Uçaklardan birinin üstünde "Türkiye'ye silah satışını durdurun!" yazılıydı.

Neden Türkiye?

Woensdrecht üssünde 60 adet NF-5 jet uçağı, NATO üyesi olan Hollanda'dan, bir başka NATO üyesine, "yoksul" Türkiye'ye gönderilmek üzere bekletiliyordu.

Kees ve Ko, Türkiye'ye gönderilecek olan bu uçakların "İnsan haklarının çiğnendiği bir ülkeye askeri yardım yapılmaması ve bu uçakların Kürtleri bombalamakta kullanılabileceği" düşüncesiyle uçakları tahrip eylemine giriştiler. Trouw gazetesinde konuya ilişkin bir makalede şöyle deniyor: "Türkiye. Evet, Türkiye, NATO ülkesi, binlerce insanın işkence gördüğü, öldürüldüğü ve hiçbir mahkeme olmaksızın hapse tıkıldığı bir ülke.

Türkiye. Geçtiğimiz sekiz yıl içinde hapishanelerinden 250 bin politik tutuklunun geçtiği ülke. Belli ki bu jetler NATO tarafından savunulan bu demokrasinin (!) korunması için kullanılacak. Belli ki bu jetler, Kürtleri bombalamakta kullanılacak. İşte, Kees ve Ko, geçici bir süre için bile olsa, bunu olanaksız kıldılar."

Bizde olsa cezası idamdı

Kees ve Ko, eylemlerinden sonra yakalandılar ve haklarında "sabotaj ve tahrip" suçlarından dava açıldı. Savcı her ikisi için de 10 ay hapis cezası istiyor. Duruşma, çeşitli kentlerden gelen barışçıların katılımıyla yığınsal bir barış eylemine dönüştü. Kees mahkemedeki savunmasında; "Dünya'daki sorunların en önemli nedenlerinden biri silahlanmadır. Bugün, her üç saniyede bir çocuk açlıktan ölüyor. Yine aynı üç saniye içinde silahlanma için harcanan para 150 bin Hollanda florinidir" diyerek eyleminin gerekçesini belirtti. Yargıç tutukluluk hallerinin devamı için yasal bir neden olmadığını belirterek tahliyelerine karar verdi.

Satış durdurulsun!

Ko ve Kees uçak satışının durdurulması için eylemlerine Parlamento binasındaki açlık greviyle devam ediyorlar. Yalnız değiller, barış güçlerinden geniş bir destek görüyorlar:

Eski askeri rahip Kees eylemlerinin haklılığını şöyle anlatıyor: "İncil'de 'kılıçları eritip onlardan karasaban yapın' diye yazar... Günümüzde kimsenin silah üretme hakkı olamaz. Yani kendinde, dünyamıza silah yerleştirme hakkını gören bir kimseye kıyasla ben, bu silahları ortadan kaldırmakta binlerce kez daha haklıyım."□

CTP Dış İlişkiler Sekreteri Fadıl Çağda

DÜŞÜNCENİN YARGILANMASI BAŞLI BAŞINA BİR BASKIDIR

Türkiye'de insan hakları ihlallerinin olduğu, hiçbir yetkili tarafından artık yadsınamaz bir durumdur... Türkiye'de çok büyük, yaygın işkence ve gayrı-insani uygulamalardan bahsetmek mümkündür... Bu aşamada bunları kınamaktan, tepkimizi ifade etmekten başka bir davranış içinde bulunamayız.

***K**uzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ana muhalefet partisi Cumhuriyetçi Türk Partisi'nin Dış İlişkiler Sekreteri Fadıl Çağda Ocak ayında Türkiye'deydi. Ankara DGM'de Kutlu-Sargın davasını izledikten sonra, Adımlar Çıkış Şenliği'ne de katılan Fadıl Çağda ile, Türkiye gezisinin izlenimlerini almak için, Adımlar Kıbrıs Temsilcisi Zeki Erkut arkadaşımız konuştu.*

***Adımlar:** Devlet Güvenlik Mahkemesi Başsavcısının "asrın davası" diye nitelediği Kutlu-Sargın davasıyla ilgili bir ziyaretiniz oldu. Bu ziyaretin amacını özetleyebilir misiniz?*

Çağda: Amaç, gerçekten "asrın davası" olarak bizim de değerlendirdiğimiz ve Haydar Kutlu ile Nihat Sargın'ın şahıslarında işçi sınıfının kurulan bu özel mahkemede yargılanmasını yerinde izlemek ve Türkiye işçi sınıfı adına yargılanan Haydar Kutlu ve Nihat Sargın'a dayanışmamızı belirtmekti.

Türkiye'de 1980 12 Eylül darbesinden sonra, demokrasiye geçiş süreci yaşandığı ve demokrasinin tüm kurumlarıyla işlediği iddiaları vardır. Bunun gerçekten olup olmadığını izleme olanağı bulacaktık. Ancak bizim inanışımıza göre, demokrasi, işçi sınıfının öz örgütünün politik arenada yeralmasıyla mümkündür. Bu yönde bir zorlama vardır. Sosyalist Parti'nin kapatılması yönünde açılan davanın geri çekilmesi bu yönde atılan bir adımdır. Ancak demokrasinin gerçekten uygulanıp uygulanmaması, Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin yasal olarak faaliyetini sürdürmesine bağlıdır. Demokrasi onunla vardır.

***Adımlar:** CTP Kutlu ve Sargın'la bundan önce de bir dayanışma eylemi örgütlemişti. Bundan da kısaca söz eder misiniz? Bir imza kampanyası örgütlenmişti...*

Çağda: Sayın Haydar Kutlu ve Nihat Sargın yurtdışında TKP ve TİP'in birleştirilmesiyle TBKP'nin örgütlenmesi için Türkiye'ye gelir gelmez daha uçak alanında tutuklanıp uzunca bir süre işkenceye tabi tutuldular. Sorgulamaları kabul edilebilecek bir durum değildi. Bunu değerlendirerek ve benzer durumda olan binlerce tutuklunun mahkemeye çıkarılmadan hapisanelerde bulunduğunu dikkate alarak, CTP Meclis Grubu, kendi milletvekillerinin imzasına açtığı bir metni, Haydar Kutlu ve Nihat Sargın başta olmak üzere, tüm siyasal tutukluların serbest bırakılması istemiyle imzaya açtı. Milletvekillerimizin imzalarını içeren metni daha sonra, ilgili mercilere gönderdik.

***Adımlar:** Bunu halktan da destekleyen çok sayıda yurtsever ve demokrat aydınlar olmuştur, değil mi?*

Çağda: Bu dayanışmayı Kıbrıslı aydınlar da yinelemişlerdir, ikinci ve daha geniş bir kampanya olarak. O da tamamlanmış durumdadır. İmzaların yakında Türkiye'de ilgili mercilere gönderileceği söylenebilir.

***Adımlar:** Siz "asrın davası"nı izleyebilen ender kişilerden birisiniz. Oradaki havayı nasıl yorumlarsınız? Türkiye'de demokrasiyle bağdaşmayan birtakım haberler çıkıyor gazetelerde, bu mahkemelere de yansıyor mu? Ağır bir baskı sözkonusu mudur? Siz bunu hissettiniz mi?*

Çağda: Emeğin ve düşüncenin yargılanması için mahkeme oluşturulması, başlıbaşına bir baskıdır. Bir kere mahkeme Ankara'da Farabi caddesinde, eski CHP merkezinde görev yapıyor. Duruşmayı izlemek üzere gittiğimizde, semtin tamamen boşaltıldığını, semtin kavşağında birçok yurttaşın duruşma için beklediğini ve yolun polis barikatlarıyla kesildiğini, arada 3-4 barikat daha olduğunu gördük. Bu siyasi bir dava için alınmış olağanüstü bir önlemdir. Bu durum, başlıbaşına baskının kendisidir. Mahkemelerin aleniyeti esastır. Hele böylesi bir davanın yurttaşların önünde görülmesi gerekiyor. Tabii biz yabancı konuklardan olduğumuz için, pasaport ibrazıyla duruşmayı izleme olanağı elde ettik ama, duruşma salonunda sıradan Türkiye yurttaşlarının olmaması bu yaratılan baskıların ne ölçüde etkili olduğunun göstergesidir.

***Adımlar:** Türkiye'de işkence iddiaları son derece yaygın. Hatta son günlerde, Avrupa basınına kadar sıçrayan çirkin bir takım olaylar yaşanmış Türkiye'de. Türkiye'deki işkence olgusunu inceleyebildiniz mi?*

Çağda: Türkiye'de insan hakları ihlallerinin olduğu, hiçbir yetkili tarafından artık yadsınamaz bir durumdadır. Türkiye'de kaldığımız kısa süre içersinde birtakım yetkililerden, konuyu irdeleyen, konuyla ilgili çalışma yapan Türkiye İnsan Hakları Derneği yetkilileriyle görüşme olanağı bulduk. Onlardan elde ettiğimiz bilgilere göre, bir kanaat açıklanması gerekirse, Türkiye'de çok büyük, yaygın işkence ve gayrı-insani uygulamalardan bahsetmek mümkündür. Örneğin İnsan Hakları Derneği'nde bize verilen bilgilerden bir tanesi, bir hapisaneden gönderilen bir mektuptu. Mektubu gönderen ergin bir erkekti. Erkeğe tecavüz edildiği olayı o mektupta acı bir şekilde ifade edilmekte idi. Demek oluyor ki hapisanelerde erkeklere de tecavüz edilmektedir. Bu ve bir Cizre olayında insana insan dışkısı yedirme gibi gayrı-insani uygulamalarla karşı karşıya bulunuluyor. Bu aşamada bunları kınamaktan, tepkimizi ifade etmekten başka bir davranış içinde bulunamayız.

***Adımlar:** Kutlu-Sargın davasını izlediniz. Çeşitli engelleri aşarak, bu duruşmaya gittiniz. TBKP'nin iki liderini yakından gördünüz, onlarla konuşma fırsatı buldunuz. Neler hissettiniz? Onların inançla yürüttükleri davaları, tavırları, savunmaları, sizde nasıl bir izlenim uyandırdı?*

Çağda: Cesur, kararlı, inançlı, ne yaptığını bilen insanlar izlenimini edindik. Yürüttükleri mücadelenin bir parçası olarak addediyoruz, öyle algıladık. Daha önce ifade ettiğim gibi yetkililer gerçekten Türkiye'nin demokrasinin egemen olduğu bir ülke olduğunu görmek istiyorlarsa, TBKP'ye yasal örgütlenme ve politik arenada yeralma hakkını tanıma durumundadırlar. □

AT Karma Parlamento Komisyonu Başkanı:

"İŞKENCE SÜREKLİ VAROLMUŞTUR"

Türkiye-AT Karma Parlamento Komisyonu'nun Avrupa Kanadı Başkanı **Luc Beyer de Ryke,** hiç bir ülkede Türkiye'de olduğu kadar çok sayıda insanın işkenceye maruz kalmadığını belirtti.

Önce gazeteci, sonra da parlamenter sıfatlarıyla bir kaç kez Türkiye'ye gittiğini belirten Ryke, "İşkence dün olduğu gibi sistematik değildir, eskiye oranla da azalma göstermiştir, ancak işkence sürekli var olmuştur" şeklinde konuştu. Ryke, Yunanlı parlamenterlerin 24-26 Nisan tarihleri arasında Ankara'da yapılacak olan komisyon toplantılarına Aksoy olayı nedeniyle katılmama eğiliminde olduklarını da kaydetti. □

KIBRIS'LI TÜRK VE RUM BARIŞSEVERLER "KIBRIS'IN DOSTLARI KONFERANSI'NDA BULUŞTU

Konferansa katılanlar, Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulması için iki toplum liderinden, ellerinden geleni yapmalarını istediler.

■ **LEFKOŞA/Adımlar**

Merkezi Londra'da bulunan **"Friends of Cyprus"** (Kıbrıs'ın Dostları) örgütüne, Lefkoşa'daki "Ledra Palas" Oteli'nde düzenlenen iki günlük Konferans sonunda yayımlanan ortak bildiride, Türk ve Rum Toplum liderlerine çağrıda bulunularak, bireyler ve örgütler arasındaki temasların artırılması istendi. Kıbrıs topraklarında ilk kez bir araya gelen iki kesim temsilcileri ayrıca, Denktaş ve Vasiliu'nun, Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin oluşması yönünde ellerinden gelen çabayı göstermelerini istediler.

21-22 Ocak tarihlerinde düzenlenen "Kıbrıs'ın Dostları Konferansı"nın ardından yayımlanan ortak bildiride, toplantının gerçekleşmesine yardımcı olan Birleşmiş Milletler'e teşekkür edildikten sonra, "Yeniden yakınlaşma ve anlaşma, ancak iki toplumdan insanların birbiriyle iletişim kurmaları ve görüş alışverişinde bulunmalarının sağlanmasıyla mümkün olabilir" denildi. Türk ve Rum barışseverlerinin, Ledra Palas'ta "Lefkoşa" konulu bir resim ve fotoğraf sergisi açmayı kararlaştırdıklarının açıklandığı bildiride, daha sonra gerçekleştirilmesi tasarlanan ortak etkinlikler şöyle sıralandı:

— Birleşmiş Milletler'den, Ledra Palas'da Uluslararası Kadın ve Çocuk Günleri'ni kutlamak için olanak sağlanması istenecek.

— Her iki toplumda hizmet veren sendikaların temsilcileri, "Friends of Cyprus" tarafından, karşılıklı çıkarları ilgilendiren konuları tartışmak üzere bir konferansa davet edilecek.

— Öğretmenler, gazeteciler, işadamları, çevreciler gibi meslek mensupları ve öteki çalışanlar ile her iki toplumdan kadınlar arasında toplantılar düzenlenmesi için girişimler yapılacak."

Konferansa, "Friends of Cyprus" üyesi İngiliz milletvekilleri **Robin Corbett, Dr.Jan Twinn, Anthony Coombs, Roger Gala ve Elliot Morley**'in yanı sıra, Türk toplumundan **Mustafa Akıncı, Yücel Aygın, Alpay Durduran, İsmet Kotak, Ergün Olgun, Özker Özgür, Hasan Sarıca, Oya Talat;** Rum kesiminden ise **Mihael Attalides, Pupi Daniel, Lellos Demetriades, Pavlos Dinglis, Konstantine Lordos, John Matsis, Yassos Papadopulos, Hrisostomos Perikleus, Andreas Psillides** katıldılar.

Öte yandan, KKTC Başbakanı **Derviş Eroğlu,** "Kıbrıs'ın Dostları" grubunun Londra'da "Rum lobisi ile hareket ettiğini" öne sürerek, "Bunlar, tüm Kıbrıs'ın dostu değildir" dedi. □

CTP MİLLETVEKİLLERİ'NİN DAYANIŞMASI

KKTC'nin ana muhalefet partisi CTP'den iki milletvekili, Türkiye'li ilericilerle dayanışmalarını belirtmek ve Kıbrıs sorununun çözümüne ilişkin görüşlerini anlatmak amacıyla Türkiye'ye geldiler.

Ankara DGM'de görülen TBKP Davası'nı da izleyen Cumhuriyetçi Türk Partisi Dış İlişkiler Sekreteri ve Girne Milletvekili Fadıl Çağda ile Magosa Milletvekili Aktan Sadık, TBKP yöneticileri Nihat Sargın ve Haydar Kutlu ile el sıkıştılar.

CTP heyeti, Adımlar Ankara Bürosu'nu da ziyaret ederek, Kıbrıs sorunu konusunda açıklamalarda bulundu. Fadıl Çağda ve Aktan Sadık, bu arada Adımlar'ın İstanbul'daki "Çıkış Şenliği"ne de katıldılar. □

▶ GÜNEY AFRİKA

Güney Afrika Cumhuriyeti'nde hapisanelerdeki baskı ve işkenceler ile yargılanmadan uzun süre gözaltında tutulmaları protesto etmek için açlık grevi yapan 300 politik tutukludan 200'ü hükümetin gözaltı koşullarını gözden geçireceğine söz vermesi üzerine eylemlerini sona erdirdi. Hükümet, ayrıca tutukluların büyük bölümünü yakın da serbest bırakacağını da açıkladı. Hapishanelerde 1986 yılından bu yana yargılanmayı bekleyenlerin bulunduğu bildiriliyor.

Dünya Reformu Kiliseler Birliği Başkanı **Alan Bozak** da 23 Ocak'tan bu yana devam eden eylemle dayanışma içinde olduğunu belirterek açlık grevine katılmıştı.□

▶ SSCB

Sovyetler Birliği'nde kimyasal silahların imhası için hazırlanmakta olan tesisin tamamlanmakta olduğu açıklandı. **Çapayef**'teki tesisin tamamlanmasıyla birlikte yılın 100 gününde kimyasal silahların imhası gerçekleştirilecek, geri kalan zamanda ise tesisin bakım çalışmaları yapılacak. Tesiste yabancı uzmanların imha işlemlerini gözlemleyebilecekleri bir kontrol laboratuarı da bulunuyor.□

▶ JAMAİKA

Jamaika'da son seçimlerde salt çoğunluğu kazanan sosyal demokrat Ulusal Halk Partisi'nin lideri **Michael Monday** yemin ederek göreve başladı. Başbakan Monday, Kuba ile kesilen ilişkilerin yeniden kurulacağını açıkladı.□

▶ EL SALVADOR

El Salvador Savunma Bakanı, hükümetin, Farabundo Marti Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin barış önerilerini kabul etmesi halinde darbe yapacağı tehdidinde bulundu. **Farabunda Marti Ulusal Kurtuluş Cephesi,** mart ayında yapılması planlanan Cumhurbaşkanlığı seçiminin eylül ayına ertelenmesi ve tüm partilerin seçime katılabilmesi halinde seçim sonuçlarını kabul edeceklerini açıklamıştı. Orta Amerika Zirvesi'ne katılan El Salvador delegasyonunda yer alan general Vides de cumhurbaşkanının görevinde bir gün fazla kalması halinde ordunun kendini devireceğini söyledi.□

Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'de Uluslararası Demokratik Hukukçular Birliği Raporu:

REFORMLAR BAŞKA REFORMLARA GEBE

KEYK, tüm alanlardaki temel hareket çizgilerini yeniliyor. Çalışma yöntemlerini ve biçimlerini yeniden düzenliyor. İşbirliğinin ve karşılıklı yardımlaşmanın optimal mekanizmalarını arıyor. KEYK, üye ülkelerin bugünü ve gelecekteki gereksinimlerini karşılamak üzere keskin bir dönüş yapmaktadır.

Sovyetler Birliği'nde yayımlanan Novoye Vremya dergisi muhabirlerinden Aleksandr Dudasenko'nun Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'nin bugünü ve geleceğine ilişkin sorularını Tarih Doktoru ve Dünya Sosyalist Sistemi Ekonomisi Enstitüsü Başkanı Leonid Yagodovski yanıtlıyor. (Novoye Vremya Ocak 1989 Sayı: 3)

***Dudasenko:** Son zamanlarda, Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (KEYK) etkisiz ve katı olmakla suçlanıyor. Hatta bazı kimseler hiç kurulmamış olması gerektiğini söylüyorlar.*

Yagodovski: 40 yıl önce KEYK'in kurulması, sosyalist topluluğun gelişmesi açısından büyük bir adımdı. KEYK, Sovyetler Birliği (SB) ve Doğu Avrupa ülkelerinin henüz savaşın yaralarını saramadığı bir zamanda, 1949'da kuruldu. Savaşın harabettiği kasabaları yenilemek ve mühendislik ve teknolojide en son gelişmeleri birleştiren bir ekonomiyi kurmak gerekiyordu.

Kuruluş döneminde KEYK içindeki işbölümü

Ancak soğuk savaş, Batı'yla varolan geleneksel bağları bu amaçla kullanmayı olanaksız kıldı. Bu koşullarda, sosyalist ülkelerin ortak çıkarlarını ve görevlerini gözönüne alarak, Doğu Avrupa sınırları içinde kendine özgü işbirliği mekanizmaları ile yeni, ikili ve çok taraflı ekonomik ilişkiler kurmak zorunlu bir hedef oldu.

KEYK, tamamıyle genel görevlerle ilgilenmek için kuruldu. Başlangıçta görevini oldukça başarıyla yürüttü. Sosyalist ülkelerin 1950'lerdeki yüksek ekonomik büyüme oranının en önemli nedeni, KEYK çerçevesinde gerçekleştirdikleri işbirliğiydi.

***Dudasenko:** Bunu yapabildiniz mi?*

Yagodovski: KEYK'ne üye ülkeler aralarındaki ticareti geliştirirken, geleceğe yönelik sağlam ve karşılıklı yararlar içeren uluslararası bir işbölümünün temellerini atmanın gerekliliğini düşünmelidir. Başlangıçta bunu gerçekleştirmek, şimdikinden çok daha kolaydı. O fırsat kaçırıldı.

KEYK içindeki işbölümü, şu ilke çerçevesinde kendiliğinden gelişti. Zengin doğal kaynaklara sahip ülkeler (başta SB) diğerlerine enerji yakıt ve hammadde sağladı ve karşılığında bitmiş ürünler aldı. Bu takas ticareti, eğer bir ülkenin tüm topluluk için mal üretiminde uzmanlaşması ve kendine yeterli bir ekonomiden (otarşi) vazgeçmesiyle bir arada gerçekleşseydi, doğal olurdu. Ama, bu gerçekleşmedi.

Otarşinin bazı öğeleri sosyalist yapılanma programlarının düzenlenmesine yönelik kuramsal yaklaşımda yer alıyordu. Sovyet modeli aynen uygulandı ve sonuç olarak, Doğu Avrupa'da da benzer ekonomik modeller oluştu. Örneğin, tüm ülkelerde öncelik, maden veya kok olup olmamasına bakılmaksızın metalurjiyi de içine alan ağır sanayinin gelişmesine verildi. Bu ülkelerde, uluslararası işbölümü olanakları ve avantajları dikkate alınmadan bir temel sanayiler çemberi oluşturuldu. Bu oluşumda, iki karşıt kamp ve iki yalıtılmış pazar kuramları da rol oynadı.

Model, KEYK ülkeleri için büyük gelişme olanakları varolduğu sürece yürüdü. Ancak olanaklar tükenince bir engel haline geldi. Bu nedenle, 1960'ların sonlarında, Avrupa'daki sosyalist ülkeler ekonomik büyüme oranını artırma göreviyle karşı karşıya kalınca, sosyalist ekonomik entegrasyon (bütünleşme) için kapsamlı bir program oluşturmaya karar verdiler. Bu önceki işbirliği aşamasının bittiği ve bir yenisinin başladığı anlamına geliyordu. Bitmiş malların değişimi, birlikte üretme, işbirliğine ve uluslararası işbölümüne izin vermeliydi.

KEYK 1970'lerde bir entegrasyon işbirliği programı geliştirdi. Birçok dalda önemli işbirliği anlaşmalarına varıldı. Ancak kapsamlı programın hayata geçirilmesi yavaş ilerledi. Entegrasyon bağları büyük çapta gelişmedi. Bu bağların düzeyi, bileşenlerin payları ve ortak üretimdeki birimleriyle ölçülür. Sanayileşmiş kapitalist devletlerde, bu yüzde 40 ile yüzde 50 arasında ve KEYK devletlerinde yüzde 1 ile yüzde 3 arasında değişir. Yakıt ve hammaddenin bitmiş ürünlerle değişimi egemen olmaya devam etti. Maden kaynaklarına sahip olmayan ülkeler denk kotalar çerçevesinde mal değişiminde bulundular.

KEYK'te reform girişimleri

***Dudasenko:** Kapsamlı programın hayata geçirilmesini yalnızca eski değişim gelenekleri değil, KEYK ülkelerinde ekonomi ve politikanın yürütülmesinde kullanılan katı ve eski yöntemler de engelledi. Komutayla yönetim sistemi, güçlenme ve bütünleşmenin gerekleriyle çelişti.*

Yagodovski: Kapsamlı programın hayata geçirilmesi, KEYK'ne dahil birçok Avrupa ülkesinde yapılan reformlarla birlikte yürümeliydi. Reformların benzer hedefleri vardı. Yüksek kurumların planlamaya daha az karışması, ekonomik yöntemlerle yönetim, girişimlere daha fazla bağımsızlık, sermaye mallarının toptan ticaretinin öğeleri. Gerçekten, KEYK ülkelerinde ekonomik reformları yürütmenin gerekliliği, kapsamlı programın yürütülmesine de ilham verdi.

Ancak, ekonomik reformların, politik sistemde reform yapılmadan gerçekleşmeyeceği ve çoğu KEYK ülkesi liderinin politik sistemde değişiklik yapmakta isteksiz olduğu açıkça ortaya çıkınca, ekonomik reformlar ertelendi ve entegrasyonun uyuşmazlığı iç reformları engelledi. Hangisinin olayı daha fazla etkilediğini söylemek güç. Bana kalırsa, iç ekonomik büyüme baskın olan etkendi.

Radikal yönelişler Gelişen dünyada KEYK

***Dudasenko:** Sonuç olarak çok mesafa alamadık. Ve şimdi KEYK mekanizmasını tümüyle esaslı bir şekilde yeniden düzenlememiz gerekiyor. Bilimsel ve teknolojik ilerleme için kapsamlı bir program ve başka önemli belgeler benimsendi. Bu belgelerin hayata geçirilmesinini durdurulmayacağına dair bir garanti var mı?*

Yagodovski: Halihazırda, olumlu ve olumsuz deneyimler; Macaristan, Yugoslavya ve Polonya'nın ekonomik reform deneyimleri var. SB'de yeniden yapılanmanın başlaması, sosyalist toplulukta yeni bir iklim yarattı. Sosyalizmin nasıl olması gerektiğine yeni bir barış ve ekonomik reformlarla politik sistem arasındaki ilişkilere dair yeni bir anlayış gelişiyor. Bununla beraber, bugün ekonominin güçlenmesinin, uzun zamandır ihmal edilmiş sosyal sorunların çözümlenmesinin KEYK ve sanayileşmiş kapitalist ülkelerin yaşam standartları arasındaki farkın kapatılmasını, merkezinde sosyalizm ve onun idealleri bulunan politik sorunlar olduğu kadar, ekonomik sorunlar olduğu da anlaşılmıştır. Bütün bunlar, bizi, büyük çaplı reformların, ne uygulandığı ülkelerde, ne de bir bütün olarak KEYK'nde raydan çıkmayacağına inandırıyor.

Önümüzde yapılacak çok iş var, çünkü, ortak bir KEYK pazarı kurma planımız var. Böylesine bütünleşmiş bir pazar, ancak ulusal pazarlar temelinde ortaya çıkabilir. Bu, bazı sorunları içeriyor, çünkü, iç reformların oranı ve temel hedefler farklıdır. Farklılıklar, sosyalizmi kurma yollarındaki çeşitliliği yansıtması bakımından doğaldır. Ancak zorluklara ve tartışmalara neden olurlar.

***Dudasenko:** KEYK-AET anlaşması bu plana uyuyor mu?*

Yagodovski: KEYK-AET anlaşmasının birçok yönü vardır. Tüm Avrupa evinin temel taşıdır. Böylesi bir ev, ekonomik bağlar gelişmeden kurulamaz. Batıda Ortak Pazar ve doğuda KEYK olduğu için, iki ekonomik topluluk birbirini tanımakla kalmamalı, ilişkilerin ilkeleri üzerinde anlaşmalı ve üyelerinin birbirleriyle ilişki kurmasına izin vermelidir.

Bugün varılmış olan sözleşmeler, girişimler arası dolaysız bağlar kurulması, sermaye ve teknoloji alımı olanaklarını artırıyor. Her iki taraf ta, Avrupa'yı rakip iki ekonomik gruba bölen ayrılıkları yoketmek için ilk adımları attı. İlerlemeyi yalıtlanmışlıkta düşünmüyoruz ve hem bölgesel gelişmede, hem de dünya çapındaki işbölümünde yerimizi almaya hazırız.

***Dudasenko:** KEYK'nin gelişen üye ülkeleri grubuna karşı tutumunda ne değişti?*

Yagodovski: Öncelikle, onlara yapılan yardım teknik ve teknolojik yardımın önemi değişti. Geçmişte de bu alanlarda yardım yapılıyordu. KEYK'nin Avrupalı üyelerinin uyumlu tavırları sayesinde Vietnam, Küba ve Moğolistan'ın ekonomik gelişmeleri hızlandı. Ancak; bu alanda sorunlar da ortaya çıktı. Ağır sanayide büyük girişimlerin kurulmasına özel önem verildi. Halkın gündelik ihtiyacını karşılayacak ve ilgili ülkelerin ihracat olanaklarını artıracak beslenme ve aydınlatma endüstrileri ile tarımsal-endüstriyel komplekse gerekli önem verilmedi.

Dikkate alınmayan başka etkenler de var. KEYK'nin gelişen üye ülkelerinin yalnızca büyük değil küçük ve orta girişimlere de (devlete ait, işbirliği yapan ve karışık) gereksinimi var. Onların avantajı, iklim koşullarını iyi kullanmak ve altyapının haberleşme yollar ve diğer öğelerini kurmak gerekmektedir. Geçmişte benimsenen programlar tüm bu gereksinmeleri dikkate almıyordu. Bu neden yeterince etkili olmadıklarını ve ekonomik düzeylerin neden yavaş düzeldiğini büyük ölçüde açıklar. Şimdi, durum değişiyor.

Kısaca, KEYK, tüm alanlardaki temel hareket çizgilerini yeniliyor. Çalışma yöntemlerini ve biçimlerini yeniden düzenliyor, işbirliğinin ve karşılıklı yardımlaşmanın optimal mekanizmalarını arıyor. Bu, basit bir iş değildir. Gelişmesi için zamana ve çabaya gerek vardır. KEYK, üye ülkelerin bugünkü ve gelecekteki gereksinimlerini karşılamak üzere keskin bir dönüş yapmaktadır.□

8 MART Dünya Kadınlar Günü

1989'DA KADINLARIN GÜNDEMİNDE NELER VAR?

Bir 8 Mart'ı daha kutlayacağız. Dünya Kadınlar Günü nedeniyle ülkemizdeki çeşitli kadın çevrelerine 1989'da neler yapmayı tasarladıklarını sorduk. Ulaşabildiğimiz kadınlar, kadın sorunu temelinde bugüne değin sürdürdükleri çabalarını daha da artıracaklarını, kadınları ilgilendiren her konuda sözlerini söylemeyi sürdüreceklerini vurguladılar. Onların seslerini, sözlerini sizlere duyurmaya çalışırken, 8 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜ KUTLU OLSUN diyoruz.

■ Nermin Alpay ■ Füsun Öztürk Baysarı ■ Gülay Demirhisar ■ Munise Sökmen

► *1980 sonrası tutuklu ve hükümlü yakınları kadınlar yeni bir mücadele alanı yarattılar.*

KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ

Kadınlara yönelik saldırılarla savaşım

■ Ankara/Adımlar

Ocak 1989'da Ankara'da kurulan **"Kadın Dayanışma Derneği"**, erkeklerden bağımsız bir kadın örgütlenmesinin "bugün için mutlaka gerekli olduğu" görüşünde. Kurucular, derneğin amaçlarını ve çalışma perspektiflerini dile getirirken, bu noktanın altını önemle çizerek şöyle diyorlar:

"Sadece kadınların talepleri ve ihtiyaçları için mücadele ederek ve kadınların erkeklerce sindirilme endişesine kapılmadan, içinde kendilerini geliştirebilecekleri ve yönetebilecekleri bir yapılanma gerekiyor. Gelecekte, sahip oldukları ayrıcalıkları reddeden erkekler de kendilerini ifade etmenin bir yolunu bulduklarında bir arada olabileceğiz. Var olan toplumsal ilişkiler içinde, erkekler, kadınlara rağmen sahip oldukları bireysel ayrıcalıkları kendi özgür iradeleriyle seçmiyorlar. Bu ayrıcalıklar, erkeklerin iradelerine bakılmaksızın her gün yeniden üretilmekte."

"Kadın Dayanışma Derneği" Başkanı **Müzeyyen Aytaç**, 1989 yılına ilişkin çalışma programı konusunda bilgi verirken, "Kadınların maruz kaldığı sarkıntılık ve saldırganlıkla mücadele için başlatacağımız kampanya, Derneğimiz çalışmalarından sadece bir örnek" diyor. Derneğin Genel Sekreteri **Muazzez Top** da, 8 Mart'a ilişkin görüşlerini açıklarken, Derneğin henüz resmen kurulmadan, 1988 8 Mart'ında Ankara'da bir "Kadın Şenliği" düzenlediğini anımsatarak şöyle diyor:

"8 Mart Dünya Kadınlar Günü, bizim açımızdan pek çok anlamlarla yüklü. Bir yandan kadınların mücadele potansiyelini ve dayanışmasını ifade ediyor. Bir yandan da, biçimleri değişmiş olsa bile, kadınların ezilmesinin ve sömürülmesinin devam ettiğini gösteriyor. Kadınların, bir cins olarak ezilme ve sömürülmesinin her biçimine karşı yükselttiğimiz sesimizin 8 Mart'larda çoğaldığını hissediyoruz. Bu yıl da 8 Mart'ı bu bilinçle karşılıyoruz."□

DEMOKRATİK KADIN DERNEĞİ

Kadın mahkemesi kurulacak

1988 yılında başladığımız seminer programı 1989 yılı sonuna kadar sürdürülecek. Seminer konuları; kadının sorununun her alan için ayrıntılandırılması amacına yönelik olarak seçildi.

8 Mart'ı bir günden çok, bir hafta şeklinde kutlamayı düşünüyoruz. Amacımız, 8 Mart günü kararlarla son bulacak bir kadın mahkemesi kurmak. Bu mahkemede kadının bugünkü konumunu devam ettiren her türlü ayrımcı uygulama ve sistemle bağı konulacak, her kesimden ve sınıftan kadın, kendi kadınlık konumuna tanıklık edecek. Bu ana tema içinde sürecek 8 Mart etkinlikleri içersinde söyleşiler, paneller, gösteriler ve sergiler yer alacak.

Yaz döneminde aylık bir yayın organı çalışması yapmayı düşünüyoruz. Ayrıca 1988 yılı Ekim-Kasım aylarında yapılan kadın işçilere yönelik toplu sözleşme çalışması daha ayrıntılandırılarak sürecek.

Yasama yılının açılışında hukuksal uygulamadaki ayrımcılığa karşı bir kampanya çalışması düşünülüyor.□

DEMOKRASİ MÜCADELESİNDE KADIN DERNEĞİ

Bültenimizi yayın hayatına başlatacağız

8 Ocak 1989'da yaptığımız "HAYAT PAHALILIĞINA SON" adlı mitingimizin bir devamı olarak çeşitli tarihlerde bildiri, afiş, el ilanları vb. gibi materyallerden oluşan kampanyamızı devam ettireceğiz.

— Dernek merkezimizde her ayın son pazarı yaptığımız sağlık seminerlerini gecekondu bölgelerine kaydırarak çocuk ve kadın hastalıkları konusunda bilgi verecek, doktor, hemşirelerden oluşan gruplarla sağlık taramalarını hızlandıracağız.

— Gecekondu bölgelerinde yaşayan emekçi halkımızın sorunlarına sahip çıkarak bu konuda gerekli yasal işlemlerin yapılmasında sorunların çözümlenmesinde öncü olacağız.

— Eğitim ve kültür alanındaki etkinliklerimizi ve dernek üyelerimizin çeşidi faaliyetlere katılımını arttıracak, bunun için de geniş katılımlı seminerler, gösteriler düzenleyeceğiz.

— "DEMKAD BÜLTENİ" adlı bültenimizi yayın hayatına başlatarak ulaşamadığımız kadınlarımıza, emekçi halkımıza ulaşarak, faaliyetlerimizi kamuoyuna yansıtıp, kadınlarımızın bilinçlenmesine, sosyal hayata katılmasına bültenimizle öncü olmaya çalışacağız.

— 8 Mart Dünya Kadınlar Günü nedeniyle çeşitli paneller, sergiler, şenlikler, film gösterileri düzenleyeceğiz.

— Yaptığımız tüzük değişikliğiyle birlikte istanbul ve İstanbul dışındaki kentlerde şube çalışmalarını hızlandırmayı düşünüyoruz.□

İHD Kadın Komisyonu

KADIN KURULTAYI DÜZENLİYOR

Bilindiği gibi İHD KADIN KOMİSYONU'nun programı, BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi'ni temel kabul ederek geliştirilmektedir. Bu nedenle iki ana çalışma biçiminden yola çıkmayı amaçlıyoruz:

1) Sözü geçen BM belgesinde yer alan hususlarla T.C. yasalarındaki durum arasında çakışan ve çatışan noktaların saptanması. Bunu yapabilmek için bir alt komisyon oluşturduk, İHD **Kadın Komisyonunun HUKUK KOMİSYONU**... Çok değerli arkadaşlarımız bu konuda çalışmalarında epeyce yol almış durumdalar. Yasal ve hukuksal açıdan veriler en sağlıklı biçimde saptanmakta, bulgular değerlendirilmektedir.

2) Kadınlara karşı ayırım konusunun, kadın hakları, kadının toplumdaki çalışma hayatındaki yeri konusundaki tepkiler ve duyarlık kamuoyunda gündemde. Ancak ülkemizin çeşitli kesimlerinden kadınlarımızın sözü geçen konulardaki beklentileri nelerdir? Bunu saptamanın çalışmalarımıza ışık tutması gereğinin önemine inanıyoruz ve bu nedenle kapsamlı bir anket çalışması hazırlığı içindeyiz.

Bir de, KURULTAY çalışmalarımız var. Kadınlarımızın ortak sorunlarını kendi açılarından nasıl değerlendirdiklerinin tartışılacağı bir platform oluşturmayı amaçlıyoruz...

Kurultayın programı henüz kesinleşmiş değil. Ulaşabildiğimiz ve katkısını sağlayabildiğimiz her görüşten kadınlarla birlikte bu taslak program üzerine çalışmalarımız sürüyor.

KADINLARA KARŞI HER TÜRLÜ AYRIMCILIĞIN ÖNLENMESİ ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ HAYATA GEÇİRİLMELİDİR

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi 1 Mart 1980 tarihinde imzaya açıldı, 3 Eylül 1981 tarihinde yürürlüğe girdi ve Dışişleri Bakanlığı'nın 28/Haziran/1985 tarihli yazısı üzerine, Bakanlar Kurulu'nca 24/Temmuz/1985 tarihinde onaylandı. Bu sözleşme 14 Ekim 1985 tarihli Resmi Gazete'de de yayınlanarak yürürlüğe girdi.

Ve Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi'nde de belirtildiği gibi, "Bir ülkenin tam ve eksiksiz kalkınmasının, dünyada refahın ve barışın elde edilmesinin, kadınların erkeklerle eşit şartlarda azami katkılarını gerektirdiğine inanarak.

DİYORUZ Kİ; BU 8 MART'DA KADINLARA KARŞI HER TÜRLÜ AYRIMCILIĞIN ÖNLENMESİ ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ'NİN HAYATA GEÇİRİLMESİ İÇİN, YASALARDA VE YAŞAMDA EŞİT HAKLARA KAVUŞMAK İÇİN SESİMİZİ YÜKSELTELİM.

Diyoruz ki,

- **Analık Toplumsal Bir İşlevdir** - Analık Hakkına Saygı - **Çocukların Yetiştirilmesinde Ortak Sorumluluk, Eşit Haklar** - Ev İşleri Toplumsallaşmalıdır - **Ev İçi Üretim Ulusal Ekonomide Yer Almalıdır** - Kadın Hakları İnsan Haklarının Bileşenidir - **Toplumsal Roller Değişmeden Toplum Gelişemez** - Yeni Toplumsal Değerler Yaratılmadan Yeni Toplumlar Kuramayız - **Yaşama Her Düzeyde Katılmak İstiyoruz** - Bedenimiz Üzerinde Söz Sahibi Biz Olmalıyız - **Cins Ayrımcılığına Hayır** - Cinsel Baskılara Son - **Ayrımcı Eğitime Son** - Terfide, Yükselmede Eşitlik - **İşten Atılmada Önceliğe Hayır** - Evlilik ve Analığa Bağlı İşten Atılmalara, Ayrımcı Uygulamalara Hayır - **Eşit İstihdam Olanağı** - İş Güvenliği, Eşit Ücret, Eşdeğerdeki İşte Eşit Muamele Görme Hakkı - **Serbest Olarak Meslek ve İş Seçme Hakkı** - Çalışmak İçin Koca İzni İstemiyoruz - **Hukuki Ehliyet ve Kullanımında Eşit Haklar** - Eş Seçiminde Özgürlük, Serbest ve Tam Rıza İle Evlenme Hakkı - **Evlilikte Eşit Hak ve Sorumluluklar** - Kadın Olma Onurunu Paylaşalım - **Sorunlarımızın Çözümü İçin Mücadele Alanları Yaratalım** - 8 Mart Yasallaşmalıdır - **Bedenimiz Bizim, Emeğimiz Bizim, Kimliğimiz Bizim, Kadınlar Dayanışmaya.**

SOSYALİST-FEMİNİST KAKTÜS

Sözümüzü söylemeye devam edeceğiz

Herşeyden önce yeni yılda da dergimizi çıkarmayı sürdüreceğiz. İki ayda bir okuyucularımızla yaptığımız gündemli tartışma toplantılarını ve yine okuyucularımızla birlikte oluşturduğumuz araştırma gruplarının çalışmalarını da sürdürmeyi amaçlıyoruz. Bu grup çalışmalarının sonunda ortaya çıkacak olan ürünleri kitapçıklar halinde yayınlayacağız.

Kadın politikasının kavramlarının ve amaçlarının oluşturulması, farklı görüşlerin netleşebilmesi ve farklılıklarını koruyarak biraraya gelebilmesi için çalışıyoruz ve çalışacağız. Dayağa karşı kampanya farklı kadın gruplarının biraraya gelerek attıkları önemli bir adımdı ama bugün biraz sönümlenmiş durumda. Bu kampanyanın somut bir sonucu, dayanışma ağlarının oluşturulmaya başlanması oldu. Kaktüs ve AKKD dayak diyen kadınların kampanyayla iletişim kurabilmeleri için telefonlarını verdiler. Önümüzdeki dönemde de bize başvuracak olan kadınlara olanaklarımız ölçüsünde yardımcı olmayı, bu kadınları biraraya getirip dayanışma ağlarını genişletmeyi amaçlıyoruz.

Son günlerde, Milli Savunma Bakanlığı'na bağlı kuruluşlarda işe alınacak kadınların bekaret kontrolü uygulandığı haberi üzerine birçok kadın grubu ortak bir tepki verdi. Bu tür uygulamaların teşhir ve protesto edilmesi için önümüzdeki dönemde diğer kadın gruplarıyla birlikte mücadele edeceğiz.

İHD Kadın Komisyonunun feminist ya da değil tüm kadın gruplarını biraraya getirecek bir kurultay önerisini olumlu bulduk ve Kaktüs olarak bu çalışmaya katılacağız. Ayrıca Ankara'da bir grup feministin önerdiği bir Feminist Kongre düzenleme çalışması da sürüyor.

Kısacası kadınları ilgilendiren her konuda sözümüzü söylemeye, cinsiyetçiliğin bütün biçimlerine karşı sesimizi yükseltmeye devam edeceğiz.□

AYRIMCILIĞA KARŞI KADIN DERNEĞİ

Dayak evi açma çalışmaları

Yaklaşık olarak iki yıldır sürdürdüğümüz "Kadınlara Yönelik Dayağa ve Şiddete Karşı Mücadele ve Dayanışma Kampanyası" sırasında gündeme gelen, zor koşullardaki kadınları barındırmak üzere bir dayak evi açılması çalışmalarını yürütmeyi tasarlıyoruz.

Her yıl Bilar'da yapılan kadın seminerleri dizisi, bu yıl yer değişikliği yapılarak dernekte sürüyor. Mart ayının ortalarına değin sürecek olan bu çalışmaya ilgi ve katılım oldukça iyi.

Şubat ayında Ankaralı feministlerin düzenlediği bir feminist kongreye katılacağız.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü için çeşitli kadın kuruluşlarıyla toplu bir etkinlik düzenleme çalışmalarını yürütüyoruz.

1989'da basında, televizyonda ve eğitimde cinsiyetçiliğe karşı mücadelemizi sürdürerek, bu konuda kapsamlı ve uzun vadeli bir çalışma yürütmeyi ve bu çalışmayı değişik etkinliklerle topluma açıklamayı düşünüyoruz.

Savunma Bakanlığı'na bağlı bir kuruluşta işe alınacak kadınlara bekaret kontrolü yapılması benzeri onur kırıcı, iğrenç uygulamaları ortaya çıkaran bir araştırma ve etkinlikler düzenlemeyi düşünüyoruz. Bu konuda bize gelen ihbarları değerlendireceğiz.□

PAPATYALAR'DAN YANIT YOK!

8 Mart nedeniyle kadın kuruluşlarının etkinliklerine ayırdığımız bu sayfada, başkanlığını Başbakan Turgut Özal'ın eşi Semra Özal'ın yaptığı ve kamuoyunda "Papatyalar" olarak bilinen "Türk Kadınını Güçlendirme Vakfı"nın görüşlerine de yer vermek istedik. Ancak, bu konuda Vakıf yöneticilerine yaptığımız başvurular sonuçsuz kaldı. Görüşme isteğimizi "değerlendirmeye" alan "Papatyalar" Basın Danışmanı Vehbi Dinçcan'ın, "Hanımefendi'nin rahatsızlığı" nedeniyle, sorularımızı henüz Semra Özal'a iletmediği öğrenildi.

ADIMLAR'la 8 Mart Dünya Kadınlar Günü üstüne "rahatsızlığı" yüzünden görüşemeyen Semra Özal'ın "başyazarlığını" yaptığı "Türk Kadını" gazetesinin [illegible] [illegible] günlerde "[illegible]"da törenle ödül dağıtması dikkati çekti.□

Genç kızlar sorunlarına sahip çıkarak üstlerindeki baskıya tepki gösteriyorlar.

8 Mart'ı kutlamanın suçu

NAİLE TUZCULAR DİYARBAKIR CEZAEVİNDE

■ Beyaz Gün

Sıcaktır Diyarbakır. Dicle nehriyle, surlarıyla. Sıcaktır, insanıyla, havasıyla, doğasıyla. Sıcak olmayan tek yer vardır orada: Ünlü Diyarbakır Mapushanesi. Surların kıyısında soğuk mu soğuk. Utanır bin yıllık surlar komşuluğundan.

Kadınlar yaşar bu mapushanede. Hayaller kurarlar aklı-karalı. NAİLE onlardan biri. İki çocuk süsler hayallerini. Biri dünyalar güzeli, yeşil bakar mahsun gözleriyle yaşama. Diğeri henüz bebe. İkisinde ya var, ya yok.

Yıl 1978, Türkiye'nin her yanında yığınsal 8 Mart'lar kutlanmakta. Sorunlarının bilincinde olan kadınlar yükseltmişler seslerini. NAİLE onlardan biri. Yeni varmış kadın olmanın bilincine. Görev bilmiş 8 Mart'ı kutlamayı, görev bilmiş kadının ezilmişliğini dile getirmeyi, bugün 8 Mart'ları kutlayan kadınlar gibi.

Ancak NAİLE şimdi tutsak. O günkü kutlamanın 5 yıllık bedelini ödemekte. Evinden, çocuklarından, ve de özgürce kutlanmakta olan 8 Mart'lardan uzak.

Büyüyecek bir gün NAİLE'nin çocukları... Soracaklar hepimize:

— Neden anasız kaldık, anaya gereksinim duyduğumuz yaşlarda?

— Kim aldı anamızı yıllarca bizden?

— Neydi anamızın suçu?

Mademki bugün 8 Mart'ı her kesimden kadın kutlamakta, madem ki herkes 8 Mart'ların kutlanmasından yana... Öyleyse biz soralım soruyu kendimize, onlar sormaya başlamadan.

Neydi NAİLE'nin suçu?

— İnsan olmak mı?

— Kadın olmak mı?

— Kadının ezilmişliğini dile getirmek mi?

— 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü Diyarbakır'da kutlamak mı?

Bugün NAİLE'ye Nailelere sahip çıkmak, yarın 8 Mart'lar için zindanlarda olmamak demektir.

8 Mart'a sahip çıkan her insanı NAİLE ile dayanışmaya çağırıyoruz.

NAİLE TUZCULAR, 1978 yılında Diyarbakır'da 8 Mart kutlama tertip komitesinde yer aldığı için ceza almıştır.

Dayanışma göstermek isteyenler,

*Diyarbakır Cezaevi, Kadınlar Koğuşu, **Suriçi, Diyarbakır** adresine yazabilirler.*

Kısa kısa kısa kısa kısa kısa kısa kısa kısa kısa

▶ 5 BİN TON BULAŞIK

Sovyet[illegible] [illegible]'nde kadın [illegible] [illegible]lerinin yaptığı bir araştırma, kadınların yıl[illegible] [illegible] ton bulaşık yıkadıklarını ve mutfak ile yemek masası arasında [illegible] [illegible] kilometre yol katettiklerini gösteriyor. Ev içindeki diğer işler [illegible] edilen yol ve taşınan yük buna dahil değil.□

▶ KUVEYT'TE İLK GÜMRÜK GÖREVLİSİ KADINLAR

Kadınlara pek çok mesleğe girmenin yasaklandığı Kuveyt'te ilk kez, bir "erkek mesleği" sayılan gümrük memurluğuna kadınlar atandı. İslam dininin katı kurallarıyla yönetilen Kuveyt'te ülke tarihinde ilk kez 18 genç kadın gümrük görevlisi olarak atanarak çalışmaya başladı.□

Türkiye-Yunanistan ilişkilerine bir önsöz...

ÖNCE DERS KİTAPLARI

Herkül Millas: "Araştırınca gördüm ki, Türkiye'de istiklal savaşı sonrasında basılan kitaplarda şöyle yazıyor: Mustafa Kemal düşmanı denize döktü... Yani kelime düşman, Yunanlı değil... Ama sonradan ne oluyor, 'kahpe Yunan', 'alçak Türk' tanımları giriyor kitaplara."

▶ *Herkül Millas: "Ve bu iş ilkokuldan başlıyor, sürüyor, sürüyor, askerdeyken öğretilen marşlarla noktalanıyor."*

■ **Serhat Baysan**

Bir öğleden sonra, Herkül Millas'la karşı karşıya, başlangıçta 'diyalog' gibi, giderek, bir öğretmen-öğrenci gibi konuştuk. O, Abdi İpekçi ödülleri için Türkiye'ye gelen Yunanlılara çevirmenlik yapıyordu. Sonradan da birkaç gününü eski kentine ayırmıştı. Dostlarıyla görüşüyor, geziyor, kitap topluyordu. Ayrıca baskıda olan iki kitabının durumuyla da ilgileniyordu.

Millas, 1940'da Ankara'da doğmuş. 1971'de Atina'ya taşınana kadar İstanbul'da yaşamış. Eski adıyla Robert Kolej'den İnşaat Mühendisi olarak mezun olmuş. Atletizmde birincilikleri var... Kısacı 'bizden' biri. Ama Atina'da da, herhalde en az o kadar 'onlardan' biri. Kendisi bunu hiç önemsemiyor, "dillerin benim için hiç önemi yok", diyor.

Konuşmaya, daha doğrusu sorulara, "Türk-Yunan sorunu iktidarların değişmesiyle çözülür mü? diye başlıyoruz. Ona göre sorun rejimle ilgili değil. "Fransayla Almanya aralarındaki sorunu nasıl çözdüler", diyor, "burjuvazinin bu sorunu çözmesinin önünde hiç bir engel yok, pekçok şey başarabilirler". Biraz duraksayıp, "aslında bu iki ülkede de bahar günleri olmadı değil. 1952'de NATO'ya girilince, belki de Sovyetlere karşı olma noktasından, iki taraf gayet iyi ilişkiler geliştirmişti. Hatırlıyorum, o zaman iki tarafta da okulların adı Türk okulu, Yunan okulu falandı. İstanbul'da papazlar topluca cübbeleriyle yürürlerdi, Kral geldiğinde evlere bayraklar asılmıştı. Yani böylesi bir ortamı da, sonra 6-7 Eylül'ü de yapanlar aynı insanlardı. Kısacası sorun yönetimlerin isteklerinde."

Yani diye açmaya çalışıyorum, iktidarların burjuvaziden işçilere geçmesine kalmadan da iki taraf dostluk geliştirebilir. "Evet, üstelik bu, iki tarafın burjuva sınıfları için de şimdikinden çok daha tercih edilir birşey olsa gerekir".

O halde, böylesi bir gelişmeye engel olan nedir?

Duraksamaksızın yanıtlıyor, "onyıllardır ekilen, insanlara bebekliklerinden başlayarak aşılanan düşmanlık güdüleri." Hemen ekliyor, "onyıllarda ekilenler bugünden yarına yok edilemez."

Ve asıl konuya gelmiş oluyoruz. Herkül Millas, birkaç yıldır her iki ülkede de çeşitli dergi ve gazetelerde bir konuyu işliyor: **Okul kitaplarının değiştirilmesi.** Bu çalışmalarını, bugünlerde Türkiye'de yayınlanmış olan, "**Türk-Yunan İlişkilerine Bir Önsöz, Tencere Dibin Kara**" Başlıklı kitabında sistemleştirdi. Kitap yakında Yunanistan'da da yayınlanacak. Yani Herkül Millas, uzun yıllarını alan ve kuşkusuz artık hiç tartışmasız uzmanı olduğu konunun temelini okul kitaplarına dayıyor. Öncelikle de ilkokul kitaplarına. "Araştırınca gördüm ki, Türkiye'de istiklal savaşı sonrasında basılan kitaplarda şöyle yazıyor: Mustafa Kemal düşmanı denize döktü, ülkeyi kurtardı, gibi. Yani kelime düşman dikkat et, Yunanlı değil. O günlerde Yunanistan'da da aynı şekilde. Düşün ki, iki ülkenin, halkın birbiriyle ilişkilerinin en kötü olması gereken zamanda böylesi bir ele alış var. Ama sonradan ne oluyor, "kahpe Yunan", "alçak Türk" tanımları giriyor kitaplara. Ve bu iş ilkokuldan başlıyor, sürüyor, sürüyor, askerdeyken öğretilen marşlarla noktalanıyor. Artık bu insandan sen dostluk bekle, barışçı duygular bekle."

Peki, bu doğrultuda çalışmalar başladı galiba, ama bilinen sorunlar engel oluyor. Örneğin Batı Trakya'daki okullar falan. Nasıl aşılır ki?

İşte konu buraya gelince diyor Millas, "sorunun içinden çıkılamaz. Çünkü gidilir, konuşulur, bir taraf, 'tamam canım, ama onlar şunu yaptı' der, giderken, ötekine, 'tamam da, onlar şunu yapınca bu yapıldı' der. Ve bu işin sonu gelmez. O nedenle de, ders kitapları sorunu başka hiçbirşeye bağlanmadan, 'karşılıklılık' ilkesi gözetilmeden çözülmelidir diyorum."

Artık konuşma sonlarına geliyor, peki, her iki tarafın sol güçleri ne yapmalı, neyi önermeli, izlemeli?

"Ben Yunan solu, Türk solu gibi kavramları pek benimsemiyorum. Sol pek çok grupla beliriyor. Ve herbirinin yaklaşımı da farklı oluyor. Yunanistan'da PASOK dışında, ki PASOK da kendisini sol diye niteliyor, pek çok grup var ve bunlardan bir kısmı soruna oldukça şoven yaklaşıyor. YKP, dikkat etmek zorunda olduğu üslubu içinde olaya enternasyonalistçe yaklaşıyor. Benim izlediğim kadarıyla şu ana kadar resmi görüşle çakışan sözleri olmadı. Ne önerilebilir, öncelikle büyük ve genellenmiş öneriler düşünülmemeli. Çünkü hiç farkında olunmadan resmi görüşle aynı duruma düşebiliyorsun, böylesi düşüncede. Çünkü, 'karşılıklılık' sorunu seni de etkiliyor. Bence bugünden yapılacak... mütevazi görünen şeylerle uğraşmalı. Sıralarsam, önce ders kitapları. Sonra, "duraksıyor, "sonra, herhalde önem sırasına korsak ikiye üçe değil daha sonraya gelir ama, Türkiye'nin silahlı kuvvetlerini daraltması..."

Peki ikiye üçe ne gelir? "Tabii ki, ders kitapları."

Burada bir gazete hacmi içinde Herkül Millas'la beş saati bulan bir konuşmanın yalnızca küçük bir kesiti ve özeti verilebildi. Ama kitabı, hazırladığı yeni kitapları, yazıları, çalışmaları, her iki yanda da barışçı güçler için tartışmasız değerde olan Herkül Millas'tan öğrendiklerimi son cümle özetliyor: "tabii ki, ders kitapları..." □

NAZIM'LA SÖYLEŞİ

Vera Tulyakova Hikmet,
Türkçesi: Ataol Behramoğlu,
Cem Yayınevi, 1989

"Bizim öykümüz bitti Nâzım. Senin yaşamın şimdi başlıyor. Seni doğuran ülkenin önünde saygıyla eğilerek, inanıyorum ki, büyük insanlık geleceğe doğru taşıyıp götürecek seni. Mutlu ol, Nâzım Hikmet!" Diyor Vera. Vera'nın Nâzım ile ilgili anılarını içeren kitaba uzun yıllar Sovyetler'de yayımına izin verilmemişti. Vera'nın üslubuyla, Nâzım'ın yaşantısının bir kesitine tanık oluyoruz. □

MARKS, FREUD VE GÜNLÜK HAYATIN ELEŞTİRİSİ

Bruce Brown,
Türkçesi: Yavuz Alogan
Ayrıntı Yayınevi, 1989

1973 basımından dilimize çevrilen kitapta, Bruce Brown, "devrimci sosyal dönüşümün kuram ve uygulamasının artık geleneksel Marksizmin tarihsel süreçleri vurgulama isteğiyle ya da çalışan sınıfların özgürlüklerine kavuşma yolunda verdikleri mücadelelerle sınırlanamayacağını ileri" sürüyor. Marksizmi gündelik hayatın bir eleştirisi olarak yeniden "kurmaya" yönelen yazar, Fromm, Marcuse, Horkheimer, Lefebre ve Habermas gibi Batılı düşünürlerin görüşlerini de sergiliyor. □

DEFTER

Metis Yayınları, Şubat-Mart, 1989

Edebiyat, tarih, politika ve felsefe konularını içeren ve iki ayda bir yayımlanan Defter daha önce seçki biçimiyle çıkıyordu. Şimdi yine iki aylık, ama dergi biçimiyle yayımlanıyor. Şubat-Mart sayısında, kitle kültürü ve popüler kültür kavramlarını irdeleyen Meltem Ahıska'nın "Kültürün Değeri" başlıklı yazısı soruna yeni bir tartışma boyutu getiriyor. Benzer bir yazıda, yazın ve iletişim üzerinde duruluyor. Tomris Uyar'ın, "Mavi Kan Kokusu" adlı hikâyesi, Nurdan Gürbilek'in "İktidarın Sağlığı" başlıklı incelemesi, Hulki Aktunç'un, Seyhan Erözçelik'in Orhan Alkaya'nın şiirleri de, diğer şiir ve yazılarla birlikte bu sayının ürünleri arasında. □

KESİK BİR BAŞ

Iris Murdoch
Türkçesi: Serdar Rifat Kırkoğlu
Ayrıntı Yayınevi, 1989

Iris Murdoch çağdaş İngiliz edebiyatının önde gelen yazarlarındandır. Felsefi incelemeler, roman, oyun, deneme türünde ürünler vermiştir. Birçok yapıtı da dilimize çevrilmiştir. **Kesik Bir Baş**, yazarın 1961'de yayımladığı, varoluşçu bir tarzla yazdığı romanıdır. Murdoch, romanında, felsefi öğeleri kullanarak, bir polisiye roman gerilimiyle "evlilik kurumu"nu merkez alarak, mizahi bir dille "ahlak" kavramını tartışıyor. □

KUM ÇOCUK

Tahar Ben Jelloun
Türkçesi: Necla Işık
Can Yayınları, 1989

Daha önce, Tahar Ben Jelloun'un bu kitabının devamı olan **Kutsal Gece** adlı kitabını yine bu sütunlarda duyurmuştuk. **Kum Çocuk**, oğlan çocuğu olmayan bir babanın en küçük kızını bir oğlan çocuğu kimliğine büründürmesinin ve onu bir erkek gibi yetiştirmesini anlatır. Jelloun, yer yer erotik boyutlara ulaştığı romanını, lirik ve gizemli bir anlatımla kaleme almış. Roman aynı zamanda, Kuzey Afrika toplumunun geleneksel din ve ahlak anlayışının bir tür eleştirisi. □

Televizyonun dile özensizliği artarak sürüyor...

DİL YANLIŞLARI KÜLTÜRSÜZLEŞTİRMEYE HİZMET EDİYOR

Spikerlerin ABD'nin Ohio yazılan eyaletini adet olduğu üzere 'Ohayo' diye okumayıp, Türkçe heceleyerek 'O-hi-o' diye telaffuz etmesi, ressam Cezanne'dan da 'Seza' yerine 'Ce-zan-ne' diye bahsetmesi televizyon için sıradan olaylardan.

■ **Emel Doğan**

Televizyon, her gün evimizin içine davetsiz misafir gibi girerken, programları hazırlayanların (televizyonun yayın politikasını saptayan yöneticilerinden, tek tek programları hazırlayan yapımcı, metin yazarı vb.'ne kadar, birbirlerine zaten çok fazla ters düşmeyenlerin) yansıttığı bir dünyaya bakışı da evimize getiriyor. Bu dünyaya bakışı, seyircilere dayatıyor. Televizyon izleyicileri, yavaş ama garantili bir süreç içinde televizyonun bakışına az ya da çok uyum gösteriyor, dünyadan haberdar olacaklarına, "dünyadan habersizleşiyor"; kültür birikimlerini artıracaklarına "kültürsüzleştiriyorlar". Uzay çağına "ışık hızıyla" akıp giden enformatik dünyasında, bilgi birikimini her an tükenmez bir merakla arttırmayan bir "kültürlü" kısa zamanda görece bir "kültürsüz"e dönüşüyor. Ülkemizde, "kültürsüzleştirme" araçlarının evimize kadar sokulan en önemlilerinden başta geleni televizyon.

Televizyon, "kültürsüzleştirme" misyonunu, **ölçütleri ve doğruları** çarpıtarak yerine getiriyor. Bir süre sonra neyin "doğru" neyin "doğru değil" olduğunu, içinden çıkılmaz bir hale geliyor. Böylece özel olarak bilmemne otunun suyunun bir hastalığı kökünden iyileştirdiğinden, makarna gibi nişastalı bir gıdanın, çocuklar için ne iyi besin olduğuna kadar bin türlü safsata insanların kafasına sokulurken genel olarak da, o kafalar doğru ile eğriyi ayıramaz bir konuma getiriliyor.

"Ölçüt saptırma etkinliği", televizyonda kullanılan dilin bozukluğunda da yansımasını buluyor. Türkçe alabildiğine yanlış kullanılır, böylece giderek televizyon seyircileri, yani yurttaşlar kısıtlı bir sözcük dağarcığı ile ve yalnızca gündelik işlerini yürütebilecek bir dille konuşmaya itilirken bir yandan da haberlerde, dizilerde ve belgesellerde akıl almaz çeviri yanlışları yapılarak bu yayınlar kısmen, bazen de tamamen anlaşılmaz kılınıyor. Televizyondaki çeviri yanlışlarını sıralamak ciltler dolusu yayın gerektirdiği için, buraya yalnızca rastgele seçilmiş birkaç örneği hatırlatmak yeterli olacaktır.

Haber spikerleri, yabancı sözcükleri bildikleri gibi (daha doğrusu bilmedikleri gibi) telaffuz etmekte sakınca görmüyorlar. Tarihe geçmiş kişilerin, kolayca bilinebilecek yer adlarının da içinde olduğu özel isimler telaffuz işkencesinden payını alıyor. Ana haber bülteninde, "SSCB'nin Georgia şehri" diye başlayan haberi izleyenlerin, televizyon yetkililerin yapacakları yanlışlara karşı "genel kültürlerini koruma ve kollama" amacıyla tetik bulunmaları, aslında böyle bir kent olmadığını, TRT'ye haberlerin batılı haber ajanslarından geçildiğini, ajansların dil olarak İngilizceyi kullandıklarını, Georgia'nın da İngilizcede korkulacak bir şey olmayıp yalnızca Gürcistan anlamına geldiğini, yani sözkonusu olanın Gürcistan SSCB olduğunu şıppadanak anlamaları işten bile değil. Bu arada başka kimi değerli spikerlerin ABD'nin Ohio yazılan eyaletini adet olduğu üzere "Ohayo" diye okumayıp, Türkçe heceleyerek "O-hi-o" diye telaffuz etmesi, ressam Cezanne'dan da "Sezan" yerine "Ce-zan-ne" diye bahsetmesi televizyon için sıradan olaylardan.

Bir konuyu bilmeden o konu ile ilgili bir işe girmek çok kolay değil. Ancak dil bilmeden TRT'ye çevirmen olmak ve sözlüğe baka baka çeviri yapmak olası. Yabancı programları izlerken çevirmenlerin en çok kullanılan, sıradan sözcüklerde bile sözlüğe bakıp, sözcüklerin gözlerine ilk çarpan birinci anlamlarını doğru kabul ettikleri belli oluyor.

Örneğin televizyonun bitmek bilmeyen dizilerinden birinde "üst sınıf öğrencileri" diye bir söz geçiyor. Amerikan üniversitelerinde dört sınıfın her birine bir ad verilir. Son sınıf öğrencisine de "senior" denir. Bu sözlükte de yazar ama bakmaya göz gerek.

Bir başka örnek Sidney Poitier'nin başrolünü oynadığı "They Call me Mr.Tibbs" filminden. Bu film yıllar önce sinemalarda oynamıştı. Filmin adı "Komiser Tibbs" diye çevrilince, arkadan gelecek çeviri yanlışlarına yollar açılıyor. Filmin bir bölümünde Tibbs, kendisini göya "Komiser Tibbs" diye tanıtıyor, karşısındaki hanım da "Kara mı, deniz kuvvetleri mi?" diye soruyor. Seyredenler de bir anlam veremiyorlar. Tibbs aslında "Captain Tibbs" diyor, (Yüzbaşı Tibbs). Soruyu da "Emniyetten" diye yanıtlıyor. Amerikan polis örgütünde, ordudaki gibi yüzbaşı, çavuş gibi rütbeler kullanılıyor da ondan.

Televizyondaki çeviri yanlışları, "Canım ne önemi var" denilip geçilecek kadar "ayrıntıda" bir konu değil. Yıllar önce aklıevvel (ve bilgisiz) bir televizyon çevirmeninin dizilere soktuğu "3 gibi buluşalım", "5 gibi hazır olurum" deyişi ne yazık ki günlük konuşmaya kanser gibi yerleşti. Bu deyişin nereden çıktığı apaçık. İngilizcede "as 3 O'clock" diye bir söyleyiş var. "Saat 3 sularında", "Saat 3'e doğru" demek. Sözlüğe muhtaç televizyon çevirmenleri "as" sözcüğüne bakıp karşısında ilk anlam olarak "gibi" sözcüğünü görünce yapışmışlar bu yanlış söyleyişe. Ve çoktan girmiş dilimize televizyon tahribatının en yaygın örneklerinden biri olarak.

Televizyonda çeviri yanlışları, örneklerle ele alınsa ciltler tutucak kadar, dilbilimsel ve kültürel sonuçlarıyla ele alındığında da uzun bilimsel bildirilere konu olacak kadar ciddi bir konu.

Bu konuda, söylenecek son söz konunun çok ciddi olduğu, bir çeviri sorunu olmanın ötesinde kültüre yöneltilmiş bir saldırı niteliğine büründüğü.□

LÜTFEN HABER VERİN...

■ **Nuray Keçeci**

Televizyonun her iki kanalında, haftada bir sayısı onikiyi bulan film gösteriliyor. Yeni yayın döneminde, bu filmlerin çoğunu daha önce bir-iki, hatta üç kez gösterilmiş filmler oluşturuyor.

Bu durum televizyonun program zorluğu çektiğinin ve yeni filmleri "göstermeyişinin" bir göstergesi olmakla birlikte, bizce haftalık gösterim içinde önemli bir sinema yayıncılığını ifade ediyor.

Tekrar edilen filmleri, yeni kuşaklar ve çeşitli nedenlerle izlemeyenler, izleme olanağı buluyorlar. Tabii ilgilerini çekiyorsa. Ne var ki, bir haftada birkaç tane tekrar film yer alıyorsa, işin tadının kaçması bir yana, yapımcılık adına da "kalite"yi düşürüyor. Ama, görülen o ki, ne TRT'ciler, ne de izleyiciler, pek öyle kayda değer bir şekilde rahatsız olmuyorlar. Yani alan da razı, satan da...

Bunun yanı sıra, televizyonda "eski" de olsa, bu kadar yoğun film gösterilmesine karşın, TRT'ciler hâlâ sinema'ya saygı duymayı öğrenemediler. Çünkü altın makasları hiç durmamamacasına, "anlamlı", özellikle de anlamsız bir şekilde çalışıyor (hadi, öteki programlardaki sansüre hiç girmeyelim).

Niyetimiz, TRT'cilere, bir sanat yapıtına ne gerekçeyle olursa olsun, sansür uygulamamalarını önermek değil; sansürlerine de alıştık tarzındaki bir yaklaşımı ifade etmek hiç değil, ama lütfen TRT'ciler, hangi filmin neresini kesmişler onu bildirsinler. Çünkü, bizler ve bizim gibi sanat adına birazcık kaygısı olanlar, kuşkular içindeyiz.

Kuşkumuz kısaca şu: acaba yönetmen mi, diyelim bir plandan başka bir plana geçişi bir üslup denemesiyle anlatmış; yoksa TRT'cilerin mi altın makası çalışmış.

Lütfen haber verin...□

▶ PASTERNAK YENİDEN YAZARLAR BİRLİĞİ ÜYESİ

Nobel Ödülü sahibi ünlü Sovyet yazarı **Boris Pasternak**'ın anısına Moskova **Merkez Edebiyatçılar Evi**'nde bir **konferans düzenlendi**. 1960 yılında ölen ünlü yazarın doğum günü nedeniyle düzenlenen konferansa, Pasternak'ın yapıtları üzerine çalışmalar yapan Sovyetler Yazarlar Birliği üyeleri katıldı. Pasternak'ın yaşamının son yıllarında basımı yapılmayan "Doktor Jivago" romanının yeniden basıldığı ve Pasternak'ın yeniden Yazarlar Birliği üyeliğine kabul edildiği öğrenildi.□

▶ ANKARA FİLM ŞENLİĞİNİN PROGRAMI VE JÜRİSİ BELLİ OLDU

3-12 Mart tarihleri arasında Ankara'da gerçekleşecek 2.Film Şenliği'nin programı açıklandı. Toplam 39 film ve çeşitli etkinlikler Kızılırmak, Derya sinemaları, Amerikan ve Alman Kültür Merkezleri, Harb-İş, Mülkiyeliler Birliği Vakfı ve Dost Sanat Ortamı'nda erçekleşecek. 3 Mart akşamı **Costa Gavras**'ın **"Z"** (Ölümsüz) filmiyle açılacak ve 12 Mart akşamı ödül töreni ve Anderi Tarkovsky'nin **"Kurban"** filminin gösterimi ile sona erecek. Şenlikte Costa Gavras'ın 1988 yapımı **Betrayed** filmi Türkiye'de ilk kez gösterime girecek.

Ankara Film Şenliği'nin jürileri de belli oldu. Uzun Metrajlı Film Yarışması'nın Seçici kurulu, **Burçak Evren, Ülkü Tamer, Nilgün Abisel, Yılmaz Akdeniz, Tarık Dursun K., Halil Ergün** ve **Ergin Orbey**'den oluşuyor. Kısa Film Yarışması Seçici Kurulu, **Hilmi Etikan, Bilgin Adalı, Nejat Ulusoy, Seçil Büker, Alpaslan Aydın, Caner Fidaner** ve **Nezih Danyal**; sinema konulu karikatür yarışmasının seçici kurulu ise, **Semih Balcıoğlu, Turgut Çeviker, İsmail Gülgeç, Ali Ulvi Ersoy, Nezih Danyal, Ferruh Doğan, Kamil Masaracı** ve **Tan Oral**'dan oluşuyor.□

▶ DENİZ YAYINCILIK'IN İLK KİTABI

SOKAĞIN ZULASI
AHMET ÜMİT

Deniz Yayıncılık ve Organizasyon adıyla yeni bir yayınevi daha kuruldu. Deniz Yayınları'nın ilk kitabı da genç şair, yazar **Ahmet Ümit**'in **Sokağın Zulası** adlı kitabı.

T O P L U M

Asım Kaya — miki fa

GOMONİSMİ, OKULDA FİLAN DEĞİL, DOĞDUĞU YERDE EZECEKSİN!

BANA NE LAN! KIZ MI, ERKEK Mİ?

KOMONİST Mİ, DEĞİL Mİ ONU SÖYLE BANA!

Cemil Cahit

Halil İncesu — Dün, bugün, yarın

HADİ ÇABUK UZAKLAŞIN BURADAN SİZİ BURADA GÖRMESİNLER...

PIR PIR

POLİS

B İ L İ M

Gezegenimizin korunması için

OZON ALARMI

Sovyetler Birliği'nde yayınlanan aylık **Sputnik** Dergisi'nin Ocak sayısında Profesör **Vladimir Zakharov**'la yaptığı görüşmede, atmosferdeki ozon tabakasının incelmesinin yüzde 3 oranında olduğu açıklanıyor. 1985 yılında Kanada'nın Montreal kentinde yapılan ozon tabakasının korunmasına ilişkin uluslararası konferansa katılan Sovyet bilim adamları delegasyonunun başı olan Zakharov, ozon tabakasının incelmesiyle ilgili ilk araştırmaların 1970 yılında başladığını ve o yıllarda ozon tabakaları, yüzyılın sonuna kadar yüzde 27 oranında bir incelme gerçekleşeceğinin öngörüldüğünü söylüyor.

Ozon tabakasının incelmesiyle ilgili grafiğin 1940 sonrasında 1950'lerin ortalarına kadar yükselerek gittiği, 1960'larda düşmeye başladığı ancak 1970 sonrası hızla yükseldiği bildiriliyor. Bilindiği gibi geçtiğimiz yıllarda önce Güney Kutbu üzerinde, Antartika'da ozon tabakasında bir delik olduğu açıklanmış, buna neden olarak da spreyler, soğutucularda kullanılan çeşitli gazlar metan, nitrik oksit vb. gösterilmişti.

Ozon tabakasının incelmesiyle, güneşten yayılan ultra-viole ışınların atmosferin korumacılığına uğramaksızın, direkt olarak insanlara ulaşacak olması büyük bir tehlike oluşturuyor. Profesör Zakharov, dünyanın kuzeyinde yaşayan insanlar için, şimdilik çok fazla güneşlenmedikleri takdirde, günlük giysileriyle dolaşmalarının korunma için yeterli olduğunu söylüyor. Ancak insanlar kendilerini ultra-viole ışınlarından korumanın bir yolunu bulabilirken, hayvanlar ve bitki örtüsü ne olacak? Bu konuda yapılan ön araştırmalar tarım ürünlerindeki rekoltelerde yüzde otuz oranında düşme olacağını gösteriyor. Diğer bir sonuç da, endüstrinin yoğun olduğu bölgelerdeki hava kirliliğinin ultra-viole radyasyonunu daha çok içerecek olması.

Atmosferdeki ozon deliği niçin Antartika üzerinde oluştu? Profesör Zakharov bunun net bir açıklamasının henüz olmadığını, bugünkü bilimsel düzeyle ve teknik olanaklarla henüz bunu açıklayan bir sonuca ulaşılamadığını söylüyor. Bir görüş bunu atmosferin alt tabakasındaki kimyasal oluşumlara bağlarken, diğer bir görüş de güneşin fonksiyonları ve ısı değişiklikleriyle açıklıyor.

Atmosferdeki ozon tabakasının incelmesi dünyayı tehlike altında bırakıyor. Sorunun çözümü için uluslararası düzeyde çalışmalar sürerken, Kanada hükümeti ozon tabakasının incelmesine neden olan gazların kullanımını on yıl içinde kademeli olarak yasaklayacağını açıkladı.□

Kısa Kısa Kısa Kısa Kısa Kısa Kısa Kısa Kısa

▶ FARELERE PATENT HAKKI VERİLDİ

ABD hükümeti ilk kez bir hayvana patent hakkı verdi. Harvard Üniversitesi'ndeki bilim adamlarının kanser yaptığından kuşkulandıkları bir geni farelere aşılamaları sonucu yüzde ellisi göğüs kanserine yakalanan fareler yeni ilaçların denenmesi hakkı üniversite tarafından alındı ve farelere patent hakkı verilmesi **Fortuna** Dergisi'nce yılın önemli olayı ve buluşları listesine girdi.□

▶ BİLGİSAYARLAR KOBAY OLDU

Moskova'daki Kimya Fiziği Enstitüsü'nde hazırlanan yöntemler sayesinde de bilgisayar ile insan organizmasındaki maddelerin kimyasal durumunu gösteren bir model yapılabildiği açıklandı. Böylelikle bilgisayarlar kobayların görevini görebilecek. İlk olarak, kalp ve damar hastalıkları için hazırlanan bir ilaç bilgisayarda denendi.□

▶ SÜPER VHS

Daha önce VHS sistemi videoyu piyasaya sürerek Sony'yi piyasadan silen Japon JVC şirketi, eskisine oranla çok daha net resim veren yeni bir videoyu piyasaya çıkardı. Eski VHS'lerin High tiplerinde bir resim 240 satırdan oluşurken, süper VHS olarak adlandırılan yeni modelde bir resim 443 satırdan oluşuyor. Ancak hiçbir video PAL sistemli televizyonlarda kullanılmakta olan 625 satıra ulaşılmış durumda değil.□

BUGÜN GİT,

"Demokrasi gelince gel"

Orhan Ünal "Güzel İnsanlar" başlıklı mektubunda, 18 Eylül 1980 akşamı başlayan birbuçuk aylık gözaltının ardından, beraat kararını iki yıl geçtikten sonra elde ettiğini, mahkemenin beraat kararıyla gitiği fabrikada, "bu kez de demokrasinin gelmesini bekle" dediklerini söylüyor ve "sekiz yıldır beklediğini" vurguluyor. Şöyle anlatıyor sonrasını okurumuz:

"Tazminatı alıp, başımızdan bir an önce çekip gitsin diye, bir çırpıda bordroyu hazırladılar... ve tazminatımı tahsil ettim. Tekrar işe alınmam için müracaat ettim, bu kez Konsey'in de kararı vardı. Gözaltı süresi 90 günü, tutukluluğu 30 günü geçmeyenler, beraat etmişlerse işlerine iade edileceklerdi. Ama o görüntüyü kurtarmak içinmiş. Evren Paşam televizyonda böyle söylüyor, gizli belgelerde de, soruşturma geçirenleri almayın diyormuş. 1024 Ağır Bakım Tamir Fabrikası Müdürü Albay Sezai beye. 'Aman Orhan, şimdi git demokrasi gelince gel' diyordu o da.

Ben de 'Sezai amcamın' yakasını bıraktım, babadan kalma mesleğim olan ahçılığa döndüm... Ama o benim yakamı bırakmak niyetinde değildi. Milli Savunma'dan gelen müfettiş "bunlar devletin temeline dinamit koysun, bir de para mı verelim" diyerek, tazminatın verilemeyeceğine hükmetmiş. Nedeni, 17. maddenin III'ü değil de, II'sinin f bendi. Yani izinsiz olarak iki gün işe gelmeme suçu işleyenlere verilen ceza. Hem devlet güvenlik güçlerine yardımcı ol (!), hem de iki gün işe gelmedin diye iş aktin feshedilsin. Açılan davadan, süren mahkemelerden haberim olmadığı için gıyabımda verilen bir kararla tazminatın benden geri alınmasına hükmetmiş. Artı mahkeme masrafları ile birlikte. Bu ara Harb-İş sendikası ortada yok. Tüm Türkiye genelinde yaşanan bu olaylardan deneyimi bizden bir adım ilerde arkadaşlarımız varsa, katkılarını anlatırsa sevinirim. En azından askeri işyerlerindekilerden işe iadeleri konusunda deneyimi olanlardan..."

Anadolu basınından

Süleyman Ekim, Afyon'dan yazmış. Şöyle sesleniyor: "Dört Anadolu gazetesinde birden hemen hemen hergün yazıyorum. Bunlar Karaman'ın Sesi, Kars Mücadele, Sivas Anadolu ve Çorum Haber. 88'de 250 küsur yazı kaleme aldım. Bu küçümsenecek bir rakam değil. Beş-altı yıldan beri aynı tempoyla çalışıyorum... Tanıdığım hiçbir genç arkadaş Anadolu basınında yazmaya meyletmedi... Durumumdan pek yakınmıyorum. Ölünceye dek Anadolu gazetesinde yazsam, yine de üzülmem... Adımlar'ı tanıtan bir yazı yazdım. Yazıyı dört Anadolu gazetesine yolladım... Ayrıca size iki kez gazete yolladım, ulaştırdığım Anadolu gazetelerinin sizleri sevindirdiğini sanıyorum. Yurdun değişik yörelerinden gazete gönderilmesini canı gönülden istediğinizi düşünüyorum."☐

ekmek barış özgürlük

Petrol-İş Sendikası ile işveren sendikası KİPLAS arasında dört ay süren toplu sözleşme görüşmelerinin uyuşmazlıkla sonuçlanması üzerine Akdeniz Gübre Sanayii'nde 25 Ocak'ta başlayan grev birinci ayını doldurdu.

Petrol-İş Mersin Şube Başkanı **Haluk Kırma**, işçilerin boğaz tokluğuna çalışan ücretli köleler haline geldiğini belirterek, "İşçilerin bu durumdan kurtulmaması için işveren sendikası KİPLAS ilke kararları almış ve bu kararlara imza atmamızı istiyor. İşçilerse, insanca yaşayacak ücret istiyorlar. Ne zaman ki işveren isteklerimizi kabul eder, o zaman Akdeniz Gübre'de grev kalkar" dedi. Haluk Kırma işverenin, "Her işçi başına 110 milyon lira borçluyuz" sözleri için de, "Kâr edince işçileri aklına getirmeyen yöneticiler, borçlanınca işçilerini hatırlıyorlar. Bu borcu kabul ediyoruz. Ancak bir teklifimiz var. Kendi yayınladıkları rakamlarla 1983 yılına kadar olan kârları da işçilere devretsinler. O zaman 110 milyon borcumuzu öderiz ve işçi başına elimizde 70 milyon net para kalır" şeklinde konuştu.

Bu arada grevci işçilerle dayanışma kampanyalarının başlatıldığı öğrenildi. Yerel yönetimler için ön seçim gününde SHP'nin öğle ve akşam yemeğini üstlenen grev komitesi, partili seçmenleri de kapsayan sandviç, çay ve kola satışı sonucunda sağladığı yaklaşık bir buçuk bilyon lirayı dayanışma hesabına yatırdı. SHP milletvekilleri **Fikri Sağlar, Ekin Dikmen, Ethem Cankurtaran** ve belediye başkan aday adayları da sandviç ve çay satışı yaparak grevcilerle dayanışmalarını gösterdiler. Öte yandan bölgedeki esnaf ve Yeni Karamürsel, Sümerbank gibi kuruluşlar, greci işçilerin borçlarını grev süresince erteleyerek ve yeni alışveriş olanağı sağlayarak grevcilere destek oluyorlar.☐

Adil Alaybeyoğlu/Mersin

Adalet parodisi

Uluslararası Barış Konseyi adına, Barış ve Kutlu-Sargın davalarını izleyen **Paul Tabary**, WPC yayın organı olan **Peace Courier** dergisinde yayınlanan yazısında, süren davalardan "Adalet Parodisi" diye sözediyor.

Barış Derneği davasının yeniden başlatıldığını, **Mahmut Dikerdem**'in duruşmasını izlemek için pasaport ve fotoğraf makinalarını girişte eslim etmek zorunda kaldıklarını belirten Paul Tabary, "Mahmut Dikerdem uzun yıllar zorlu sorgu ve acılar altında tutuklu kaldı, sağlığını yitirdi. Ancak sabrı ona güç veriyor, yeni bahanelerle duruşmalar sürüyor ve Dikerdem'in duyduklarından dolayı kuruntuları yok ve mahkemede bir barış savunucusu olarak çevresine ışık saçıyor", diyor yazısında.

Tabary, aynı yazısında Kutlu ve Sargın'ın dikta rejiminin baskılarının ardından, demokrasinin tamamlanması umuduyla ülkelerine geri döndüklerini ve duruşmaların olağanüstü bir debdebe içinde yürütüldüğünü belirterek, şunları dile getiriyor: "Yazar Aziz Nesin aldığı alkışa bakılırsa büyük itibara sahip, Kutlu ve Sargın'ın varışı ile uzun ve büyük bir alkış kopuyor. Mahkeme salonu küçük. 750 avukatın savunduğu dava boyunca, video kayıtları yapılıyor, fotoğraf çekiliyor. Sanıklar Mussolini kökenli 141 ve 142. maddelerden yargılanıyorlar. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin ilanından 40 yıl sonra 2000'li yılların arifesinde düşünülmez davalar. 'İnsan bir adalet parodisine tanık oluyor. Demokrasi bu davalarda yargılanıyor ve demokrasinin kaderi bu davaların sonucuna bağlı. Bu davalarda özgürlük savunuluyor ve pes edilmeyecek. Cesaretler takdir topluyor. Biz onlarla dayanışmayı sürdüreceğiz... ve dünya kamuoyunu da bu konularda etkileyeceğiz."☐

Ahmet Cilo/Elazığ

Gençliğimize sahip çıkmak

"Politik tutsaklık ülkemizin bir gerçeği haline gelmiştir. 12 Eylül 1980'den bu yana askeri-özel tip cezaevleri birer nazi kampına dönüştürüldü...

1988 yılı, politik tutsaklık içinde rehin tutulan ilerici gençlerimizin, 1 Ağustos Genelgesi denilen faşist yönetmeliğe karşı verilen onur mücadelesi içinde en aktif yeraldığı bir yıl oldu. Böylesi gerici-faşist yönetmeliklerin amaçladığı işlerliği görebilen herkes, gençliğe cezaevlerinde ne yapılmak istendiğini çok daha açık görebilir.

Bağımsızlık, özgürlük ve sosyalizm mücadelesinde cezaevlerine "düşen", işkenceyle, ölümle tanışan ilerici gençliğimize sahip çıkılmalı, onlara her tür destek verilmelidir."☐

Yaşar Yıldız/Bayrampaşa Cezaevi

Mahkemede

TBKP Davası'nın 27 Ocak 1989 da yapılan duruşmasında Kutlu'nun konuşmasını ve izleyen yabancı konuklara yer verilmiş. Mahkemenin unutulan önemli bir yanının daha olduğu kanısındayım. Dışarıda soğuğa karşı dokuz-on saat ayakta, disiplinle ve büyük sabırla, halaylarla, türkülerle, alkışlarla coşkuyla ve 'içeride neler oluyor acaba' düşüncesiyle bekleşen Kutlu-Sargın dostları. Hele hele apartmanlardan ve yoldan geçen insanların da politik alkışlarımıza katıldığı bir mahkemede...

Ankara'ya mahkemeye üç kez gittim. Her gidişimde mahkeme önündeki insanların yığınsallığının ne kadar önemli olduğunu, polisin alacağı tavırda belirleyici etken olduğunu kavrayarak döndüm. Mahkemeye giden insanların çoğunun yol parası, yolculukta giyecek mantosu bile olmuyor. Dostlarından geçici olarak giderdiği manto sorununu ve yol parasını borç alarak ya da önemli gereksinmelerinden kesterek, işini kaybetme pahasına karşı saldırıyı göze alarak, içtenlikle bu duruşmalara katılıyor. Bu davranışın bir özveri olduğu kanısındayım.

Kutlu-Sargın dostlarının katılabildiği nisbette Ankara'ya gitmesinin gerekliliğinden yanayım. Bu nedenle de mahkeme önündeki heyecanı, coşkuyu yer vermek, gidemeyen dostlara biraz olsun o coşkuyu yaşamalarını sağlar kanısındayım.☐

Uğur İlhan

Geçmiş olsun

Federal Almanya'nın Baden-Württemberg eyaletindeki Sargın ve Kutlu'nun dostları adına **Mustafa Bozturgut** gazetemiz aracılığıyla Cumhuriyet gazetesi yazarı **Mustafa Ekmekçi**'ye geçmiş olsun mesajı göndermiş:

"Sevgili Mustafa Ekmekçi, Sağlığınızla ilgili haberleri basından üzüntü ile takip ediyoruz. Bizler sizi işçi sınıfımızın samimi bir dostu, demokrasi mücadelesinin tutarlı bir savunucusu olarak tanıyoruz. Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin özgürce toplumumuzun siyasi yaşamında yer alma mücadelesinde Sargın ve Kutlu yoldaşlarımızla göstermiş olduğunuz dayanışma, bizlerin anılarında herzaman taptaze olarak yer alacaktır. Size Adımlar dergisi aracılığıyla geçmiş olsun der, bir an önce sağlığınıza kavuşmanızı yürekten dileriz."☐

adımlar

Su Basın Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş. Adına Sahibi: Şefik Çalık ■ Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Zeki Demirkıran ■ Genel Yayın Yönetmeni: Umur Coşkun ■ İşletme Müdürü: Atilla Tunalkan ■ İşletme Müdür Yardımcısı: Yalçın Uysal ■ Yayına Hazırlayanlar: Ayla Acar, Füsun Öztürk Baysan, Orhan Demirbağ, Semih Gümüş, Edibe Şahin Karasoy, Yusuf Karasoy, Tufan Şişli ■ Koordinatörler: Canan Küçükbüce, Taner Renda, Abidin Sökmen, Emin Turan, M.Ata Uçem, Haydar Yılmaz ■ Ankara Temsilcisi: Özcan Keskiç ■ Ankara Haber Yönetmeni: Atilla Aşut ■ Ankara Büro: Bülent Akyönden, Yasemin Eylem, Jülide Gülizar, Mehmet Güzel ■ İzmir Temsilcisi: İsmail Doğaner ■ Teknik Yönetmen: Feridun Ertaşkan ■ Arşiv: Esin Seçgin ■ Dizgi-Film-Montaj: Barış Basın Yayın Ltd. ■ Baskı: Son Havadis Web Ofset ■ Dağıtım: GAMEDA ■ Yönetim Yeri: Peykhane Cad. No: 44/4 Sultanahmet-İstanbul Fax: 516 11 79 Tel: 516 11 79 ■ Ankara Bürosu: Marmara Sok. No: 16/16 Sıhhiye Fax: 135 36 08 Tel: 135 36 08 ■ İzmir Bürosu: 859. Sok. Soğukkuyu İşhanı Kat: 3 No: 305 Konak ■ Temsilcilikler, Yurtiçi: ADANA-Ömer Uz-İnönü Cad. Aydın İşhanı Asma Kat No: 105, BURSA-Üzeyir Atmaca-Necdet Filizoğlu-Hacıkadın Mah. Nasahpaşa Sok. No: 20 Kat: 3, TAŞOVA/AMASYA-Ömer Ünal-Belbeci Köyü, GAZİANTEP-Göksel Işık-Halaf Sabanlı-İnceoğlu İşhanı Kat: 2 No: 62, BAKIRKÖY/İSTANBUL-Hamdi Eskioğlu-Vahap Ünverer İstanbul Cad. No: 38/7 Tel: 542 41 07, BAYRAMPAŞA/İSTANBUL-Nedim Akgün-Hayrettin Altuncevahir-Yenidoğan Mah. Numunebağ Cad. No: 36 Mahepe-Bayrampaşa, BEYKOZ/İSTANBUL-Ahmet Özgür-İsmail Yıldız-Kayaban Sok. No: 37 Paşabahçe, KARTAL/İSTANBUL-Hasan Akıncı-Mehmet Malkoç-Yukarı Mahalle Yanlı Sok. No: 11/2 B Blok Tel: 374 32 44, DENİZLİ-Atilla Erenler-Doktor Cad. Menteş İşhanı Kat: 3 Tel: 36620, DİYARBAKIR-Mehmet Kambulat-Gazi Cad. Güçlü Pasajı Kat: 3 No: 35, KOCAELİ-Nevzat Cingirt-Ali İlhan Kayalar İstiklal Cad. İstiklal Geçidi No: 5 Tel: 121628, SAKARYA-Hayri Çiftçi-Gök Sok. No: 29 Göçmenevleri, ÇERKEZKÖY/TEKİRDAĞ-Hüseyin Öztürk Gazi Mustafa Kemal Mah. Eda Sok., ZONGULDAK-Öner Gönen-Ahmet Öztürk-Terakki Mah. Dereiçi Sok. No: 21 ■ Yurtdışı: F.ALMANYA-Aydın Şeneren-Moltke Str. 45 4100 Duisburg Fax: 203 339229 Tel: 203 240395, Güney Bölgesi-Nejat Yalçın-Sulzbacher Str. 19 8520 Nürnberg 20 Tel: 0911 555289, B.BERLİN-Mustafa Tunus Arpat-Drubecher Weg 7 1000 Berlin 44 Tel: 30 6861914, AVUSTURYA-Halit Eldem-Mittelsteig 7/19 A-1040 Wien Tel: 222 5667445, BELÇİKA-chee d'Alsemberg 455 1180 Bruxelles Tel: 322 345 1076, DANİMARKA-Ayşe Coşkun-Dyringparken 122,2 th, 2660 Brondy Str Tel: 452 544262, FRANSA-Hayri Ata-57, Rue de la ... 75020 Paris Tel: 331 43493639, HOLLANDA-Semra Ulusoy-Mexico Dreef 229 3563 Utrecht Tel: 030 623029, İNGİLTERE-6 Stoke Newington Road N 16 7XN London Fax: 1-9231902, İSVEÇ-Sabih Salman-C.O.Köylüoğlu-Vistringen 42, NB 163/72 Spånga Tel: 36 6311, İSVİÇRE-Hasan Demircan-Postfach 56 5614 Sarmenstorf, Tel: 4357 271871, YUNANİSTAN-Özdemir Öztürkçü 00301 2255148 Rizou Nerodou 11141 Galatsi-Athens Tel: 19 512929, KIBRIS-Zeki Erkut-19 Necmi Avkıran Sok., Lefkoşa Tel: 020 75405 ■ Abone Koşulları ■ Yurtiçi: 6 aylık 15.000 TL., yıllık 30.000 TL., Yurtdışı: İngiltere altı aylık 10 - yıllık 20 Sterlin, F.Almanya, altı aylık 30 - yıllık 60 DM. Tek Gazete: İngiltere 1 Sterlin, F.Almanya 3 DM. Diğer Avrupa ülkeleri için F.Almanya abone ücretleri geçerlidir. Hesap Numarası: Su Basın Yayın San. ve Tic. A.Ş. Türkiye İş Bankası Türbe Şubesi-İstanbul Hesap No: 1066094

SİYASİ HABER VE YORUM GAZETESİ
adımlar

MERCEK

Hazırlayan: Seçkin Cömert

Başkentte, gece sokağa çıkma yasağı mı var?

Dr. Ahmet Maviş, NÜSHED Yönetim Kurulu üyesi, Ankara'da Yüksek İhtisas Hastanesi Röntgen Bölümü'nde çalışıyor. Geçen gece Anıtkabir çevresindeki Yücetepe'de Renault marka bir polis otosu yolunu kesti. Polisler, Ahmet Maviş'in çantasında "bomba" olduğunu öne sürerek, arama yapacaklarını söylediler.

Genç doktorun çantasında tabii ki "bomba" filan yoktu ama, polisler daha beterini buldular: Kitap!

Aynı gün bir kitabevinden satın alınmış **Uğur Mumcu**'nun **Bir Uzun Yürüyüş** kitabıyla, **Yeni Açılım** ve **Gelenek** dergilerinin Şubat sayılarını çantada gören polisler, boş atıp dolu tutmanın sevinciyle, **"Bunlar 'yasak yayın' olabilir, seni Emniyet'e götüreceğiz,"** dediler.

Dr. Maviş'in karşı çıkışı para etmedi. Birlikte gittikleri Emniyet Genel Müdürlüğü'nde Asayiş İrtibat Şubesi topu Siyasi Şube'ye attı. Siyasi Şube'deki nöbetçi komiser de, Maviş'i getiren polislere çıkıştı:

"Bu iş bizi ilgilendirmez. Artık her geleni bize getirmeyeceksiniz, durum değişti. Basın Bürosu'na götürün."

Basın Bürosu'na gidildi. Ambalajını polislerin açtığı ve üzerinde "satış fişi" de bulunan yayınların "yasaklılar" listesinde bulunmadığı saptandı.

Bu durumda yapılacak iş, hemen Dr. Maviş'i salıvermektir, değil mi? Hayır! Ya aranıyorsa!..

Bağlı olduğu ilin nüfus idaresine sorulması gerekiyor, soruluyor. Ama bunun için de genç doktorun o geceyi "nezarethane"de geçirmesi gerekiyor... Nüfus idaresinden yanıt gelene kadar da, 12 saatlik gözaltı süresi geçiyor.

Ahmet Maviş, bu tatsız olaydan yakasını kurtarmasını, Özal'ın "çağ atlayan Türkiye"sine borçlu. Emniyet örgütü bilgisayar, telefaks gibi araçlarla donatılmamış olsaydı, herhalde Dr. Maviş nüfus kaydının gelmesi için Ankara Emniyet Sarayı'nın soğuk nezarethanesinde daha çookk beklerdi...□

100 Drahmi'lik Davos ruhu

"Davos ruhu"yla tanışalı iki yıl geçti. Gelin görün ki, iki ülke arasında canlandırılan bu ruhun TC Merkez Bankası'nın kapısından içeri sokulmadığı anlaşılıyor. Böyle söylememizin nedeni şu:

İki adet 100 Yunan Drahmisi Merkez Bankası'na götürüldüğünde Türk Lirası'na çevrilirken, 5000 Drahmi "Merkez Bankası'nda örneği olmadığı" gerekçesiyle, Türk Lirası'na çevrilmiyor. Bu olay geçtiğimiz günlerde yaşandı.

Anlaşılan Merkez Bankası, iki ülke arasındaki ekonomik canlanmayı 100 Drahmi'lik banknotlarla sınırlı tutuyor.

Koskoca ülkenin Merkez Bankası'nda bulunmayan 5000 Drahmi örneğini biz sayfalarımızda ilgililere bir kez daha göstermek istiyoruz.□ M.G.

Fotoğraf: Sedat Tosunoğlu, İFSAK

Estramadura'lı çocuklar
yalınayak yürürler.
Kunduralarını kim çaldı?

Sıcakla da,
soğukla da hastalanırlar.
Elbiselerini kim yırttı?

Yağmur yağar
uykularına, yataklarına.
Evlerini kim yıktı?

Bilmezler
adlarını gökteki yıldızların.
Okullarını kim kapadı?

Rafael ALBERTİ

Yerel seçim ironisi

Yerel seçimler yaklaşırken, Belediye başkan adayları arasındaki tartışma da ilginç boyutlar kazanarak sürüyor. Adayların kent içi propaganda gezilerinde, konuyla ilgili olarak yapılan paneller ve çeşitli toplantılarda hemen o anda ortaya çıkan ironik öykülerin ancak bazıları basına yansıyor. Bu öykücüklerin birkaçı da bizden...

Kim Anlar?

ANAP'ın ünlü İstanbul Anakent Belediyesi Başkan Adayı **Bedrettin Dalan**, siyasal muarızı SHP adayı *Prof.* **Nurettin Sözen** için, **"O doktor, ne anlar bu işlerden?"** demiş.

Nurettin Sözen hazırcevap, altta kalmamış:

"O da tiyatrularda elektrik teknisyeniydi. Oysa ben kulak, burun, boğaz doktoruyum... Yani, gürültü, koku, pis hava konusunda uzmanıyım!"

Bu da Hırsızlık!

Konumuz yine **Nurettin Sözen**. **Dalan**'ın ünlü İstanbul yıkımları üstüne konuşuyor. Tarlabaşı, sarayları çevreleyen duvarlar, eski eserler bir garip kent planlamacılığında kim yıktıya giderken, Sözen dayanamıyor:

"Anılarımızı çaldılar," diyor, **"Artık adres bile bulamaz hale geldik. Üç yıl önce geldiğim yeri artık bulamıyorum."**

Boğaziçi Hasta...

Mülkiyeliler Birliği'nin 4 Şubat'ta düzenlediği "Metropol Belediyeler, Sorunları ve Çözümü" konulu panelin konuşmacılarından, Orman Fakültesi öğretim üyesi ve havza amenjmanı anabilim dalı başkanı Prof. Dr. **Selman Uslu**'nun İstanbul Boğazı'nın şimdiki durumunu yorumlayışı oldukça "edebi":

"Boğaziçi güzel bir genç kız. Ama bu güzel genç kız hasta. Bu genç kızın bir an önce hastaneye kaldırılması gerekir. Dalan ise, alıp kuaföre götürüyor!"

Bakırköy'e Çare

İstanbul'un Bakırköy ilçesi belediye başkan adaylarının ilk üç sırada gelenlerinin mesleğinin doktorluk olması ilgi çekiyor.

ANAP adayı doktor **Naci Ekşi**, SHP adayı doktor **Yıldırım Aktuna** ve DYP adayı doktor **Erdem Yügen**.

Bu ilginç rastlantı karşısında şöyle soruluyor:

"Bakırköylüler çok mu hasta?"□

"Azınlık, geri kalan her şeyi elde etmiş olduğu için gereksinir Tanrı'yı, çoğunluk ise hiçbir şeyi olmadığı için."

Leo TOLSTOY

TORBA

İşimiz iş

Özal, Rıdvan'la görüştü.

"İşimiz Allah'a kaldı" derken, Başbakan "ŞEYTAN"a sığınıyor.

●

Suç duyurusu

ANAP oylarıyla, Meslisten geçen kanunların çoğu, Anayasa Mahkemesi'nden dönüyor.

ANAP çaktırmadan, Anayasa'yı tebdil, tağyir ve ilgaya kalkışıyor.□

●

Sıra kimde

TRT toplatıldı! Yakında böyle bir haber duyarsanız şaşırmayın. Yayınlar üzerindeki baskılar, engellemeler böyle giderse, tek haber kaynağı TRT kalacak ve sıra ona gelecek.□

Ahmet Bülent

"Teröristleri" kim cesaretlendiriyor?

Geride bıraktığımız yılın son günlerinde, Sağmalcılar Cezaevi'ndeki siyasal tutuklulara saldırıldı. "E" ve "F" bloklarındaki tutuklular, demir çubuklar, kalaslar ve coplarla yaralandı. Görevliler tarafından, koğuşlara gaz bombası atıldığı söylendi...

Sağmalcılar'da bu işler olurken, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü İlhan Yücel, Adalet Bakanlığı adına yaptığı açıklamada şöyle diyordu:

"Cumhurbaşkanı'nın; TCK'nın 141 ve 142. maddelerinin kaldırılması, komünist partisinin kurulması, idam cezalarının kanunlardan çıkartılması yönündeki beyanları, demokratikleşme yolunda ülkemizin aldığı mesafe, devlet düşmanlarını, örgütleri, içerdeki teröristleri cesaretlendirmiştir."

Yani İlhan Yücel, dolaylı biçimde, Cumhurbaşkanı Evren'i, "teröristleri yüreklendirmekle" suçluyordu.

Şimdi DGM savcıları, Genel Müdürün bu açıklamasını "suç duyurusu" kabul ederek gerekli soruşturmaya başlayacak mı, merak ediliyor!□ A.A